

Hong Kong Exchanges and Clearing Limited, The Stock Exchange of Hong Kong Limited and Hong Kong Securities Clearing Company Limited take no responsibility for the contents of this announcement, make no representation as to its accuracy or completeness and expressly disclaim any liability whatsoever for any loss howsoever arising from or in reliance upon the whole or any part of the contents of this announcement.



南戈壁資源有限公司*

(a company continued under the laws of British Columbia, Canada with limited liability)
(Stock Code: 1878)

OVERSEAS REGULATORY ANNOUNCEMENT

SouthGobi Resources Ltd. (TSX: SGQ, HK: 1878) has filed the attached Verdict on Punishment of Second District First Instance Criminal Court in Mongolian language and its English translation in Vancouver, Canada on March 5, 2015 on SEDAR in Canada (www.sedar.com).

By order of the Board
SouthGobi Resources Ltd.

Mr. Gordon Lancaster
Interim Chair

Hong Kong, March 5, 2015

As of the date of this announcement, the executive Director is Mr. Ted Chan, the non-executive Directors are Mr. Bold Baatar, Mr. Kelly Sanders and Mr. Jeff Tygesen, and the independent non-executive Directors are Mr. Pierre Bruno Lebel, Mr. Andre Henry Deepwell, and Mr. William Gordon Lancaster.

** For identification purposes only*

DISCLAIMER:

SouthGobi Resources Ltd. has taken all reasonable care in translating the official court verdict No. 131 of the Second District First Instance Criminal Court from Mongolian language into English language. The official text is the Mongolian version of the verdict. This English translation is for reference purpose only and no warranty of any kind, either expressed or implied, is made as to the accuracy, correctness, or reliability of the translation made from Mongolian into English. Any discrepancies or differences created in the translation are not binding and have no legal effect for compliance or enforcement purposes. When there are any discrepancies between official Mongolian version and English translation version, the official Mongolian version always prevails.

**SECOND DISTRICT FIRST INSTANCE CRIMINAL COURT
VERDICT ON PUNISHMENT**

Date: January 30, 2015

No.131

City of Ulaanbaatar

ON BEHALF OF MONGOLIA

At the public trial led by T.Altantuya, a judge of the District First instance Criminal Court 2 with participation of judges B.Batbolor and G.Ganbaatar;

Civil representatives:	J.Narantuya, A.Nyamaa and M.Ulziikhuu
Court session secretary:	Ts.Amar,
State prosecutor:	G.Gereltuya
Plaintiff:	B.Tsolmontuya and Ch.Otgonbayar, authorized representative of the Ministry of Finance;
Defendant:	Justin Kapla, his attorney P.Odgerel (right to represent in the court No.0540);
Defendant:	Hilarion, V. Cajucum Jr., his attorney J.Erdenebulgan (right to represent in the court No.0676);
Defendant:	Cristobal G. David, his attorney N.Tsogt (right to represent in the court No.0352) and B.Nandinchimeg (right to represent in the court No.0882);
Civil defendant:	G.Lkhagva-Ochir, authorized representative of "SouthGobi Sands" LLC, attorney Ts.Tserenje (right to represent in the court No. 0364);
Experts:	J.Janilgaan, J.Batbold, G.Ganbat, D.Otgontsetseg, O.Battseren
Witnesses:	D.Tsogzolmaa, Ts.Sarantuya, D.Ganbat, M.Altangerel, J.Enkhjargal, Z.Batkhishig, D.Altantsetseg
Interpreters:	D.Sanjaa, G.Baljmaa, Ts.Munkh-Erdene, Ch.Anar

it was adjudicated a criminal case #201301000120 against:

- Justin Kapla, defendant, with respect to whom the Bill of Indictment was submitted in as stated in special article 166.2 of Criminal Code in accordance with Article 35.3 of the same law

- Hilarion V. Cajucom, defendant, with respect to whom the Bill of Indictment was submitted as stated in special article 166.2 of Criminal Code in accordance with Article 35.5 of the same law.

Personal information of the defendants:

Justin Kapla, passport number 483806301, a citizen of USA, born on 3 May 1973 in Minneapolis, Minnesota, USA; aged 41, male, obtained higher education, Master in Business Administration, metallurgical engineer by profession, worked as a President and Executive Director of "SouthGobi Sands" LLC from June 3, 2011 through February 1, 2013; resides at #404, building 205, Green Villa, section 2, khoroo 11, Khan-Uul district; family membership-4, lives with his wife and children; has no prior convictions.

Hilarion, V. Cajucom Jr., passport number XX5607018, a citizen of the Philippines, born on October 8, 1960; place of birth: Cabanatuan, Philippines; aged 54, male, obtained higher education, a Certified Public Accountant; worked as a General Financial Manager of "SouthGobi Sands" LLC from June 6, 2011 through July 20, 2012; currently unemployed, permanently resides at #18, building 72, Anoma town, khoroo 11, Khan-Uul district, Ulaanbaatar, currently lives alone in Mongolia, has no prior convictions.

Cristobal G. David, Passport No: EB5428752, a citizen of the Philippines, born on 25 July, 1956, aged 58, male, obtained higher education; accountant by profession; worked as an Accounting Manager of "SouthGobi Sands" LLC from August 1, 2007, then was appointed as a General Finance and Accounting Manager from December 1, 2009; then worked as a General Finance Manager of "SouthGobi Sands" LLC till June 6, 2011; family membership - 4; lives with his wife and 2 children; holds a position of supervisor of Mongolia Minerals LLC of Canada and serves as a supervisor of financial accounting of CGBEM LLC, which is a subsidiary company of Mongolia Minerals LLC; permanently resides alone at #8, Master Food Building, Sukhbaatar district, Ulaanbaatar, has no prior convictions.

Two. Criminal case (as stated in the Bill of Indictment)

The defendant **Justin Kapla** (the US citizen) while working as President and Executive Director of a foreign-invested "SouthGobi Sands" LLC located on the territory of khoroo 15, Khan-Uul district from 3 Jun, 2011 to 1 Feb, 2013, acted, as an organizer, jointly with the defendant Hilarion V. Cajucom (the Philippines citizen and former general manager of finance) in criminal case related to intentional evasion of paying a large amount of tax equals to MNT 17,441,383,600 (seventeen billion four hundred forty one million three hundred eighty three thousand and six hundred MNT) which had to be imposed for taxable income totaling to MNT 90,021,466,300 by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and intentionally reducing taxable income in the financial statement for the year of 2011, thereby violated Article 18.1.1 of General Tax Law, Articles 8.1, 8.1.11 and 8.1.2, 17.2.7, 17.2.9 of Corporate Income Tax law, Articles 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 of VAT law.

The defendant **Hilarion V. Cajucom** (the Philippines citizen) while working as a general manager of finance for SouthGobi LLC located on the territory of khoroo 15, Khan-Uul district from 6 June 2011 to 20 July 2012, jointly with the defendant Justin Kapla (US citizen and former president and executive director) personally committed the crime of intentional evasion of paying a large amount of tax equals to MNT 17,441,383,600 (seventeen billion four hundred forty one million three hundred eighty three thousand and six hundred MNT) which had to be imposed to taxable income totaling to MNT 90,021,466,300 by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and intentionally reducing taxable income reduced amount in the financial statement for the year of 2011, thereby violated Article 18.1.1 of General Tax Law, Articles 8.1, 8.1.11 and 8.1.2, 17.2.7, 17.2.9 of Corporate Income Tax law, Articles 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 of VAT law.

The defendant **Cristobal G. David** (the Philippines citizen) personally committed a crime, when he was working as a general manager of finance for “SouthGobi Sands” LLC from 2007 to 2010, jointly with Dennis Lehoux, former President and Executive Director of “SouthGobi Sands” LLC in 2007 and David Lynn Bartel, former President and Executive Director of “SouthGobi Sands” LLC in 2008-2011, intentional evasion of paying a large amount of tax whose total payment charge equals MNT 17,811,011,070 (seventeen billion eight hundred eleven million eleven thousand seventy) which had to be imposed to taxable income totaling to MNT 76,768,582,400 by way of intentionally increasing expense of sales income and taxable income, intentionally reducing taxable income and knowingly misreporting tax payables in the financial statement for the year of 2008-2011, thereby violated Article 18.1.1 of General Tax Law, Articles 8.1, 8.1.11 and 8.1.2, 17.2.7, 17.2.9 of Corporate Income Tax law, Articles 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 of VAT law.

IT IS DETERMINED AS FOLLOWS:

The Court has examined and adjudicated legal grounds and the following evidences collected according to procedure and during the court session which include:

The defendant Justin Kapla testified as follows: “I don’t agree with the Bill of Indictment. The finance department of “SouthGobi Sands” LLC was responsible for preparing and submitting all accounting reports including tax reports. Tax reports are reviewed, checked and signed by a senior accountant and Finance manager. I don’t know Mongolian language. Also I am not specialized in finance, thus I do not understand the tables specified in the tax reports, just had to sign by only glancing over the total amount of income, expenditure and tax paid within a given year. However our finance department officials checked and monitored the correctness and truthfulness of financial and accounting reports. I started working as an Executive Director from 3 June 2011, but the evidences collected on the case are related to the years of 2007-2011. In other words, only 6 months of my career as a CEO belong to the case. According to the indictment, I am accused in 3 kinds of allegations even though no evidences in this regard exist. For example:

Even though it was alleged that the company failed to impose and pay VAT for goods and services transferred to others free of charge, which includes an excavator worth MNT 16,974,439,596 and tires worth of MNT 12,870,280,230, no primary documents sources of evidence are attached to the case. As no such transactions occurred during my career as a CEO, it was not required to impose tax for such transferred goods, which means that there are no grounds to accuse me of this action.

Next accusation is related to royalty that, it is said, was recorded as receivable to be taken from the buyer but not presented as income in the statement. However no evidences exist in the case that prove any income transactions that were made into "SouthGobi Sands" LLC's account from the alleged royalty income paid by buyers. During my 6 months-work, no such income or transactions occurred, thus it is completely impossible to talk about tax imposition on such transactions.

Also it was alleged the company reduced its taxable income by way of creating false payables. Investments and loans received from the parent company were paid at the currency rate of that year. The experts mistakenly considered the difference in currency rate as creation of false payables. Difference in currency rates generally depends on the market condition.

As an Executive Director of the Company, there is no actual possibility to organize and commit the aforementioned actions. Because financial issues of the company are always managed and controlled by the parent company's Chief Financial Officer. I, as an Executive Director, had to sign the tax statement as required by law of Mongolia. In the bill of indictment it was stated that the allegations are relevant to the years of 2007-2011, whereas I worked as an Executive Director only for 6 months. Thus I signed only on 2 statements out of 20 statements related to the years of 2007-2011, which means that from temporal point of view, it was impossible for me to be the organizer.

Even though in the court verdict #520 it was resolved to conduct re-investigation to establish whether there was a ground to consider that the disposed properties were sold to others, and whether there were violations before the property disposal, in fact none of the above was proven during the investigation. As there is no legal justification to put the responsibility on "SouthGobi Sands" LLC to pay tax compensation totaling to MNT 17,441,383,600 I consider that the company has not caused any loss. In any country, the amount of the tax, which is not recognized by a taxpayer, shall be subject to inspection and verification by a State tax inspector, who, in turn, should make the administrative act on taxation or on fines and penalties for violation of tax law. However, it is completely incomprehensible why we are accused of tax evasion when no legal act on imposition of tax compensation totaling to MNT 17,441,383,600 was issued by state inspector.

The expert reports were made in violation of the law. In fact, in spite of the fact that the victim in the case is the Ministry of Finance, a state tax inspector, who operates under the Ministry's direct supervision, was appointed as an expert. Of course a civil servant would reach a conclusion that favors his/her authorities. Thus, the expert report violated Article 57.1 of the

Criminal Procedure law and Articles 16.1.3, 9.1, 10.4.3, and 27.1.2 of the Forensic law, respectively. The expert report is conspicuously erroneous, clearly inaccurate, and does not correspond to the reality. The total amount of the loss caused was equal to MNT 234,976,645,500 in the first expert report, then this figure dropped to MNT 84,900,264,000 in the second expert report, and to MNT 35,252,394,700 according to the final report, which demonstrates the huge discrepancies in the damage calculation and conclusions in the three reports. Experts have more limited authority compared to the state inspectors, as such, they cannot determine such a large amount of tax based on their authority and materials that were made available to them. I am not a finance specialist, so I cannot explain it in more detail. The accountants of "SouthGobi Sands" LLC will refute an allegation of each violation. I do not have definite understanding of the allegations against "SouthGobi Sands" LLC. The experts did not explain their reports to us. In any country, taxpayers are entitled to get clear explanations on imposed tax, fines or penalties, and even have the right to file a complaint if they believe the decision had violated the law. Mongolian taxpayers also have that right as specified in Article 17.1 of the General Tax Law of Mongolia. Notwithstanding, the expert reports were not based on definite grounds, and the experts failed to carefully examine all required documents. The experts repeatedly used words such as "I think... I consider" in their reports instead of following the requirements of the tax law on the legal grounds or the primary documentary evidence. I never gained any profit from this so-called tax evasion related case, thus I didn't have the motive to commit this crime. If I had committed this criminal action, then this would have adversely affected my professional and personal reputation. This court session has clearly shown that I did not intentionally organize this so-called intentional tax evasion while I was working as an executive director of "SouthGobi Sands" LLC. I am now accused due to only ground that I signed documents as an executive director. Before signing any documents, appropriate control should be put on whether all necessary actions were taken in compliance with the company internal rules. In the event that all actions are taken, an executive director signs the document and gives permission to transfer to tax authority. I am not a financial or tax professional. Thus, I relied on the company's accountants and auditors. "SouthGobi Sands" LLC has internal document that regulates and monitors the presentation and approval of financial statements. Therefore, as it was not proven that I evaded from paying tax, I hereby ask to dismiss the case in accordance with article 208.1.2, 248.1.2 and 24.1.1 of the Criminal procedure law".

The defendant Hilarion V. Cajucom Jr. testified as follows: "I have been working as an accountant for 32 years, and am recognized as an experienced, skilled and respected professional. This can be certified by recognition and awards by the Taxation authority of the Philippines and other prestigious international organizations. I last came to Mongolia on 5 July, 2011 and worked at "SouthGobi Sands" LLC as a finance manager from 6 July 2011 to 19 June 2012. I was officially invited offered by "SouthGobi Sands" LLC, and I entered into labor agreement on 11 June 2011. I was an ordinary employee who got paid a regular monthly salary, and never received any profit share from "SouthGobi Sands" LLC. I reject the Bill of Indictment based on the following grounds:

I could not have been involved in the criminal case while having had not even arrived in Mongolia. I arrived in Mongolia on 5 July 2011. Evidences attached to the case and the violations allegedly uncovered during the investigation cover the period of 2007-2011. Thus it is unjustified to accuse me for the period when I wasn't even in Mongolia. According to the Indictment, the allegations are related to 20 tax statements regarding the years of 2007-2011. However, I arrived on 5 July 2011, which means that I did not have any possibilities to obtain the company's financial and accounting software/computer system and to be aware of the alleged transgressions. Personally, I signed only the last 2 statements out of the above 20 statements. In regard with VAT statements, which is submitted on a monthly basis, I signed only 6 out of 60 monthly VAT statements. Thus, it is obvious that it was impossible for me to personally commit any criminal actions in regard with other statements. No evidences proving that I prepared false statements exist in the case. I do not know Mongolian language, thus I could not prepare false statements or make corrections. I did not have any motive to gain profit. The company's financial statements are properly prepared under strict control of finance manager and other managers of the parent company. We successfully passed the inspection conducted by international auditing company. I, as a finance manager, was entitled to give approval for works and services with a value of maximum USD 250,000. Therefore, I did not have any authorization to receive goods with higher value than stated above. This amount is significantly less than the alleged amounts. General finance manager does not make decisions associated with business operations. We conducted our activity only in compliance with International Financial Reporting Standards approved by Hong Kong and Canadian authorities as well as by the Government of Mongolia and other authorities. As a general finance manager, I performed financial and monetary transactions on the basis of relevant permission in compliance with strictly established internal financial rules of the company. Also the creation of any liabilities is permitted only with at least 2 signatures of the members of the Board of Directors. Even though I was accused by 3 allegations according to the indictment, there are no relevant evidences.

The first allegation is related to failure to charge and pay VAT for the goods and services transferred to others free of charge; however no primary documentary evidence have been found to prove what kind of goods, when and to whom were transferred. Even though it was said that an excavator worth 16,974,439,596 MNT and tires with a value of 12,870,280,230 MNT were transferred to others, no evidence on when and to whom they were transferred exist. As no such transactions took place while I was working at this company, there can be no issue of any imposition of tax. I do not understand why I am accused on this matter.

The next allegation was related to income received at the "SouthGobi Sands" LLC account as royalties paid by buyers. During my work period, no such transactions were made. How about "creation of false payables", the experts mistakenly considered the increase in currency rate as increase in payables. The loans granted by the parent company were paid at the currency rate of that year. Such difference in currency rates were erroneously considered by the experts as increase in payables.

I personally never committed crime of intentional evasion from paying a large amount of tax. The experts reports made in regard with this case serve as the main basis for my accusation. All these reports were completely ungrounded and unjustified, which can be proven by the following facts. Experts considered that documents submitted as evidence on the case did not satisfy the requirements. How could they make such a conclusion without reading and reviewing these documents at all? Also it was not determined when, where and how this crime was committed, which should have been done as specified in the Article 80.1 of the Criminal Procedure Law. I did not have any purpose to commit a crime. During the investigation process, all experts, who were appointed 3 times, reduced the alleged figures, and presented questions, answers and reports that contradicted one another. The Ministry of Finance and the Prosecuting party are ignoring the report made by internationally recognized auditors. Signing the financial statement is not a crime. Only statements that are carefully prepared and reviewed by tax accountants in accordance with relevant procedures had to be presented to me. Also all tax statements are constantly reviewed and monitored by tax consultants and independent auditing companies. I was entitled to sign after controlling the internal monitoring process. As a general finance manager, I completely trust Mongolian professional accountants. The company uses financial software, through which I was not allowed to make any kinds of financial transactions. Thus, I did not have the authority to conduct any kinds of false business transactions. All financial statements of the company are reviewed and controlled by the parent company. I have been unemployed for the last 3 years, and currently my financial and economic situation is tough. In regard my health condition, my right arm was broken, and then healed improperly, thus I feel constant pain, and it is difficult to move normally. Also I am suffering from hypertension and asthma. Initially I was questioned as a witness; however from that time I was imposed a travel ban, which is still effective. Then I was named as suspect. Even though I repeatedly asked to dismiss the travel ban, to show humanity by allowing me to participate in the graduation ceremony of my son to share his joyful occasion, each time my request was rejected. In my opinion, this is serious violation of the most precious human right. I think, the criminal case was instigated without legal justification. So-called tax evasion cannot be proven. Therefore, I am confident that the case to which I am involved can be resolved fairly in accordance with Mongolian relevant laws and International principles. Thus, I ask you to rightfully and fairly resolve this issue and dismiss the case.

The defendant Cristobal G. David gave the following statement during the court session: "I can not accept that I am being held suspect in the case of tax evasion. Hereby I would like to stress that I prepared financial and accounting statements of "SouthGobi Sands" LLC in accordance with International Standard to be complied in Mongolia as specified in Articles 4.1.1 and 10.1 of the Accounting law. Also we have paid all required taxes in accordance with the tax laws. We prepared financial and accounting statements in strict compliance with IFRS, and annually invited internationally recognized auditing companies as well as relevant local organizations to conduct audit and inspections. These important documents were never taken into consideration by the experts and in their reports. The experts should have carefully reviewed all documents relevant to agreements. They must have clearly understood the impact of the contracts on "SouthGobi Sands" LLC tax and financial reports. For instance, the experts mistakenly considered the currency rate difference in the "SouthGobi Sands" LLC general

ledger as increase by way of unrealized loss/profit. The experts do not understand the fact that unrealized exchange loss/profit has no effect on the amount of taxable income presented in the "SouthGobi Sands" LLC tax statement. The experts do not understand that financial statements must be prepared in accordance with financial reporting standards, and tax statements must be prepared in accordance with the tax law. The experts' report concluded that the company failed to present royalty payment as income even though the royalties were recorded as receivables. There is no single provision in the Coal Supply Agreements of "SouthGobi Sands" LLC stipulating that buyers were to be responsible for royalty payment. "SouthGobi Sands" LLC uses the accounting software which is commonly used by major mining companies worldwide. The experts failed to understand the general ledger records, and they thus erroneously understood the automatic record on accounting software. For example, the following records are automatically made when coal is sold: when coal sale occurs, the sales income, cost of goods sold and royalty expenses are recorded in a Debit whereas coal sale income, inventories, and royalty payables are recorded in the Credit. If the experts had carefully examined the entries to the accounting journal, they would have noticed that the journal entries had the same number. Also the experts failed to notice that no changes can be made in the accounting software manually. I was an ordinary employee who got paid constant salary according to a labor agreement. No articles specifying that "rewards will be granted if an employee will conceal the company's income with the aim to reduce taxable income" are included in the labor agreement. "SouthGobi Sands" LLC need to go through multiple approval steps from the parent company. As "SouthGobi Sands" LLC is a public company which is registered on the Hong Kong stock exchange, it has internal rules and procedures providing for multiple layered system of approvals and monitoring. . As the company strictly complies with such rules and procedures, it always successfully passes audits and inspections conducted by local authorities and international auditing companies. Reports and conclusions made by these auditing companies are recognized in Canada, Hong Kong and Mongolia. However, the bill of indictment was based on the expert report, which had already lost its proving capacity as evidence in court. While preparing their report, the experts failed to personally examine and review the documents provided by "SouthGobi Sands" LLC as evidence, on the pretext that those documents did not satisfy the requirements. Also they admitted that they based their findings on the reports of previously appointed experts. The experts could not provide any documentary references on the evidence they claimed to present or to substantiate any of their findings. "SouthGobi Sands" LLC strictly complies with International Accounting Standards. These standards never conflict with the tax law of Mongolia. Finance and tax related concepts are completely different, and the experts clearly admitted that they used financial statements in order to establish whether the company evaded from paying tax. This is a completely erroneous method. In fact, the experts had to conduct inspection based on the amounts stated in the tax statement prepared by the company. Thus, it is ungrounded to suspect me in the criminal case of tax evasion. I completely do not accept such accusation, thus I hereby ask to dismiss the case.

The plaintiff Ch.Otgonbayar, an authorized representative of the Ministry of Finance made the following statement: "Hereby we are claiming MNT 35,252,394,670, which is the amount established by the independent expert report regarding financial and tax statements of "SouthGobi Sands" LLC for the years of 2007-2011".

The civil defendant G.Lkhagva-Ochir, an authorized representative of “SouthGobi Sands” LLC stated as follows: “according to the report made by the experts, who were appointed the last time, it imposed a tax compensation totaling to MNT 35.0 billion. Just like before, we do not accept that. The latest has only reduced the amount claimed as accrued interest and penalty, other than that, all other figures remain exactly the same as they were in the previous expert report. To address each allegation stated in the expert report:

With respect to the false increase of payables, the experts mistakenly named the unrealized exchange loss totaling to MNT 85.0 billion and intercompany transactions recorded in the other side of the balance as “false payables”. We presented in the statement the payables, which were expressed in foreign currency, at the currency rate announced by Mongol Bank at that time. As the US dollar rate has undergone significant fluctuations during 2007-2011, it is obvious that the currency rate difference was equal to approximately MNT 100 billion. However, the expert did not understand this when they checked the primary documentary evidence, and it is very regrettable that they made the same report as it was before.

About goods and services transferred to others free of charge, the experts alleged that a VAT totaling to MNT 3.5 billion should have been imposed. To explain how the authors of the second expert report calculated came to this conclusion: they merely based it on a clerical error by an accountant who mistakenly entered the amount into row of “goods and services transferred to others free of charge” instead of recording it into the row of “disposed goods” of the financial statement clarification for the year of 2011. In this regard, our financial staffs have already provided with proper explanation and submitted relevant documents and evidence, unfortunately, the experts still insist on VAT imposition. This also refers to an excavator, which completely burnt in 2011, and the wreckage of the excavator still exists. The excavator was sealed and arrested by the Independent Authority against Corruption. This property has never been transferred to others, and still is our company’s property. This allegation also refers to replaced tires worth 12 billion MNT. These old tires are not sold, and are still kept. It is incomprehensible why it should be imposed VAT when they are not transferred to anybody.

Also it was alleged that the company did not pay corporate income tax totaling to MNT 10.0 billion by way of recording royalties as receivables from buyers. In regard with this allegation, we have submitted all sales agreements to the experts. All relevant evidence is included in the files of the case and additionally provided materials. There are no provisions in the agreements providing for the royalty to be payable by buyers. Our company is solely responsible and pays the royalty.

Another allegation refers to reduced taxable income by way of creating amortization/depreciation the assets unlisted in the balance sheet. This MNT 1.8 billion resulted from capitalization of exploration cost and calculation of amortization for the license period. Financial statements are significantly different from tax statements. However, the experts insist that we calculated amortization for the assets which are not presented in the financial statement.

Also the experts allege that we should pay 30% tax for the income earned from the right sale. We already paid the tax at 10% according to Article 4.1.6 and 17.7 of the Corporate Income Tax law, thus it is not understandable, why they imposed additional 20% tax.

On the incomplete presentation of other sales income in the statement, the report concluded that a tax of MNT 170,809.4 [*Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," and must be MNT 170,809,4 thousand*] was due on following allegedly unreported amounts: MNT 20,864.3 [*Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," must be MNT 20,864.3 thousand*] in 2007 and MNT 371,586.4 [*Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," and must be MNT 371,586.4 thousand*] in 2009. As for MNT 371,586.4 [*Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," and must be MNT 371,586.4 thousand*] in 2009, the tax was claimed on alleged unwarranted maintenance income from Monnis company. We provided the experts with relevant explanations and supporting documents, however they still consider that we did not report this in the statement. Also the experts explained that MNT 290,786.8 [*Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," and must be MNT 290,786.8 thousand*] in the year 2010 was identified during an examination done by the experts on a third party. Despite our requests to explain how and from where the experts came up with this amount and to show the external evidence, they never presented such evidence.

Also it was alleged the company failed to impose withholding tax on income applicable to services provided by a non-resident. In 2008, we paid MNT 150.0 million to American Group company for consulting services. In this regard, these experts insist that compensation totaling to 30.0 million MNT should have been paid. In fact, this service was not conducted in Mongolia; this service was received through the Internet. Even though the experts imposed tax in accordance with Article 17.2.9 of the Corporate Income Tax law, this article was adopted on 25 October 2009. This goes against the principle that a provision of the law cannot be applied retroactively.

Also it was alleged that the company failed to impose VAT totaling to MNT 206.0 million for MNT 2.0 billion paid by the company to "Beijing Fanhua steel structure engineering" company and "SGS-CSTC" company for their services rendered in 2009. When the payment was paid in October and November 2009, the VAT was imposed and then paid in June 2010, which was properly presented in the statement for June, 2010. However, the experts who were appointed for the 3rd inspection made their report by reviewing statements for each year. In doing so, they failed to see this record, and repeated their finding of a violation.

Our company prepares quarterly and annual financial statements according to International Accounting Standards, and have them audited and inspected by 4 globally well-known auditing companies on annual basis. In regard with the tax statement for the year of

2010, VAT imposition was examined and approved. However, even though we requested to have comprehensive tax inspection conducted on our statements, our requests have been rejected for indefinite reason, and finally after instigation of this criminal case, we were informed that no comprehensive tax examination shall be conducted as our company is under investigation by a legal authority. SouthGobi Resources, a company registered in Canadian and Hong Kong stock exchanges, wholly owns "SouthGobi Sands" LLC. "SouthGobi Sands" LLC conducts internal inspection on quarterly basis. As we operate under internal and external monitoring, we hardly make mistakes. For the period associated with the allegations, the company mined a total of 8.4 million tons of coal, 8.0 million of which were sold and earned sales income totaling to 456.0 billion MNT for which we paid 103.2 billion MNT as taxes. Thus it is not understandable why they imposed additional tax on us. T-accounts made by the second stage experts were enclosed to the dossier. In the dossier there are also some amounts relevant to accounting journal, which have not been provided by us. We do not know how such documents appeared, the experts wrote their report only based on T-account composed by them. Again, the last experts concluded that the report by the second stage experts was based on sufficient grounds without properly reviewing and examining the second report.

To briefly introduce our company, "SouthGobi Sands" LLC attracted USD 500 million from international stock exchanges in 2009. We used these funds to purchase and build up significant assets in mining and construction works. All these are presented in the fixed asset balance. Thus, I ask to correctly and fairly resolve this case.

During the court session, the witnesses stated as follows:

Witness M.Altangerel: "We have conducted partial tax inspection to check and approve VAT return of "SouthGobi Sands" LLC from 6 September 2007 to 31 December 2008, and made an act. The company provided us all accounting documents related to the period from 6 September 2007 to 31 December 2008. As a result of inspection, it was found out that VAT payment was decreased by MNT 199.3 million. No other faults were detected..."

Witness Ts.Sarantuya: "We have conducted a partial tax inspection to approve the VAT overpayment of "SouthGobi Sands" LLC covering the period from 1 Jan 2009 to August 15 2009. As a result of inspection, 2 breaches were identified. Thus, we imposed VAT equal to MNT 93,359,260 for the breaches totaling to MNT 933.0 million for services rendered by entity not residing on the territory of Mongolia. Also MNT 1,780,535,573 was imposed as VAT for 17.0 billion MNT for purchased goods and services. Then this amount was reduced as VAT to be paid to the state budget was over deducted. In this regard we made an act on VAT approval. As "SouthGobi Sands" LLC submitted its request to have an inspection conducted on VAT overpayment, we conducted examination just within this scope. This examination was not comprehensive and complex, it was partial examination. Relevant documents had been provided. The issue regarding VAT totaling to MNT 2,064,694,600 which is related to the service rendered by non-resident, is not relevant to the period for which I conducted examination. According to VAT law, VAT should be imposed on the goods sold, services rendered on the territory of Mongolia. A taxpayer is obliged to provide with primary documentary

evidence. State inspector provides with a list of required documents. If such evidences are absent, then it is considered not proven by documents”.

Witness D.Ganbat: “I have conducted a partial tax examination regarding VAT return for the period of 15 August 2009 through 31 December 2012, then made a relevant act. I think that all documents were provided, thus we could make inspection. All the relevant materials were properly reviewed. Sometimes there might be possible that any faults are revealed.

Witness D.Tsogzolmaa: “I work as a state tax inspector. I have been responsible for “SouthGobi Sands” LLC since October 2014. Since that time the company did not submit any request for complete tax examination. I do now know whether such requests had been submitted previously”.

Witness J.Enkhjargal: “... I started working for “SouthGobi Sands” LLC from July 2011 and was appointed as General Manager of Finance department on June 2012. All accounting documents relevant to the years of 2007-2011 have been submitted to the experts. “SouthGobi Sands” LLC prepares its financial statements in compliance with the International standards. Tax statements are prepared according to classifications specified in tax law. Even though the experts who made the second report taken away all the bound documents related to 2007-2011, they did not review all of the documents made available to them in order to substantiate the first report. Our company has been using financial software since June 2008. At their request, the experts were introduced with our financial program, which took me half a day.

As specified in the Accounting law, any liabilities or receivables made in foreign currency should be evaluated at the rate announced by the Mongol Bank on that day and presented in financial statement. We also comply with this. The loss caused from currency rate is called as unrealized/unreal exchange rate loss. According to Corporate Income Tax law, unrealized or unreal exchange rate loss/profit cannot influence increase or decrease of taxable income. According to Article 12.1.8 of Corporate Income Tax law, it is specified that actual or real income can decrease taxable income. The exchange rate is recorded in the statement through account. In the tax statement, taxable income is not presented in reduced amount.

-In regard with the allegation relevant to false payables, the first experts acknowledged and approved that the payables received from the parent company through bank transfer are payables to be paid to the parent company. Most portion of the salaries to expats of SouthGobi sands LLC was paid by the parent company. Our parent company pays salary each month, then claim from SouthGobi Sands LLC each month. Initially SouthGobi Resources paid the advance payment for the fixed assets on behalf of “SouthGobi Sands” LLC in connection with the establishment of “SouthGobi Sands” LLC. This is recorded as receivables from “SouthGobi Sands” LLC for the parent company, and as payables to the parent company for “SouthGobi Sands” LLC. As of 31 December 2011, the amount of payables in USD was USD 693.0 million. This USD 693.0 million was calculated at the rate of end of the year and presented in the statement. This calculated amount has been annually multiplied at the definite rate and accumulated for years. Of course it is obvious that there will be a difference if to multiply the

loan by the initial rate when the loan was received and by the rate of 2011. The experts insist that our company has no reconciliation acts made with the parent company. Absence of reconciliation acts shall not serve as a basis to accuse of tax evasion. "SouthGobi Sands" LLC has more than 1200 customers, thus it is impossible to make reconciliation acts with all of them, thus according to our criteria, we make reconciliation acts with approximately 50-60 customers every quarter. Also during the above years our company spent enormous money on donations such as construction of schools and kindergartens nearby border. We transferred cash to the construction company for kindergarten construction. The remaining amount is referred to tax which imposed by the experts on the burnt and disposed properties. According to the Law on Mineral resources, royalties should be covered by license holders. Thus, no provisions specifying that the royalties should be paid by other entities were included in the agreements. Even though it is alleged that the company reduced taxable income by way of creating depreciation for the asset unlisted in the balance sheet and including in expense, in fact, it was capitalization of the exploration expenses. During the 2007-2010 SouthGobi Sands LLC spent a total of 66.9 billion MNT as exploration cost, which is presented in the financial statement as operation cost or exploration expenses. When "SouthGobi Sands" LLC submitted its request for a comprehensive tax inspection, we were firstly instructed to formulate and prepare documents, then our request was rejected due to criminal case investigation..."

Witness Z.Batkishig: "I have been working for "SouthGobi Sands" LLC from August 2009, especially as a tax accountant since May 2011. We provided with all the necessary documents required by the experts timely, and also submitted relevant explanation to the last experts report.

SouthGobi Sands LLC constantly had the end year statements inspected by auditing companies. In the event that any adjustments were required, appropriate consultations were provided. In regard with allegations relevant to "false payables", the highest amount of this allegation is 83.0 billion MNT which is caused by the currency exchange rate difference. We prepared our statements in accordance with the Finance Minister's order #1216 in regard with false payables, we properly explained what transactions were made to the account payables to the parent company, and included all the journals/ledgers to 30 folders of documents. Once the experts asked us "We can not prove whether salaries were paid to expats by only glancing at your journal. As the salaries are presented in the total amount, it is impossible to see who were exactly get paid. How we should prove this?". In response to this we showed them a report on social insurance payment and let them check the ledgers. Also insurance premiums for fixed assets including buildings and constructions have been also paid by the parent company. These payments were also included in so-called "false payables", according to the experts' opinion. I do not know about the first act on VAT approval issued by the state tax inspector. However, during the time of issuance of the next act, I was working there. At that time, it was determined that VAT was not imposed on the construction work fee paid to a Chinese company. We acknowledged it and signed the act. Further when this agreement was extended continuously, we properly imposed VAT and paid to the state budget. In the act issued by the expert Ganbat, there was not any specification about failure to impose and pay VAT. In regard with the year of 2010, VAT payment was approved without any detected violations. How about the royalties, we

paid it according to the total amount of the agreement of 2009. In 2010 and 2011 royalties were paid at the reference price. In think that in 2008-2011 there was payables in royalties. As of today, all the remaining payables relevant to 2011 have been completely paid. No records indicating that the royalties was paid by buyers exist. No income was made to the account of "SouthGobi Sands" LLC as royalty payment. Regarding the goods and services transferred to others free of charge, it was caused by mistake by an accountant who accidentally recorded MNT 32.9 billion, cost of burnt excavator and disposed tires, in the row of "goods and services transferred to others free of charge" instead entering it to "disposed property" at the disclosure clarification 10 of the Form A to be submitted to the Finance Minister. On the disclosure provided to the auditing company, this was recorded in the "property" row. In English statement, this was also recorded correctly".

Witness D.Altantsetseg: "I have been working in "SouthGobi Sands" LLC as an accountant since 28 March, 2011. According to the Mineral Resources law, the holder of special mining license must pay royalties for the coal mined and sold. In compliance with the above, we specified in the agreement that royalties should be paid by the seller. In our company, the royalties are recorded as follows: when the income earned from the coal sold is recorded daily, our accounting system automatically calculates 5% of the total income, which is recorded from Debt of the Royalty expenses Account to the credit of the Royalty payables account. All these records are made in the one journal. According to the Mineral Resources law, royalty should be calculated at 5%. Every month royalty payments are calculated according to law. In other words, royalty is calculated per each ton of exported coal at the increased reference price. According to the law, after calculation of royalty, the system automatically calculates the difference, then make transactions from debit of royalty expense account to the credit of the royalty payables account. As a result of this, the royalty is recorded in expense and payables account in the same amount. We prepare and submit royalty statement on quarterly basis. We paid royalties on timely manner. Royalty statements are presented in increased amount for that year."

The experts gave the following statements in regard with the expert report#185 dated 16 December 2014:

Expert J.Batbold: "The experts made a report in accordance with the Investigator's Resolution dated October 9, 2014. We have read the materials and documents of the dossier, and made a report within the scope of submitted materials and documents. We reviewed 30 folders of accounting documents. These materials were not possible to be evaluated as primary documentary evidence, and did not meet the requirements. At that time, we also required the company notifying that all materials should be submitted as we will review within the scope of submitted documents. At the time we made a report, they did not submit documents. Thus we had to make our report based on the report made by the previous experts. I would explain our report as follows:

- Regarding allegation 10 "goods and services transferred to other free of charge", "SouthGobi Sands" LLC explained that it was caused by a clerical error made by accountants

who incorrectly recorded the burnt excavator to a wrong row of the statement. Generally, the records in the ledger/journals are copied to the balance sheet. As numbers on the balance sheet should not be different, there is no ground to confuse the row. The experts should not correct the rows which were recorded erroneously. The experts should make report only by viewing the numbers recorded in the balance sheet.

- Allegation 11 in the report relates to “establishment of false payables”. These false payables are classified and shown according to each year. There is a specification about false payables in the Article 74.1.9 of the General Tax Law. Also Articles 19.1.4 and 19.1.5 of the Accounting law say about “reconciliation acts”.

- Allegation 13 of the report relates to “income earned from right sale”. As “SouthGobi Sands” LLC sold its license, we considered that it was a sale of a license to definite organization. Thus, if an entity gains income, then it must pay tax for it.”

Witness O.Battseren: “We did not conclude in the report that royalty should be paid at 5%. But we considered that the company should impose tax at 25% according to Corporate Income Tax law, because royalties were not presented in the sales account, but presented in the account receivables, also there was no transaction between receivables account and income account, just there was relation with the payables account #66170. We based on the journal records made by the previous experts, which are shown on page 16 of the dossier. This records in the journal were made by the firstly appointed experts by way of converting the software to excel program. Regarding this issue, “SouthGobi Sands” LLC blames its accounting software. We did not find the account to which the transaction was made. It is impossible that accounting software can not show the transaction related accounts. When we asked from the previous experts to show the transaction related accounts, they say that the software engineer incorrectly converted the program.

How about the allegation 9 or “reduction of taxable income by way of creating wear and tear for the asset unlisted in the balance sheet and including in expense”, we considered it as violation according to Article 13 Corporate Income Tax law, as the company calculated depreciation when no intangible assets for calculating depreciation exist. In other words, in section 5 of Article 13.2 of Corporate Income Tax law, it is specified that “Depreciation and amortization rates thereof shall be calculated on intangible asset with definite useful life”. However the accumulated intangible asset was not recorded in the balance sheet, thus we concluded that no object subject to calculation of amortization exists. If they had accumulated the occurred expensed and recorded in the balance sheet, only 10% would have been deducted from taxable income.

Allegation #10 related to “failure to charge and pay VAT for the goods and services transferred to others free of charge”. In this regard, “SouthGobi Sands” LLC gave money to others in order to have a school and a kindergarten constructed by them, then presented the constructed buildings to Gurvantes soum. Also in the agreement on construction and maintenance service for Gurvantes school dormitory, the company participated as a client. They

paid the construction services fee to a construction company, and insist that VAT should not have been imposed as a building was handed over. According to Article 13.11 of the VAT law "If goods and services are transferred to others free of charge, then such goods and services shall not be exempted from VAT, but shall be imposed VAT". We imposed VAT according to this law. This allegation also refers to a burnt excavator. We imposed on it VAT, as the company itself presented in the statement that this burnt excavator was transferred to others and made a write-off. Even though "SouthGobi Sands" LLC explains it as if they confused the rows, that was not why we considered this a violation.

Allegation #11 in the report regarding the "reduced taxable income by creating false payable", we, the experts, answered to questions according to each year. "SouthGobi Sands" LLC presented in the statement for the year of 2007 that it operated unprofitably equaling to MNT 1,035,100.3. When we reviewed that year, it was found out that the taxable income was MNT 12.0 billion. The company also presented in the statements that the total loss in 2008 was estimated at MNT 5,584,055.5. As in 2009 the company operated profitably, thus it had to cover the loss of the previous year. In other words according to the statement, the company earned profit totaling to MNT 9,614,495.2 in 2009. According to our calculation, the loss was decreased and taxable income was increased, and in 2009 the losses were transferred and all covered. According to experts' calculation the company gained profit totaling to MNT 12.0 billion in 2007, thus the losses totaling to MNT 1,035,100.3 must have been all covered. The ground of such consideration is the fact that the losses must be reduced if to take the income into account according to Corporate Income Tax calculation.

In regard with the payables to be paid to the parent company, we received documents, on which financial stamp was sealed, via e-mail. As seen from these documents, for which these amounts were spent. There were no reconciliation acts made with the parent company, even there were no loan related documents. SouthGobi Resources issued IPO on behalf of "SouthGobi Sands" LLC by using the coal of "SouthGobi Sands" LLC as collateral. The statutory fund had not been increased until the end of 2011. Thus, this funding was received when the company did not need to receive loan. Receiving money with no interest and without entering into loan agreement serves as a ground to consider that the company created false payables according to Article 74 of the General Tax Law. The grounds that can prove that the company received the loan can not be established. If it had been investment, the company should have recorded it as investment payables. When investment is made, then an entity should pay tax when it gains profit. Thus, the companies prefer to record such things as loan without increasing the investment amount, and accordingly no taxes are imposed. If the company had received this "false payables" from the parent company in the form of investment, there must have been dividends when the loan is paid back. Thus the company recorded it as loan. Thus, it wasn't the money receipt, it was the increase of payables.

Even though "SouthGobi Sands" LLC explains this "false payables" as paid salary and loan, when we reviewed their explanation and checked with the software, there was still inconsistency. In the report, all faults relevant to each year are clearly shown. We did not calculate it for the 6 months period when the defendant worked for the company. As the

increased amounts were recorded in the financial statement, the end-year statements also showed this increased amount. If there had been differences within quarter, such differences would have been corrected in the next quarter”.

Expert J.Janilgaan stated as follows: “In regard with allegation #11 in the report which is related to reduction of taxable income by way of creating false payables”, we considered it as “false payables” as the company failed to prove the remaining balance of payables and receivables of the long-term loan, as stated in the previous expert report #015. This is the calculation made in regard with differences between the journal and balance sheet. This is shown in the journal record attached to the dossier as difference in the balance sheet. We considered the accounting documents submitted to the court by “SouthGobi Sands” LLC as invalid basing on the procedure approved by the Finance Minister’s order #171/111. Most importantly, there was conflict in financial recording documents. The documents submitted to us can not correspond to financial document requirements. Basing on the differences between the journal and balance sheet regarding, we had to consider as “false payables”. The company failed to prove and show evidences on what kinds of payables they created. There were no reconciliation acts, and documents provided by “SouthGobi Sands” LLC did not meet the requirements.”

Expert G.Ganbat stated as follows: “Experts mainly make conclusions basing on the documents obtained at that time. I do not think that additionally provided documents can be legally formulated evidences. There was some loan. However it was not possible to determine whether it was loan or investment.

-In regard with allegation 10 of the report relevant to “goods and services transferred to others free of charge”, the company presented the burnt excavator in the statement as it was transferred to others free of charge. When we clarified this, they explained that they confused the rows and mistakenly recorded in a wrong row of “goods and services transferred to others free of charge”. Then we asked whether this excavator was transferred to other person, or whether it was disposed, if it was disposed, where the evidence is, whether the excavator was reused, or sold at lower price. They replied that the excavator is still located in the site, and it was written-off. However no fire acts that can prove that the excavator was really burnt are found. Even though we asked whether it is possible to reuse 1 billion out of 17 billion MNT, no replies were received. Generally, as there were no evidences, we had to confirm the previous expert report.

- Regarding allegation #12 of the report or “failure to impose tax on income of non-residents”, we considered that “SouthGobi Sands” LLC transferred money to USA, and the outcome of service for which this money paid, was obtained by Mongolian company. This we had to consider that this income was earned from Mongolia which should have been imposed tax.

Expert D.Otgontsetseg stated as follows: “While we were being acquainted with the financial software of “SouthGobi Sands” LLC, we asked the accountants of this company to

show evidences or reconciliation acts made with partnering organizations. However they failed to show me any of the reconciliation acts. For example, I asked for payment evidences relevant to Monnis LLC, but they showed nothing.

In regard with allegation #9 of the report, the company spent as exploration cost MNT 22.1 billion in 2007, MNT 22.4 billion in 2008, MNT 3.9 billion in 2009 and MNT 18.4 billion in 2010, or a total of MNT 66.8 billion. These were recorded in the financial statement as expenses and explained that the records were made in accordance with the IFRS 6. In the International Accounting standard it is specified that an entity may acknowledge exploration cost as expenses or record as intangible asset. However, IAS requires that an entity should clearly and specifically indicate in the accounting policy documents how such cost should be recorded. However, we did not find any relevant indication for the accounting policy documents of “SouthGobi Sands” LLC, thus we considered it as violation. Also there expenses are depreciated for indefinite period in the tax statement, and according to their explanation, MNT 2.9 billion in 2007, MNT 3.2 billion in 2008, MNT 1.1 billion in 2009, or total of MNT 7.3 billion were presented in the statement. The experts considered this MNT 7.3 billion to be unfounded. If this MNT 7.3 billion was deducted from MNT 66.8 billion, we opined that MNT 59.4 billion deferred asset as of yearend 2010 must have been recorded in the balance. This is because they acknowledged in the financial statement that all these were expenses, and yet, capitalized that in the tax statement. Of course, there must have been differences between them. This was identified in the difference statement. When we checked the balance sheet, there were no records relevant to property. Thus we considered it as a violation. They recorded 7.3 billion MNT as expenses and failed to record as intangible assets, thereby they decreased taxable income.

From evidences collected in the dossier:

1. The plaintiff Ch.Otgonbayar, an authorized representative of the Ministry of Finance, stated during the investigation as follows: “Hereby I am claiming the damage caused to the state, as it was determined by the Economic Examination Department of NIFS.” (pp. 103, case 26);

2. Statement by the expert Ch.Mendbayar in the Expert report #01 dated 28 August, 2012: “Two. Expertizing.....The conclusion was made in accordance with following procedure. The balance was made by us after comparing and conforming the digital materials of general book submitted by “SouthGobi Sands” LLC with primary paper documents. This balance was drawn in parallel with annual approved balance presented by the company and there were discovered lots of diversity of balance and materials. Therefore, the balance of accounts with diversities were re-revised and reflected in detail in the conclusion. As well the balances reminded after writing in the general account book have been transferred to other accounts without any conforming documents during all years under investigation. The general account book is the main financial document for making balances, therefore, all financial auditing authorities are basing on general account book in auditing. ...All companies carrying out activities on territory of Mongolia shall use accounting program approved by Minister of Finance pursuant to

Accounting Law of Mongolia but the company uses a program corresponding to international standard of accountancy and, or illegally changed program. Accountants of the company when inputting into software the transactions prepared from primary documents to the main accounts as currency payable, commodity, income etc. use transmission or adjusting program and doing this transaction reversing and closing the without conforming, report to balance sheet in an invisible way that led to big amount of material diversities. These are shown by years in this conclusion.

Three: Conclusion:

Question 1: Amount of investment to “SouthGobi Sands” LLC has been made for 2007-2011 and from where it has been financing? Whether the investment is confirmed by concerned financial documents? were answered as follows: “SouthGobi Sands” LLC presented amounts in column 1, 2 of following table as amount of investment made by “SouthGobi Resources Ltd. But balance sheet report shows that the company joint stock amounts to USD 10,004.3 i.e. MNT 11,655,000. The company reported currency amount invested by its parent company in an account classified as “long term loan”. We have compared the long term loan amount with amount in general balance book and discovered following diversities: Total of long term loan transferred by the parent company is MNT 10,547,585.0 thousand as stated in general account book or copy of transaction but the company reported to the approved balance sheet at amount of MNT 24,404,430.0 thousand that was scaled up at MNT 13,856,845.0 thousand.

Although amount of long-term loan that came from parent company in 2008 is MNT 111,509,937.0 thousand as proved by the general journal and statement of current account, the company reflected it as MNT 136,073,610 thousand in the approved balance report, which increased an amount of long-term loan by MNT 24,563,672.0 thousand;

However amount of long-term loan that came from parent company in 2009 is MNT 228,300,064.0 thousand as proved by the general journal and statement of current account, the company reflected it as MNT 227,976,910.0 thousand in the approved balance report, which decreased an amount of long-term loan by MNT 323,155.0 thousand;

However amount of long-term loan that came from parent company in 2010 is MNT 471,012,550.0 thousand as proved by the general journal and statement of current account, the company reflected it as MNT 471,017,061.0 thousand in the approved balance report, which increased an amount of long-term loan by MNT 4,512.0 thousand;

However amount of long-term loan that came from parent company in 2011 is MNT 996,955,294.8 thousand as proved by the general journal and statement of current account, the company reflected it as MNT 968,855,839.0, thousand in the approved balance report, which increased an amount of long-term loan by MNT 28,069,455.8 thousand without any basis or supporting evidences;; As stated above, an amount of long-term loan had been increased in the report without any justification, document or evidence. In total, the record had been done comparing to other accounts increasing long term loan amount to MNT 66,494,484.8 thousand

and decreasing MNT 323,154.0 thousand. Other documents and balance reports prove that the no other cash was received under investment in the above years.

Question 8. “to carefully reconcile all financial documents referring to the years of 2007-2011 according to each general ledger and detailed journal; especially make detailed list of the total amounts of purchased property/goods, performed works/services, aids and assistances rendered to other, transactions made without evidences and documents during the above years” was answered as follows: “when we compared the general ledger submitted with the company with the audited and approved end-year balance sheet, there were significant differences. According to the general ledger in the accounting software, the balance amount was incompletely presented by MNT 7,696,637.0 thousand; however the final amounts of liabilities and payables for the reporting year had been significantly modified. The modified balance sheets can be shown as follows:

a/ The amount of receivables, which was proven by primary documentary evidence, were presented in the balance sheet in reduced by MNT 8,483,048.0 thousand without any supporting evidences;

b/ The amount of advance payment account shown in the balance sheet was higher by MNT 59,319.0 thousand in comparison with the amount in the general ledger.

c/ The fixed asset shown in the balance sheet is higher by MNT 1,026,634.0 thousand than the amount stated in the general ledger. In order to make this record, the long and short term liabilities were increased without any grounds and supporting evidences. Also the balances of other accounts were allocated to other accounts and fixed assets were increased without any grounds. After such incorrect records, they made some write-off, or free-of-charge transfers without any evidences, thereby violated accounting law. Further they calculated amortization for falsely increased fixed asset and included to the expenses which should be deducted from taxable income, thereby evaded from paying taxes.

d/ According to the general ledger records the loss was “MNT -21,339,023.0 thousand”, however in the balance sheet the annual profit was stated as MNT 1,403,913.0 thousand. With the aim to convert the loss into profit, they made a record of MNT 22,742,936.0 thousand from deferred exploration asset without any supporting materials.

e/ the payables in the general ledger book was estimated at MNT 1,258,537.0 thousand whereas in the balance sheet it was estimated as MNT 2,186,897.0 thousand, which means that the payables was decreased by MNT 928,360.0 thousand. Also payables and receivables were decreased without reconciliation acts made with customers and suppliers.

f/ The money received from the parent company should have been recorded in the general ledger book as MNT 10,547,858.0 thousand in the long term liabilities. However this amount was increased in the balance sheet up to MNT 24,404,430.0 thousand or by MNT

13,856,845.0 thousand. This can create a favorable condition to transfer money abroad on the name of paying liabilities to the parent company.

Question 9. To make detailed list of officials who were entitled to dispose and manage the company's assets during 2007-2011.

Answer: The right for the primary or first signature was owned by Dennis Lehoux in 2007-2008; by David Bartel in 2009-2010; and by Justin Kapla in 2011, respectively. Cristobal David in 2007-2010 and Hilarion Cajucom in 2011 were responsible for signing the 2nd signature. As the company did not provide any of the orders on officials' appointments, we answered to this question basing on the signatures shown on the financial statements, reports provided to tax and other authorities.

Question 10. How much expenses did the company spend on geological and exploration studies in 2007-2011? All expenses should be listed according to each license on mining and exploration.

Answer: Expenses that were recorded on the name of special licenses can not be proven by primary documentary evidence, also there are significant differences. Also 214,405,7 thousand MNT were transactions which are not related to special licenses, but recorded as if they were transferred as license fee to Mineral Resources Agency.

- Exploration evaluation asset account in 2007:

SouthGobi Sands LLC indicated in the "Ovoot Tolgoi coal mine feasibility study" that a total of USD 12,820.2 thousand or MNT 15,127,836.0 thousand was spent from the postponed exploration assets account. However the total expenses accumulated in the postponed exploration asset account during the reporting year was MNT 22,841,251.2 thousand, which is shown in the table of this report. However, as seen from the general ledger book, there is no ground to consider that the above MNT 22,841,251.2 thousand was accumulated during the whole year. Because, on the last day of 2007 or on December 31, the expenses in the above account was increased without any supporting evidences. When we conducted financial inspection, we followed the questions of the inspector. Even though this issue was not asked; we submitted some additional facts and evidences that might be useful for the investigation.

According to International Accounting Standard (IAS), the unrealized loss/profit of currency exchange rate is an account, where unrealized losses and profits are recorded. However in 2009, 2010 and 2011 the amount that exceeded total transactions were recorded in this account:

-in 2009 a total of MNT 647,830,372.28 thousand were recorded to the cash, and the same amount or MNT 647,830,372.28 thousand was repeatedly recorded in unrealized currency rate difference loss/profit account numbered 67085;

- in 2010 a total of MNT 1,400,052,354.66 thousand were recorded to the cash, and the same amount or MNT 1,400,052,354.66 thousand was repeatedly recorded in unrealized currency rate difference loss/profit account numbered 67085;

- in 2011 a total of MNT 4,125,926,109.02 thousand were recorded to the cash, and the same amount or MNT 4,125,926,109.02 thousand was repeatedly recorded in unrealized currency rate difference loss/profit account numbered 67085 respectively. The reasons, ground and evidences of the above transactions were not found among the submitted evidences and materials. Generally, the company makes transactions from USD current account as well as from payables, receivables and advanced payment accounts to cash, thereby increases expenses without proving documents. The company transfers significant amount of money to customers or suppliers, creates payables, receivables and advance payments without indicating the recipient name, then records then into currency rate difference unrealized (realized loss/profit accounts and other accounts without evidences. Also after transferring actual payments to customs, social insurance and other organizations, the company associates these with the above mentioned payables and receivables thereby reduces taxable income. All these faults were listed in the conclusion. Also copies of some required materials are enclosed to this conclusion. Also the accounting software used by the company fails to correspond to IAS and Mongolian accounting standard, developed in compliance with IAS, or it might be intentionally modified allowing the company to create transactions with no supplier/customers' names, receive income at the cost account, change the amount by way of transferring through a number of transferring accounts, create complications during inspections, record negative amounts to reduce the balance, to transfer all the balances to the cash account while transferring the end balance of previous year to the initial balance of the next year etc. If the company had used accounting program that correspond to accounting standards and other laws and regulations of Mongolia, such software would not allow to commit such actions...." (pp. 13-180, case 15).

3. Testimony by the expert D.Mendbayar: "I conducted inspection in primary financial documents of "SouthGobi Sands" LLC for the years of 2007-2011 and issued the report #01 dated 28 August 2012. I checked and reconciled the primary documentary evidence for 2007-2011 submitted by the company with the sales income stated in financial and tax statements for 2007-2011, which were submitted to General tax office, and found out that the company stated in the financial and tax statements for 2008-2011 that its sales income was MNT 466,389,667.10 thousand. However according to my inspection, the sales income, in fact, must have been MNT 955,592,185.4 thousand. If to deduct relevant expenses and costs from the above amount, the taxable income for the above years should have been MNT 245,931,592.4 [Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," and must be MNT 245,931,592.4 thousand]. In addition to this, MNT 10,311,533.2 [Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," and must be MNT 10,311,533.2 thousand] was received from the parent company SouthGobi Resources in 2011, thus the company should have paid MNT 256,243,125.6 thousand as Corporate Income Tax. In other words, according to Corporate Income Tax law, income up to MNT 3 billion should be imposed 10% tax, and if the income exceeds MNT 3 billion, then the tax should be 25% of the income.

The company did not sell anything in the first half year of 2007-2008. When I checked and reconciled the VAT statement presented to tax office in 2008-2011 with primary financial documents, there was a difference equal to MNT 527,029,185.9 *[Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," and must be MNT 527,029,185.9 thousand]* which should be imposed 10% of VAT. Also even though the company did not sell goods in 2007, they sold special license #12050 to Asia Gold LLC at MNT 255,938,668.0 *[Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error when it omits reference to "thousand," and must be MNT 255,938,668.0 thousand]* which is not presented in financial and tax statements. Also receivables totaling to MNT 8,456,502.0 thousand was reduced in the balance sheet. Thus, I considered it as sales income..." (case 16, pp.78-79)

4. Report #01 dated December 18 2012 issued by M.Gangamaa, D.Dorj, R.Gantumur:

"General provision... we conducted inspection on tax imposition and payment of "SouthGobi Sands" LLC for 2007-2011 basing on Report #01 by expert D.Mendbayar dated 28 August 2012, financial documents submitted by the taxpayer and other data obtained from relevant organization... except materials of previous experts, we got other additional documents during the investigation and used agreements on drilling and other services, translated journals and orders. When we repeatedly required from the company to submit conclusions, reconciliation acts of sales agreements made with purchasers, documents related to closing the balances of previous years, (all these were claimed by the previous expert), the company failed to submit them... we made our report basing on received documents and materials..."

"two...expertizing: As seen from the audit conclusions, they were made in accordance with standards in 2008, 2009 and 2011. However, transactions related to the parent company and transactions related to the initial balances are not material, confused, which made difficult to make conclusion. In regard with 2010, the conclusion was conflicting. In addition to this, the accounting data development process passes 5 stages till the final preparation of balance sheet. At the 3rd stage or during the process of making detailed records in general ledger book, there were some faults, including: transactions were made between the same accounts; financial statement and balance sheet was made on the base of differences between debit and credit of the same account; there was significant differences in when the ending balances of the financial statements of 2007-2009 were transferred to the initial balances of the next year; the balances of previous years in 2009-2011 were closed from the "transferring cash" or cash in UB accounts without any supporting materials. Even though we asked for evidences regarding the above records, the company failed to submit them. In order to clarify about the business operation cycle of the company and the processes of presenting such cycles in the accounting, we had to visit the office and meet the mine manager Rodney Lacy, finance manager J.Enkhjargal and other accountants...."

"....the difficulties occurred during the inspections were the facts that records were made in English, which was difficult to understand; words are mostly abbreviated or marked with

secret codes and cyphers; final quarterly and annual amounts were inconsistent with the balances of official balance sheets, which were officially approved by relevant authorities; samples of data and documents forms by a taxpayer are changed every 2-3 years (which conflicts with Article 4.1.4 of Accounting law). Thus we identified faults among significant number of documents. Also they made and submitted later many other additional documents, or denied the previously submitted materials, and stated that the accounting processes are wholly managed by the parent company when we personally arrived at the company's office. Even though they specified in the accounting policy documents to comply with IAS, in fact they did not comply with such standards. As a result of summarizing the documents submitted by a taxpayer or obtained from other organizations, report of the previous expert, conclusions by auditing companies, taxpayer's explanation, calculation in feasibility studies, capacity increase, coal sales agreements and their provisions, reference in the Financial statement disclosure of 2008 which says "annually, the Board of Directors adopt income and expense budget, and in 2008 the cash flow which is planned to obtain from Ovoot Tolgoi, will be sufficient for performing operational, exploration and development programs", principle of recording operations in bookkeeping, preparation of financial operation report and interrelation between the financial statements, we have concluded that the action of hiding income was implemented according to plan by way of reflecting in the policy documents. Our method of fault identification and the amount of allegations can be proven by the increase of coal mine, operational extension, increase in workforce, fuel cost, growth of equipment numbers and capacity, portion of money granted by the parent company occupied in the total cash flow amount of the company.

Three. Conclusion

3.1 Violation of Corporate Income Tax law:

In 3.1.1, total of MNT 19,900,987.3 thousand royalty was not included as taxable revenue in the corporate income tax returns and consequently not taxed even though these royalties were charged to the buyer as agreed in the contracts and recorded as receivables. The royalties amounted to MNT 2,354,956.2 thousand, MNT 5,607,811.9 thousand and MNT 11,938,219.2 thousand in 2009, 2010 and 2011, respectively. This violates relevant provisions of Article 3, 5, 7, 8 and 10 of Corporate Income Tax law of Mongolia.

In 3.1.2, the joint capital of the company which was equal to MNT 11,655.0 thousand has not been changed since its establishment as shown in the state registration certificate and financial statements. However, in the financial statement disclosure, the money transferred from the parent company was named as "long-term advance" and recorded in the financial statement as "Long term loan". Also there were no any reconciliation acts on payables and receivables. The amount of payables was presented in the balance sheet in increased amount than they were recorded in the general ledger book. In other words, "fictitious payables" were created and taxable income has been understated by MNT 99,595,262.9 thousand in total. Yearly basis, the understated taxable income amounted to MNT 14,143,688.5 thousand in 2007, MNT 552,178.6

thousand in 2008, MNT 40,572,235.5 thousand in 2009, and MNT 44,327,160.3 thousand in 2011. This violates Article 4 of Accounting law and Article 18 of the General tax law.

In 3.1.4, income from sale of business right has been taxed at 10 percent instead of 30 percent in the corporate income tax return of 2009. As a result, taxable income understated by MNT 1,277,288.5 thousand, which violates Articles 5, 7, 8, 16 and 17 of the Corporate Income Tax law of Mongolia.

In 3.1.5, withholding tax was not imposed and paid to budget on service fee amounting to MNT 150,108.4 thousand and transferred to “The America’s group” in 2008. This violates Articles 4, 17, 18 and 21 of the General Tax law of Mongolia.

In 3.2.1, VAT was not imposed on other income of MNT 20,864.3 thousand in 2007, MNT 290,786.8 thousand in 2010 totaling MNT 311,651.1 thousand as well as on donation amounted to MNT 265,423.6 thousand in 2008, MNT 31,113.1 thousand in 2009, MNT 506,130.8 thousand in 2010, and MNT 812,641.0 thousand in 2011; assets transferred to others free of charge amounted to MNT 32,943,746.0 thousand in 2011, a total of MNT 34,559,054.5 thousand of income transferred to others free of charge. This violates Article 7 and 13 of VAT law.

In 3.2.2, total of MNT 2,064,694.6 thousand services fees were not imposed VAT as follows: Service fee for contract work transferred in 2009 to PRC company called “Beijing Fanhua steel structure engineering”, which is a non-resident legal entity of Mongolia; Service fee transferred to “SGS-CSTS standard mechnikol services company”. It violates article 7 of VAT law of Mongolia. Finally, we conclude that the financial statement and balance sheet preparation process of the company is wholly conducted against relevant standards, which makes it incomprehensible. This action was committed with the aim to conceal and convert cash flow of the company.

All aforementioned actions contradict with article 4, 7, 19 of the Accounting law of Mongolia. Cristobal David, a finance manager of SouthGobi Resources Limited, which is named as the parent company in the bookkeeping and as “indirect financier” in the accounting policy documents, has signed 2nd signature on financial and tax statements for 2007-2010. This violates the Article 20 of the Accounting law which says “it is restricted to admit job of a position under his/her direct control in accordance with his/her job description”. (pp. 138-170, case 16)

5. Testimony by the expert R.Gantumur during the investigation (pp.131-132, case 24);

6. Testimony by the expert M.Gangamaa: “....The understated amount in the report is the amount after deducting the reported amounts from the amounts stated in the Contracts. But we have deducted the contract amounts from the total where no activities took place.In regard with the conclusion that MNT 19,900,987.3 thousand in 2011 was recorded as receivables, the royalty is paid to the accounts numbered 21260 and 21262 from the account numbered 66170 but under contracts executed with some buyers some parts of royalty are recorded at the

account receivables for invoicing. The reason why it was concluded as income is that it was recorded as a write-off entry from the taxable income in the total amount. However, some buyers are responsible for royalty under respective contracts and this is also stated in the journal entries.... In regard with false payables, it is the difference between accounting and balance. According to accounting law, all the balances have to be checked with the vendors at the end of a year, and when we required the checked balances, they were not provided to us.” (pp.134, case 24)

7. In the Expert conclusion #015 dated 21 January 2014 made by the experts of Economic inspection department of the National Institute of Forensic Science (consisting of 5 experts):

- “One. General provision.... We reviewed and studied the 2007-2011 financial documents of “SouthGobi Sands” LLC and the relevant materials of the file (case), and conducted the expert analysis/study and issued this expert report complying with the Forensic Study Law of Mongolia and Procedure on Conducting Financial Expert Analysis and Standards on Financial Expert Analysis approved by the Ministers of Justice and Domestic Affairs and Finance on 18 June 2010 under the resolution #110/137 in order to answer the questions asked by the legal organizations and issue an expert report of legal justifications.

.... Two. Regarding the expert analysis/study: In accordance with the resolution dated 20 June 2012 of the Investigation Division of the IAAC, D.Mendbayar conducted an expert analysis over the 2007-2011 financial documents of “SouthGobi Sands” LLC and issued the expert report #01 on 28 Aug, 2012. As well, in accordance with the resolution dated 2 October 2012 of the Investigation Division of the IAAC, M.Gangamaa, D.Dorj and R.Gantumur conducted an expert analysis over the 2007-2011 financial documents of “SouthGobi Sands” LLC and issued the expert report #01 on 18 Dec, 2012 by which a total of MNT 233,976,645.5 thousand payment, including MNT 152,259,261.6 thousand of compensation, MNT 45,566,352.3 thousand of penalty, MNT 1,427,970.6 thousand of interest and MNT 34,723,061.6 thousand of undue loss, was charged on the faults worth MNT 1,164,22,824.1 thousand [*Note by the Company: the text of the verdict seems to contain a typographical error by missing a digit, and must be MNT 1,164,222,824.1 thousand*] as in the report. As stated in No 1 of the Annex “List of the faults revealed by the inspection conducted at “SouthGobi Sands” LLC” of the expert report issued by M.Gangamaa, D.Dorj and R.Gantumur on 18 December 2012 recorded in the Pages 138-170 of the case file 16, the faults worth MNT 434,136,062.4 thousand, including MNT 21,107,106.7 thousand in 2008, MNT 13,420,818.3 thousand in 2009, MNT 30,434,668.1 thousand in 2010 and MNT 369,173,469.3 thousand, were charged for an allegation of an incomplete presentation of sales income of the major operation in the statement. To calculate the faults, the experts viewed that the agreements entered into by “SouthGobi Sands” LLC and its vendors were implemented completely however they made a calculation difference. The agreements and amendments thereto were provided for the expert analysis however as the documents regarding the implementation of the agreements, acts on evaluation of the agreements and acts on the check of accounts with the vendors were not provided for the expert analysis, the Feasibility Study of 2007, Mine Plans and Reports of 2008-2011, acts on the check of accounts with the

State Customs Inspector and the 2008-2011 financial statements of “SouthGobi Sands” LLC, which were provided for the expert analysis, were used to calculate the sales income... When we conducted the expert analysis, we reviewed the materials of the case file and the financial documents of “SouthGobi Sands” LLC according to the questions about the expert analysis and received clarifications and explanations from the relevant persons.”;

Three. Conclusion. Answer to question 3: “SouthGobi Sands” LLC incompletely presented sales income equal to MNT 20,864.3 thousand in 2007, MNT 371,586.4 thousand in 2009 and MNT 290,786.8 thousand in 2010, respectively.

Answer to question 6: It is considered that there are sufficient grounds to conclude that “SouthGobi Sands” LLC failed to report MNT 2,354,956,200 in 2009, MNT 5,607,811,900 in 2010 and MNT 11,938,219,200 respectively in the account receivable #12105 for the royalties to be taken from buyers.

Answer to question 10: No tangible assets were recorded in the year-end financial statement and balance sheet of “SouthGobi Sands” LLC for the years of 2007-2010. Therefore, it is reasonable to consider that the company created amortization of MNT 7,359,346,400 for fixed assets unlisted in balance sheet for the year of 2010, thereby included this amount into cost and accordingly decreased taxable income.

Answer to question 11: Income from other sales totaling MNT 20,864,300 in 2007 and MNT 290,786,800 in 2010 was proven not to have been reported in VAT statement by external statements.

Answer to Question 12: there are sufficient grounds to conclude that on the goods and services transferred free of charge to others with a total value of MNT 265,423,600 in 2008, MNT 31,113,100 in 2009, MNT 506,130,800 in 2010 and MNT 33,736,387,000 in 2011, NO VAT was imposed and paid to the state budget.

Answer to Question 13: there are sufficient grounds to conclude that the company established false payable totaling MNT 14,143,688,500 for the year of 2007, MNT 552,178,600 for 2008, MNT 40,572,235,500 for 2009 and MNT 44,327,160,000 for 2011 respectively, and thereby decreased taxable income.

Answer to question 14: there are sufficient grounds to conclude that income provided to business entity from non-resident withholder totaling MNT 150,108,400 were NOT reported in 2008, as well as a total of MNT 2,064,694,600 were not paid for VAT in 2009.

Answer to Question 15: there are sufficient grounds to consider that SouthGobi did not fully pay the withholding tax on income retained from the sale of a license ownership right equal to MNT 1,277,288,500 in 2009. Because in 2009 SouthGobi did not impose 30% of Corporate Income Tax (Corporate Income Tax) for the license ownership right transfer fees specified in VAT statement as stated in Article 17.2.7 of the Law on Corporate Income Tax. Thereby the

company violated Articles 5, 7, 8, 10, 12, 16, 17, 18, 20 and 21 of the Law on Corporate Income Tax; Articles 7 and 13 of Law on VAT; Articles 4, 47, 48 and 58 of the Law on Mineral Resources; Articles 4, 6, 7, 12 and 18 of the General Taxation Law; and Articles 4 and 7 of the Accounting Law (pp. 58-64, 67-72, case 28)

8. Testimony by the expert D.Munkhtsetseg, who made the above report: "...The previous expert's report alleging that "SouthGobi Sands" LLC underreported income of MNT 20,864,300 in 2007; MNT 371,586,400 in 2009 and MNT 290,786,800 in 2010 was grounded. Because it was found that other sales income, which was payable to corporate income tax, equal to MNT 20,864.3 thousand and MNT 290,786.8 thousand were not reported in the years of 2007 and 2010, respectively. These faults were established by extraneous information of the National Taxation Authority. About the faults in the amount of MNT 371,586.4 thousand related to the year of 2009, the income from fine imposed to insufficient adjustment of financial report was recorded to be equal to MNT 1,343,291.0 thousand. However, corporate tax income was reported differently or at MNT 971,704.6 thousand. Thus, the previous expert's report was considered to be grounded. Allegation of previous expert's report stating that "SouthGobi Sands" LLC failed to report MNT 150,108,400 as income granted by non-resident withholder to business entity in 2008 as well as MNT 2,064,694,600 MNT for VAT in 2009 is considered to be grounded. This is due the fact that although related agreement were translated and submitted during the investigation, no evidence was submitted proving that the work and services were not conducted on the territory of Mongolia. Also it was considered grounded that the company failed to pay tax on total of MNT 2,064,694,600, which includes MNT 809,372.4 thousand transferred to "Beijing Fanhua Steel Engineering Structure" company on 10 November 2009 and MNT 946,668.2 thousand transferred to the same company on 13 October 2009, as well as MNT 308,653.8 thousand which was recorded in journal, and MNT 150,108.3 thousand which was transferred for expat's wage." (pp. 82-83, case 28)

9. Testimony by expert U.Bat-Erdene provided during the investigation: "Recorded money of MNT 19,900,987,000 in the name of royalty receivables was registered as a part of other incomes to reduce the taxable income. This action committed by the "SouthGobi Sands" LLC helped shrink the amount of expenditure that was to be taxed as well. This fault is proven by the fact that even though the above mentioned sum of money had been registered in the accounts receivables, it was not recorded in the income report.... As the financial reports from the years of 2007 to 2010 prove, the company never registered the property they possess but they stated the part of the sum (above) as property depreciation thereby reduced taxable income. See case 19 of the file" (pp. 84, case 28)

10. Testimony by expert J.Badamsuren provided during the investigation: There are sufficient grounds that "SouthGobi Sands" LLC failed to impose VAT on donation (goods and services transferred to others free of charge) amounted to MNT 265,423,600 in 2008, MNT 31,113,100 in 2009, MNT 506,130,800 in 2010, and MNT 33,756,387.00 in 2011. As stated in the Article 13.1.1, the Value Added Tax Law, goods and services that are utilized outside of the company's internal usage circulation for personal purpose or transferred free of charge to different entities are not included in the tax exemption. Having based on this article, the

company is a subject to pay VAT. Primary financial audit proves that the company transferred the above mentioned amounts of goods and services to other parties..... Failure to present sales income of MNT 20,864,300 in 2007 and MNT 290,786,800 in 2010 in the VAT statement was proven by tax external information source submitted to General Department of Taxation” (pp. 80, case 28)

11. Testimony by expert L.Altantsetseg provided during the investigation: ...the company imposed 10% of VAT on license transfer fees which were reported in the VAT statement in 2009. However, it failed to impose 30% Corporate Income Tax according to Article 17.2.7 of the Corporate Income Tax Law on fees related to license transfer which were specified in VAT statement. Thus this fault was considered to be grounded. (pp. 78-79, case 28)

12. Report #185 by the experts of the Economic Investigation Department of NIFS dated December 16, 2014 (consisting of 7 experts): “....While conducting the expert analysis, we reviewed the materials of the file (case) and the financial documents of “SouthGobi Sands” LLC according to the questions about the expert analysis and received clarifications and explanations from the relevant persons”;

Three. Conclusion

- Answers to question 2: the answers 12, 13, 09, 10 specified in the report #015 dated January 21, 2014 of the Forensic Institute have legal grounds as they can be proved by the evidence documents, which are:

- Answer 2-12: There are sufficient grounds to establish what was stated in the # 12 of the report, failure of paying VAT on the goods and services equal to MNT 265,423.6 thousand in 2008, MNT 31,113.1 thousand in 2009, MNT 506,130.8 thousand in 2010 and MNT 33,756,387.0 thousand in 2011 transferred to others free of charge.

- Answer 2-10: There are sufficient grounds to establish what was stated in the # 10 of the report that tangible assets were not recorded in the year-end financial statements of “SouthGobi Sands” LLC for the years of 2007-2010. Therefore, the reduced taxable income by way of creating amortization totaling MNT 7,359,346.4 thousand on the fixed asset unlisted in the balance sheet in 2010 is grounded (pp. 172,181,192,208,220,228, case 19);

- Answer 2-13: There are sufficient grounds to establish what was stated in the # 13 of the report, that the company established false payables totaling MNT 13,135,119.6 in 2007, MNT 552,176.6 thousand in 2008, MNT 40,572,235.5 thousand in 2009 and MNT 44,372,160.3 thousand in 2011 respectively, thereby decreased taxable income. Because all these transactions were made without initial accounting documents required by the regulation # 171/111 approved by the Minister of Finance and National Statistical Office of Mongolia and there are no evidence documents, reconciliation act with the parent company.

Answer to question 3: There are sufficient grounds to establish what was stated in the #14 of the report that "SouthGobi Sands" LLC failed to present MNT 2,064,694.6 thousand in 2009 in the VAT statement from the income provided to the business entity from a non-resident withholder.

The company made payment with VAT to the company that is not registered in the territory of Mongolia, for the consulting services, but did not pay VAT to the state budget. This violates the Articles 7, Clause 7.1 of the Law on VAT "Except as otherwise provided for in this law, VAT shall be imposed on the following goods, work and services:

In clause 7.1.4, work performed and services provided in the territory of Mongolia.

In clause 7.2, if the total value of work performed and services provided by a foreign legal entity that does not reside in the territory of Mongolia and non-resident individual is MNT 10.0 million or more, it shall be subject to subparagraph 7.1.4 of this law.

In clause 7.4, the following activities shall be treated as "provision of services" P.7.4.9 when an individual who does not reside in the territory of Mongolia performs work and provides services based on orders placed by a person or legal entity of Mongolia.

In article 16, clause 16.1.2, when a person or legal entity of Mongolia purchases goods, work, or services specified in clauses 7.3.5 and 7.4.9 of this law from an entity that does not reside or stay in Mongolia, it shall impose and withhold VAT on value of the goods, work, or services and make payment to the budget";

- Answer 6a to question 6: There are sufficient grounds to establish what was stated in the #6 of the report, that the company failed to include the royalty payment of MNT 2,354,956.2 thousand in 2009; MNT 5,607,811.9 thousand in 2010 and MNT 11,938,219.2 thousand in 2011, a total of MNT 19,900,987.3 thousand and failed to pay the royalties, even though the company concluded agreements that the royalties to be paid by the buyers and registered as the royalties in receivable accounts (pp. 206-250, case 16; Pages 1-8, case 17)

The royalties are paid from the account #66170-Royalty and credit entry of the payables accounts, from the accounts #21260, #21262 Royalty payables, but sometimes they claim from customers based on their contracts some of the payments as receivables. This allegation is registered in the receivable account, but was not registered as income in the statement.

- Answer to question 7: The company sales income as it is stated in the financial report were MNT 518,207.1 thousand in 2007, MNT 4,140,953.2 thousand in 2008, MNT 61,522,084.4 thousand in 2009, MNT 116,386,560.9 thousand in 2010 and MNT 284,840,068.7 thousand in 2011. Total of the taxable income from 2007-2011 is MNT 466,907,874.3 thousand, as per financial report the company has loss of MNT 119,353,493.9 thousand as per tax report reported MNT 53,421,637.8 thousand of taxable income. Calculation of the sales income, how it

was allocated in the financial reports of 2007-2010 is shown in the Table 2 attached to this report.

- Answer to question 10, 11 and 13: "The company had taxable income of MNT 166,990,348.9 thousand during 2007 to 2011, which tax payment of MNT 35,252,394.7 thousand payable to the state.... It was determined by the provisions 8, 13, 16, and 17 of Law of Corporate Income Tax, provisions 7, 13, 16, and 17 of Law of VAT, and the provision 18 of the General Law of Taxation of Mongolia." (pp. 21-29, case 31; Pages 30-35, case 31 of report's attachment)

13. Testimony by J.Janilgaan: "SouthGobi Sands LLC didn't indicate the sales income of MNT 290,786.6 thousand in 2010 and sales income of MNT 371,586,400 in 2009, total of sales income MNT 683,217,500 in the Corporate Income Tax report; in other words, the company didn't report the sales income. Sales income of MNT 20,864.3 thousand in 2007 was related to "American Group LLC" and it wasn't indicated in the financial statement. Income of MNT 290,786.8 thousand in 2010 was mentioned in the extra tax data according to the general tax, however it was not indicated in the financial statement. This was proven by the independent information. Transaction relevant to MNT 371,586.4 thousand in 2009 was the fine imposed to others and wasn't indicated in the financial report of that year. The sales income of MNT 371,586,400 out of MNT 1,343,291,000 in 2009 was considered as the fixable amount in the financial report and differences of amount of MNT 971,704,600 was indicated in the Corporate Income Tax report. Therefore, the previous expert's report is considered as justifiable. Corporate Income Tax report was investigated by the statement and ledger of case file. This violation was proven by the ledger of the criminal case file 15 and 16 of #201301000120...

We considered that a total of MNT 311,651,000 including MNT 20,864,300 in 2007, and MNT 290,786,800 MNT in 2010 which were unreported in VAT statement should have been paid for other sales income. Because the amount totaling to MNT 371,586,400, which was not presented in other sales income statement in 2009, was in fact income earned from penalty. There are sufficient grounds to establish that the company failed to pay VAT on the goods and services equal to MNT 265,423,600 in 2008, MNT 31,113,100 in 2009, MNT 506,130,800 in 2010 and MNT 33,756,387,000 in 2011 transferred to others free of charge. Because in the financial statement this amount was presented as "transferred to others free of charge", so here it must be imposed VAT. There are sufficient grounds to establish that the company established false payables totaling MNT 13,135,119.6 thousand in 2007, MNT 552,176.6 thousand in 2008, MNT 40,572,235.6 thousand in 2009 and MNT 44,327,160.3 thousand in 2011, also decreased loss by MNT 2,097,286.3 thousand in 2010, thereby decreased taxable income totaling to MNT 100,683,980.3 thousand. Because all these transactions were made without primary accounting documents required by the regulation # 171/111 approved by the Minister of Finance and National Statistical Office of Mongolia and there are no evidence documents, reconciliation act with the parent company. Also according to the previous experts report, the company was alleged in creation of false payables totaling to MNT 98,586,694.0 thousand and reduction of taxable income. We calculated the amount of tax payables for each year between 2007-2011, and identified differences in transferred loss of previous year equaling to MNT 2,097,286.6

thousand in 2010. Even though MNT 100,683,980,300 was recorded as loan received from parent company, there was no relevant reconciliation acts or evidences. Therefore, we view that the taxable income was reduced without justifiable reason. Because there was no primary documentary evidence to prove this, it is considered as the reduced taxable income. We consider that the previous expert's report is justifiable. Also, taxes were not imposed on MNT 809,372,400 transferred to "Beijing Fanhua Steel Structure" company in 2009, MNT 946,668,200 transferred in October 13th and MNT 308,653,800 that is recorded in the ledger, and MNT 2,064,694,600 that was paid for the service of foreign expert. ... There was violation of MNT 1,277,288,500 for income from sales of rights on which MNT 255,457,700 of tax was imposed. By the contract of selling technical data and transferring license, the company imposed VAT on sale of exploration technical data. According to the provision 17.2.7 of Law of Corporate Income Tax, 30% of Corporate Income Tax was imposed. (License sales agreement)... (pp. 66-68, case 31)

14. Testimony by the expert D.Ganbat: "...SouthGobi Sands LLC underreported income of MNT 20,864,300 in 2007. In regard with MNT 371,586,400 in 2009, it was recorded as income from penalty in ledger, not in balance sheet. Thus we consider it as failure to present other sales income in the statement. In regard with MNT 209,786,800, this amount was, in fact, the sales income which was proven by tax external data. ...We did not impose VAT on MNT 371,586,400 which is other sales income, as it was income from penalty received from others. However, we had to impose VAT on other amount sales income. ...The company itself recorded that it owes MNT 968,885,839,000 to parent company as of 31 December 2011. However, no one knows whether the parent company claims this money, also no reconciliation evidences and documents exist on this matter. Also it is unclear whether the above amount is loan or investment. If it was loan, there must have been interest; if it was investment then this amount should have been added to the equity/statutory fund. Unfortunately, no facts relevant to this matter exist" (pp. 69-70, case 31)

15. Testimony by the expert B.Erdenetuya: "...It has been detected a fault that the company failed to present other sales income totaling to MNT 683,217,500 in financial and tax statements in 2007-2010. We view this underreporting of sales income. ...Royalty payment of MNT 2,354,956,200 in 2009; MNT 5,607,811,900 in 2010 and MNT 11,938,219,200 in 2011, or total of MNT 19,900,987,300 have been recorded to be paid by buyers, but failed to record as taxable income, impose tax and pay to the budget. Our experts has reviewed and examined this fault and considered to be grounded. There are sufficient grounds to establish that while intangible assets were not recorded in the financial statements for the years of 2007-2010, amortization totaling MNT 7,359,346,400 on intangible asset was recorded and deducted from taxable income in Corporate Income Tax of 2010. This can be clearly seen in case 19 and violates Article 13.1 and 13.2.5 of the Corporate Income Tax Law.... About the false payables totaling to MNT 100,683,980,600, "SouthGobi Sands" LLC failed to make reconciliation act with its parent company. Therefore, it is justifiable that the taxable income was reduced..." (pp. 69-70, case 31)

16. Testimony by the expert O.Battseren: "...we viewed that the company reduced taxable income thereby violated Article 13 of Corporate Income Tax law. Even though no assets subject to amortization was recorded, the company calculated amortization. We consider it as ungrounded reduction of taxable income by way of creating unjustified amortization. ...About false payables, no reconciliation acts or evidences proving such payables to a parent company have been found. Thus we considered it as false payables. From other side, it is ungrounded that in 2007-2011, when coal price was sufficiently high in comparison with current situation, the company tried to prove as if it operated at loss by way of creating a large amount of payables. (pp. 73-74, case 31);

17. Testimony by the expert D.Otgontsetseg: "The company violated articles of VAT law, thereby violated article 13.11 of the VAT law." (pp. 75-75, case 31)

18. Testimony by the expert Ts.Oyuntuul: "...In the expert report it is clearly indicated that the company reduced its taxable income by way of creating false payables totaling to MNT 100,863,980,600. No evidences and reconciliation acts had been drawn with the parent company. Also the company failed to formulate primary financial documents according to accounting law. Also in regard with income from sales of right, it was detected a fault equaling to MNT 1,277,288,500 on which imposed tax totaling to MNT 255,457,700 (pp. 77-78, case 31)

19. Testimony by the expert J.Batbold: "...It was determined that the company incompletely presented sales income equal to MNT 20,864.3 thousand in 2007, MNT 290,786.8 thousand in 2010 and MNT 371,586,400 in 2009 totaling MNT 683,217,500 [thousand]. Even though it was stated in the experts report and interrogations of witnesses that "in the agreements it was specified that royalties should be paid by buyers on behalf of "SouthGobi Sands" LLC, in the agreements submitted by the company no such agreements have been found. Thus we issued a report basing on statements and ledgers attached to the case. Even though there is a record in account payables, if there is no record in sales income account, then taxable income would be reduced in the unrecorded amount, thus it would be grounded to consider as concealment of income. There are sufficient grounds to establish that the company failed to pay VAT on the goods and services equal to MNT 265,423,602 in 2008, MNT 31,113,100 in 2009, MNT 506,130,800 in 2010 and MNT 33,756,387,000 in 2011 transferred to others free of charge. The company presented in the balance sheet of 2011 that MNT 33,756,387.000 in 2011 was transferred to others free of charge. This balance sheet is attached to the case as evidence. However, in regard with burnt excavator worth MNT16,974,439,596 even though it was recorded in the balance sheet that it was transferred to others free of charge, no conclusions or accident acts proving the impossibility to use this excavator have been issued by law enforcement agencies..." (case 31, pp. 79-80);

20. Testimony by the witness Ts. Sarantuya: ".....we conducted examination within the frame of financial documents submitted to us at that time. The examination covered the period from Jan 1, 2009 through August 15, 2009. VAT imposition between August 15, 2009 and December 31, 2009 was not subjected to inspection. The issue relevant to VAT to be deducted from income provided to the business entity from a non-resident withholder equal to MNT

2,064,694,600, which was established by NIFS's experts, is referred to service which was conducted after October 2009. Thus this issue is not relevant to and separate from the fault equaling to MNT 933,592,607 relevant to works and services rendered by foreign legal entity, which are not located in Mongolia, on the territory of Mongolia". (case 31, pp.12);

21. Testimony by the witness M.Altangerel: "... By the request of "SouthGobi Sands" LLC on validating the company's VAT payments, the taxation department of Sukhbaatar district conducted partial inspections on the company's imposed taxes and payments and validated it with the act... "From the partial inspections on VAT payments of "SouthGobi Sands" LLC imposed between September 6, 2007 and December 31, 2008, MNT 8,374,649,904 of returns from the budget was determined by the state inspector of Sukhbaatar taxation department and re-validation inspection was conducted in accordance with the provision 15 of Law of VAT and procedures of the Minister of Finance. The inspection on VAT was performed in very short time. We inspected material we received only at that time. We don't know if there is a violation on imposing VAT to the products and services that are transferred to others for free and not making payments to state budget..." (pp.14, case 31);

22. Testimony by the witness D. Ganbat: "...Inspection on validation VAT imposition and VAT over payment of "SouthGobi Sands" LLC was conducted between August 15, 2009 and December 31, 2010. We don't know if there was a violation on VAT imposition and payment on goods and services that are transferred to others for free. Anyway, we conducted the inspection in the frame of received documents and approved the act..." (pp. 15, case 31);

23. Testimony by the witness J.Enkhjargal "... I started working as a finance manager from July 18, 2011. ...When the company accountants receive invoices, they have to make relevant journal records on financial system. After I double check if accountant has proper approval from the departments for the invoices, the accountant type what is on the journal on the computer to make entry of the journal into the financial system. Then I again check the entry record on the system to make sure no mistakes are done and approve for online version (in the system). After my approval journal is returned back to the accountants to give to payment accountant. Payment accountant prints out the online version and pass it to the General Manager of the Finance. Once the document is reviewed, the General Manager signs it for the first signature and passes to the President for the second signature to complete the payment... Coal purchase and sale agreements are mainly signed in Hong Kong and Beijing.... The company's financial report of 2009 was prepared by the Cristobal David who had worked there as the manager of financial department at that time, and the ex-executive director David Bartel signed and approved it..." (pp.147, case 14; pp. 139, case 24);

24. Testimony by the witness Z.Batkishig: "... as it can be clearly seen from the statement, after deduction of loan and loan payables which was received from our parent company in 2009, the loan balance must be MNT 91,433,835,433... after adding the previous year balance equaling to MNT 135,478,465,467 the loan balance at the end of the year is MNT 226, 915, 278, 807. ...I never understand this so-called "currency rate equation". Only the

former finance manager and senior accountants, who were working at that time, used to make the calculation on the system...” (case 24, pp.149, 151-152);

25. Testimony by the witness B.Anudari: “Accountants in charge of tax make tax reports every quarter, senior accountant and finance managers review them. General Manager of Finance and company President and Executive Director sign the report and deliver to tax department.” (case 14, pp.203);

26. Testimony by the witness Kh.Bayasmaa: “....I work as an accountant in charge of payables accounts. All financial transactions are recorded and presented in accordance with general tax law of Mongolia, package of laws, accounting laws, procedures and instructions. (case 14, pp.213);

27. Testimony by the witness D.Altantsetseg “....How about coal payment, our buyers are responsible for full payment for coal as specified in the agreement. In the event that buyer fails to get coal within due period specified in the agreement, this must be considered as full supply, thus our company fully charges the coal price. In regard with my job duties, I am in charge of recording coals sales, receivables from other business entities under agreement, royalties, export customs fee, income and receivables from other sales. How about the year of 2011, our company entered into agreement with 11 foreign companies and 2 companies registered in Mongolia..... We entered into agreement for approximately 7,000,000 tons of coal, of which 4,020,000 tons of coal was sold, and agreement for the remained 3,638,000 tons was not performed.” (case 14, pp.216-219; case 24, pp.146-148);

28. Testimony by the witness B.Bolormaa: “.... “SouthGobi Sands” LLC is a subsidiary of the SouthGobi Resources LLC. Sometimes, some transactions and withdrawals are made from the parent company in Hong Kong. However I do not really know what to answer to this question. These issues can be clarified from the Company finance managers or company management.” (case 14, p.222);

29. Testimony by the defendant Cristobal David as a defendant “... from September, 2007, I started as the accounting manager for the “SouthGobi Sands” LLC in Mongolia. According to the structural reorganization held in the company in 2010, I was promoted to a general manager of finance and accounting department. Actually it was not really a promotion; it was a job title change. As for the part of Mongolia the new assignment was same as the previous one for the duty I had to perform but from other side I had an additional privilege to report to the parent company. When I first started working in 2007, there were two accountants for the company, and I was responsible for financial issues to the parent company in Canada. As a manager of accounting it was my duty to make main decisions related with the monitoring of company’s accounting in compliance with the accounting operation in Mongolia which means I used to give accounting consultancy, but final decision making was up to Dennis Lehoux. I created and started accounting system to make non production mining company an operational mining company. Back in those days, reports were completed and presented by the two accountants on which Dennis Lehoux used to sign for the first signature and myself for the

second signature. Reports used to be reviewed and monitored by the company specialized in auditing in compliance with the law for the foreign invested companies to have their reports reviewed and monitored by the audit companies. And since the parent company in Canada was a company with the status of being open to the public, it used to have its subsidiaries monitored by the audit companies. Therefore our reports were examined on quarterly basis. (See case 25, page 8);

30. Testimony by the defendant Justin Kapla as a suspect: “ ... from November, 2010, I worked on the position of general manager of Ovoot Tolgoi Operations for the “SouthGobi Sands” LLC and in June, 2011, I was promoted to the President of the company and have been working with that title so far. As a president and executive director of the “SouthGobi Sands” LLC I was in charge of the departments of human resources, informational technology, administration, project development and foreign relations. The only role I play in the financial operation of the “SouthGobi Sands” LLC is to sign the tax payment report by the financial manager for the approval. For instance I sign the tax statement to be submitted to the state. As I know there are two types of principal financial reporting systems for our company to follow. One is financial reporting system of Mongolia and the other one is international financial reporting system called IFRS. I am aware of the fact that it is mandatory for the “SouthGobi Sands” LLC, as a tax payer, to present reports of export and import, report the income according to the Mongolian laws and pay every type of taxes imposed on us ... financial issues are responsibility of the general manager and the executive director of the finance ... I do not sign the income and expenditure transaction document. I sign the payment and taxation reports along with the manager of finance. ... I am not reported about the cash flows from the overseas. Financial department is responsible for the cash flows from the abroad...” (case 23, pp. 115-117);

31. Testimony by the defendant Hilarion V. Cajucom Jr. “... When I was in the Philippines, on the 19th of June 2011, I received an e-mail attached with the contract to work for the “SouthGobi Sands” LLC on the position of the manager of finance. Therefore, as I recall, on the 5th of July 2011, I arrived in Mongolia to take my position officially from the previous general manager named Cristobal J. David. As a manager of finance it was my duty to present monthly, quarterly and annual reports, conduct my tasks according to the actual financial reports and provide financial department personnel with consultancy. I was fired on 20th of June 2012. ...” (case 23, pp.120-122, case 25, pp.15-16);

32. Evidences related to the job position of defendant Cristobal G. David:

32.1 Labor agreement on appointment on the position of a manager of company's accounting department effective from August 1 2007 (pp. 29-36 of 29th case file)

32.2 Official letter of appointing him as the general manager of the company's financial and accounting department, effective date: December 1st of 2009 (pp. 28, 37 of 29th case file);

32.3 Job description (pp. 26, 35 of 29th case file),

33. Evidences related to the job position of defendant Justin Kapla, US citizen:

33.1 Labor agreement of the general manager, which is executed on September 4th of 2010 with "SouthGobi Sands" LLC, Amendments to the agreement, which appointed him as the president and the executive director of the company effective from April 1st of 2011 (pp. 38-45, 48-57, file 29),

33.2 Job description of the President and Executive Director (pp. 79-80, file 29)

33.3 The resolution of June 3rd of 2011 of the independent shareholder of "SouthGobi Sands" LL (Beverley A. Bartlett, director of SGQ Coal Investment Pte LTD), regarding appointing Justin Kapla to the president and executive director's position (pp. 46, 58, file 29) ,

33.4 The resolution of dismissing Justin Kapla from the position of president and executive director of the company effective from February 1st of 2013 (pp. 47, 59, file 29),

33.5 Job description of the President and Executive Director (pp. 93-94, file 29),

34. Evidences related to the job position of defendant Hilarion V. Cajucom, the Philippines citizen:

34.1 Labor agreement of the general manager of financial department and its amendments, effective date: June 6th of 2011 (pp. 60-65, 68-75, file 29),

34.2 Official letter on termination of labor agreement dated June 20, 2012 and official letter #12/833 of July 17th of 2012 of company's President regarding impossibility to prolong labor agreement (pp. 66, 76, file 29) ,

34.3 Job description (pp. 64, 74, file 20),

35. Job descriptions of Dennis Lehoux and David Lynn Bartel, official letters on appointment, job description and copies of the labor agreements (pp. 62, 93-104, file 25)

36. Financial reports prepared between 2007 and 2011, which "SouthGobi Sands" LLC submitted to State Budget Monitoring Office of the General Department of Taxation (files 19 and 20),

37. Charter of "SouthGobi Sands" LLC (pp. 193-204, file 11),

38. Inspector's resolution on appointing S. Enkh-Amgalan, the President and Executive Director of "SouthGobi Sands" LLC, as the civil defendant (pp. 160, file 27),

39. State registration certificate #9019019096 of "SouthGobi Sands" LLC issued on 2006.09.20 (pp. 209, file 11; pp. 164, file 13),

40. Certificate for foreign invested business entity #06-923 of "SouthGobi Sands" LLC of 2006.09.19 (pp. 224, file 11; pp. 165, file 13),

41. Special Exploration license #1272A of "SouthGobi Sands" LLC dated 2007.09.20 (pp. 239, file 11),

42. Charter of "SouthGobi Sands" LLC of 2006.08.24 (pp.52-54, file 12),

43. Financial and tax reports of 4th quarter of 2011 of "SouthGobi Sands" LLC, signed by the defendants Justin Kapla and Hilarion B. Cajucom Jr. (pp. 137-170, file 19) ,

44. Financial and tax statements of "SouthGobi Sands" LLC for 2007- 2010, signed by the defendant Cristobal G. David (pp. 171-238, file 19),

45. Tax payer's card of "SouthGobi Sands" LLC (file 34),

46. Royalty report of "SouthGobi Sands" LLC for 3rd and 4th quarter of 2007 (file 34),

47. Financial reports of 1st, 2nd, 3rd, and 4th quarter of 2011 of "SouthGobi Sands" LLC (file 34),

48. Investigator's resolution on restriction rights of "SouthGobi Sands" LLC to administer and dispose of property (pp. 221, 226, 232, 237, and 238, file 3),

49. Official letter #110 of the State Registration dated February 4, 2013 (p.220, file 3),
50. Bank statement of an account in Khan Bank (pp. 224-225, file 3),
51. Bank account statement of Golomt Bank (pp. 228-231, file 3),
52. Bank account statement of Trade and Development Bank (pp. 234, file 3),
53. References on property ownership rights and other rights in terms of owning property issued by the General Department of State Registration (pp. 155, 195, file 13),
54. Coal sale agreements (17th case file),
55. Ledger entries (pp. 206-250 of 16th case file),
56. The evidences and documents submitted by the civil defendant -SouthGobi Sands LLC (files 1-30),
57. Folders SGS-31-33, which newly created by the civil defendant "SouthGobi Sands" LLC, and other written evidences that are gathered for the court case were examined at the requests of the parties during the court session.

After examining all the aforementioned evidences debated during the trial it is concluded that it was proven that:

The defendant Justin Kapla (the US citizen) while working as President and Executive Director of "SouthGobi Sands" LLC located on the territory of khoroo 15, Khan-Uul district from 3 Jun, 2011 to 1 Feb, 2013, acted, as a principal coordinator, jointly with the defendant Hilarion V. Cajucum (the Philippines citizen and former general manager of finance) in criminal case related to intentional evasion of paying a large amount of tax equals to MNT 17,441,383,600 (seventeen billion four hundred forty one million three hundred eighty three thousand and six hundred MNT) which had to be imposed for taxable income totaling to MNT 90,021,466,300 by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and presenting taxable income purposely in reduced amount in the financial statement for the year of 2011, thereby violated Article 18.1.1 of General Tax Law, Articles 8.1, 8.1.11 and 8.1.2, 17.2.7, 17.2.9 of Corporate Income Tax law, Articles 7.1,7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 of VAT law;

The defendant Hilarion V. Cajucum (the Philippines citizen) while working as a general manager of finance for SouthGobi LLC located on the territory of khoroo 15, Khan-Uul district from 6 Jun, 2011 to 20 Jul, 2012, jointly with the defendant Justin Kapla (US citizen and former President and Executive Director) personally committed the crime of intentional evasion of paying a large amount of tax equals to MNT 17,441,383,600 (seventeen billion four hundred forty one million three hundred eighty three thousand and six hundred MNT) which had to be imposed to taxable income totaling to MNT 90,021,466,300 by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and presenting taxable income purposely in reduced amount in the financial statement for the year of 2011, thereby violated Article 18.1.1 of General Tax Law, Articles 8.1, 8.1.11 and 8.1.2, 17.2.7, 17.2.9 of Corporate Income Tax law, Articles 7.1,7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 of VAT law;

The defendant Cristobal G.David (the Philippines citizen) personally committed a crime, when he was working as a general manager of finance for "SouthGobi Sands" LLC from 2007 to 2010, in cooperation with Dennis Lehoux, former President and Executive Director of

“SouthGobi Sands” LLC in 2007 and David Lynn Bartel, former President and Executive Director of “SouthGobi Sands” LLC in 2008-2011, intentional evasion of paying a large amount of tax whose total payment charge equals MNT 17,811,011,070 (seventeen billion eight hundred eleven million eleven thousand seventy) which had to be imposed to taxable income totaling to MNT 76,768,582,400 by way of intentionally increasing expense of sales income and taxable income, presenting taxable income purposely in reduced amount, and knowingly misreporting tax payables in the financial statement for the year of 2008-2011, thereby violated Article 18.1.1 of General Tax Law, Articles 8.1, 8.1.11 and 8.1.2, 17.2.7, 17.2.9 of Corporate Income Tax law, Articles 7.1,7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 of VAT law.

The above crimes can be proven by the following evidences:

- The statements of plaintiff's representative Ch.Otgonbayar and independent experts' report claiming compensation charge of MNT 35,252,394,670 which are submitted for the investigation and the trial dispute;

- Expert Report #185 dated December 16, 2015 made by the experts of NIFS, its annexes proveproving that “SouthGobi Sands” LLC should pay tax totaling to MNT 35,252,394.7 thousand for taxable income totaling to MNT 166,990,348.9 thousand for the years of 2007-2011, which is violation of the Article 18.1.1 of the General Taxation Law, Articles 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 of the VAT law, Articles 8.1.11, 8.1.2, 17.2.7, 17.2.9 of the Corporate Income Tax Law; NIFS Expert Report #015 dated Jan 21, 2014 , which was proven by testimonies by the experts, who made report;

- Answer to question 2: The answers 12, 13, 09, 10 specified in the report # 015 dated January 21, 2014 of the Forensic Institute have legal grounds as they can be proved by the evidence documents,

- Answer to question 3: There are sufficient grounds what was stated in the # 14 of the report that “SouthGobi Sands” LLC failed to present MNT 2,064,694.6 thousand in 2009 in the VAT statement from the income provided to the business entity from a non-resident withholder. The company made payment with VAT to the company that is not registered in the territory of Mongolia, for the consulting services, but did not pay VAT to the state budget,

- Answer 6a to question 6: There are sufficient grounds that the company failed to present the royalty payment of MNT 2,354,956.2 thousand in 2009; MNT 5,607,811.9 thousand in 2010 and MNT 11,938,219.2 thousand in 2011, or total of MNT 19,900,987.3 thousand to be paid by the buyers were not registered as taxable income to receivable account. (file 31, pp.21-29);

- From expert report #01 dated December 18, 2012:

In 3.1.1, “...total of MNT 19,900,987.3 thousand royalty including MNT 2,354,956.2 thousand in 2009, MNT 5,607,811.9 thousand in 2010, MNT 11,938,219.2 thousand in 2011 was not included as taxable income in the corporate income tax returns and consequently not

taxed even though these royalties were charged to the buyer as agreed in the contracts and recorded as receivables.”,

In 3.1.2, “false payables” were created and taxable income has been understated by understating total of MNT 99,595,262,900 thousand including MNT 14,143,688.5 thousand in 2007, MNT 552,178.6 thousand in 2008, MNT 40,572,235.5 thousand in 2009, and MNT 44,327,160.3 thousand in 2011;

In 3.1.4, income from sale of right has been taxed at 10 percent instead of 30 percent in the corporate income tax return of 2009. As a result, taxable income understated by MNT 1,277,288.5 thousand which violates Articles 5, 7, 8, 16, 17 of the Corporate Income Tax law of Mongolia.

In 3.1.5, withholding tax was not imposed and paid to budget on service fee amounting to MNT 150,108.4 thousand and transferred to “The Americas group” in 2008.

In 3.2.1, VAT was not imposed on other income of MNT 20,864.3 thousand in 2007, MNT 290,786.8 thousand in 2010 totaling other income of MNT 311,651.1 thousand; on donations of MNT 265,423.6 thousand in 2008, MNT 31,113.1 thousand in 2009, MNT 506,130.8 thousand in 2010, and MNT 812,641.0 thousand in 2011; and on asset or income transferred to others free of charge amounted to MNT 32,943,746.0 thousand respectively;

In 3.2.2, VAT was not imposed on total of MNT 2,064,694.6 thousand for services fees transferred in 2009 for contract work to PRC company “Beijing Fanhua steel structure engineering”, which is non-resident legal entity of Mongolia; and service fee transferred to “SGS-CSTS Standart mechnikol services company”;

- Attachment #1 of the expert report #185, which determined the related violations according to each year; evidences proving some parts of the previous experts’ report (pp. 30-35, file 31),

- Testimonies by the experts O. Battseren, J. Janilgaan, G. Ganbat, J. Batbold, D. Otgontsetseg, who prepared the expert report #185 dated December 16, 2014, provided for the investigation and the trial; the statements by B. Erdenetuya and Ts. Oyuntuul submitted for the investigation,

- The statement by the experts D. Munkhtsetseg, B. Bat-Erdene, L. Altantsetseg, who prepared the expert report #015 of January 21, 2014,

- Financial reports of 2007-2011 submitted by “SouthGobi Sands” LLC to the State Budget Monitoring Office of the General Department of Taxation (files 19-20, file 34),

- Financial and tax reports of 4th quarter of 2011 of “SouthGobi Sands” LLC signed by the defendants Justin Kapla and Hilarion V. Cajucom Jr. (pp. 137-170, file 19),

- Financial and tax reports of “SouthGobi Sands” LLC for 2007 - 2010 with signature of the defendant Cristobal G. David (pp. 171-238, page 19),

- Corporate Income Tax reports of 3rd and 4th quarters of 2007 of “SouthGobi Sands” LLC (file 34),

Defendants Justin Kapla, Hilarion V. Cajucom, and Cristobal G. David stated that they don't agree with this criminal case of tax evasion and the proposals were made by the defendants, lawyers, and civil defendant to dismiss the case, which were discussed during the trial.

Evidences attached to the case are evaluated as follows:

One. The assertions that the experts prepared their reports and statements in violation of the rules and procedures contained in relevant laws are hereby found as groundless and not substantiated by evidence. Namely:

- Experts' subsequent reports and statements clearly state that the financial and tax related documents provided by “SouthGobi Sands” LLC were not accordant with the related laws and procedures. The company didn't provide necessary financial and tax related documents in a timely manner to the experts, who made requests repeatedly. The experts stated that they examined and evaluated the documents, which were submitted overdue and newly prepared, as “legitimate” and with “no violation”.

- Reviewing of already prepared financial and tax reports is different from reviewing the consistency of tax or financial statements with the legal requirements, whether they are based on relevant evidences and standards. The civil defendant “SouthGobi Sands” LLC was responsible for proving that the financial and tax reports were prepared in accordance with the related law and procedures and for fully providing the experts with all sources of legal evidence sources. However, the civil defendant failed to sufficiently perform its duties; therefore, it is not justifiable to directly deny the experts' reports.

- The fact that the experts checked and reconciled the paper documents with the documents in electronic form submitted by “SouthGobi Sands” LLC for the investigation, relevant to the years subject to investigation can be seen from the consecutive reports and testimonies. Therefore, it is not justifiable for the defendants' lawyer to claim that the evidences in the file 16 are not the financial document of “SouthGobi Sands” LLC.

- The experts stated that some of documents consisting of 1-30 folders (57 pieces), which were additionally made and submitted by the civil defendant “SouthGobi Sands LLC later (even though the company failed to submit at the times when the experts repeatedly claimed), did not meet legal requirements and were in English, or overlapped with the previously submitted documents, thus documents with violations were left out from the examination and review.

- The most of the evidences that the civil defendant "SouthGobi Sands" LLC provided in the trial of January 28th, 2015 were in English or similar to the old evidences, and their new evidences were with no source. Therefore, these evidences were invalid to be used in the trial.

- The reason of modification of the final amounts of charges stated in the reports prepared multiple times is the fact that the civil defendant "SouthGobi Sands" LLC failed to provide the necessary documents in timely manner. Therefore, the experts had to re-evaluate the additionally submitted documents, and therefore it is not justifiable that the experts violated laws and rules to prepare their reports. In other words, the experts evaluated and prepared the reports basing on the initial documents they received because "SouthGobi Sands" LLC didn't provide the proof of evidence or legal evidences. Therefore, it is not appropriate to condemn the experts.

- According to the experts' report #185 of December 16, 2014 of the National Institute of Forensic Science, its attachments, and testimonies made by the experts who prepared reports, the following parts of the NIFS expert report #015 dated Jan 21, namely:

Answer to question 3: "SouthGobi Sands" LLC incompletely presented sales income equal to MNT 20,864.3 thousand in 2007, MNT 371,586.4 thousand in 2009 and MNT 290,786.8 thousand in 2010, respectively.

Answer to question 6: It is considered to be grounded that "SouthGobi Sands" LLC didn't report MNT 2,354,956,200 in 2009, MNT 5,607,811,900 in 2010 and MNT 11,938,219,200 respectively in the account receivable #12105 for the royalties to be taken from buyers.

Answer to question 10: No tangible assets were recorded in the year-end financial statement and balance sheet of "SouthGobi Sands" LLC for the years of 2007-2010. Therefore, it is reasonable to consider that the company created amortization of MNT 7,359,346,400 for fixed assets unlisted in balance sheet for the year of 2010, thereby included this amount into cost and accordingly decreased taxable income.

Answer to question 11: Income from other sales totaling MNT 20,864,300 in 2007 and MNT 290,786,800 in 2010 was proven to be not reported in VAT statement by external statements.

Answer to Question 12: There are sufficient grounds to establish that goods and services transferred free of charge to others with total cost of MNT 265,423,600 in 2008, MNT 31,113,100 in 2009, MNT 506,130,800 in 2010 and MNT 33,736,387,000 in 2011 were not imposed VAT and not paid to state budget.

Answer to Question 13: There are sufficient grounds to establish that the company established false payable totaling MNT 14,143,688,500 for the year of 2007, MNT 552,178,600 for 2008, MNT 40,572,235,500 for 2009 and MNT 44,327,160,000 for 2011 respectively, thereby decreased taxable income.

Answer to question 14: There are sufficient grounds to establish that income provided to business entity from non-resident withholder totaling MNT 150,108,400 were not reported in 2008, as well as a total of MNT 2,064,694,600 were not paid for VAT in 2009.

Answer to Question 15: There are sufficient grounds to establish that SouthGobi incompletely imposed tax for income retained from sale of rights equal to MNT 1,277,288,500 in 2009. Because in 2009, 30% of Corporate Income Tax (Corporate Income Tax) was not imposed for the license ownership right transfer fees specified in VAT statement as stated in Article 17.2.7 of the Law on Corporate Income Tax. Thereby the company violated Articles 5, 7, 8, 10, 12, 16, 17, 18, 20 and 21 of the Law on Corporate Income Tax; Articles 7 and 13 of Law on VAT; Articles 4, 47, 48 and 58 of the Law on Mineral Resources; Articles 4, 6, 7, 12 and 18 of the General Taxation Law; and Articles 4 and 7 of the Accounting Law;

Also the following parts of the report #01 dated December 18, 2012, including:

3.1.1 “Total of MNT 19,900,987,300 royalty including MNT 2,354,956.2 thousand in 2009, MNT 5,607,811.9 thousand in 2010, MNT 11,938,219.2 thousand in 2011 was not included as taxable income in the corporate income tax returns and consequently not taxed even though these royalties were charged to the buyer as agreed in the contracts and recorded as receivables.”,

In 3.1.2, “false payables” were created and taxable income has been understated by understating total of MNT 99,595,262.9 thousand including MNT 14,143,688.5 thousand in 2007, MNT 552,178.6 thousand in 2008, MNT 40,572,235.5 thousand in 2009, and MNT 44,327,160.3 thousand in 2011;

In 3.1.4, income from sales of rights has been taxed at 10 percent instead of 30 percent in the corporate income tax return of 2009. As a result, taxable income understated by MNT 1,277,288.5 thousand which violates Articles 5, 7, 8, 16, 17 of the Corporate Income Tax law of Mongolia.

In 3.1.5, withholding tax was not imposed and paid to budget on service fee amounting to MNT 150,108.4 thousand and transferred to “The Americas group” in 2008.

In 3.2.1, VAT was not imposed on other income of MNT 20,864.3 thousand in 2007, MNT 290,786.8 thousand in 2010 totaling other income of MNT 311,651.1 thousand; on donations of MNT 265,423.6 thousand in 2008, MNT 31,113.1 thousand in 2009, MNT 506,130.8 thousand in 2010, and MNT 812,641.0 thousand in 2011; and on asset or income transferred to others free of charge amounted to MNT 32,943,746.0 thousand respectively;

In 3.2.2, VAT was not imposed on total of MNT 2,064,694.6 thousand for services fees transferred in 2009 for contract work to PRC company “Beijing Fanhua steel structure engineering”, which is non-resident legal entity of Mongolia; and service fee transferred to

“SGS-CSTS Standart mechnikol services company”; these sections are repeated in NIFS experts report #185 dated December 16, 2014 and is considered as legally grounded.

Moreover, in the expert reports, violations of tax and accounting laws by “SouthGobi Sands” LLC, types and methods of violations are clearly indicated. The following evidences, namely testimonies by the experts are attached to the case dossier. Including:

- while recording the transactions of primary documentary evidence in the software through “transmission” or “adjusting” accounts to “money”, “receivables” and “inventory” accounts, the amounts were returned and closed without definite grounds and evidences, and some of the amounts were concealed in the balance sheet, which caused large tangible differences.

- increased the amount of long-term loan without any grounds and evidences,

- falsely increased the amount of fixed assets by way of allocating the balances of other accounts without any primary documents and evidence when recording the receivables in the balance sheet. After conducting such false records, certain amounts were written-off, disposed or transferred for free without any evidences and resolutions, thereby violated accounting laws and regulations,

- calculated depreciation for falsely created assets and included to the expenses deductible from taxable income, thereby evaded from tax payments,

- failed to make reconciliation acts with the customers and suppliers, recorded receivables and payables in reduced amount each year without any evidences and supporting documents,

- falsely increased the long-term payables and transferred money to foreign country on the name of payment to the parent company.

- expenses accumulated in the name of special license could not be proven by primary documentary evidence; the transactions irrelevant to the special license were recorded as if they were transferred to Mineral Resources Agency as license payment,

- no evidences are found that can prove the grounds and reasons of making records in the unrealized exchange loss/profit in regard in regard with some years,

- made transactions from USD current account as well as from payables, receivables and advanced payment accounts to cash account, thereby increased expenses without proving documents; transferred significant amount of money to customers or suppliers to create payables, receivables and advance payments without indicating the recipient names, then recorded then recorded them into currency rate difference unrealized/realized loss/profit accounts and other accounts without evidences; recorded the actual payments transferred to

customs, social insurance and other organizations linking with the aforementioned falsely created payables and receivables or by closing in the full amount,

- the accounting software used by the company fails to correspond to IAS and Mongolian accounting standards, which were adopted in compliance with IAS, or it might be intentionally modified allowing the company to create transactions with no supplier/customers' names, receive income at the expense account, change the amount by way of transferring through a number of transferring accounts, create complications during inspections, record negative amounts in order to reduce the balance amount, to transfer all the balances to the cash account while transferring the end balance of previous year to the initial balance of the next year etc. If the company had used accounting program that correspond to accounting standards and other laws and regulations of Mongolia, such software would have not allowed to commit such actions....” (pp.13-180, case 15),

- created significant tangible differences by way of concealing some amounts in the balance sheet or closing transaction without supporting evidences,

- created significant difference when transferring the end-year balances of the 2007-2009 financial statements to the beginning balance of the next year; the balances of previous years in 2009-2011 were closed from the “transferring cash” or “cash in UB” accounts without any supporting materials,

- Recordings in English are not understandable and mostly abbreviated with secret codes and cyphers; quarterly and annual total amounts are inconsistent with the balances specified in the official statements approved by the related organizations; samples of data and documents forms used by a taxpayer are changed every 2-3 years which conflicts with Accounting law.

- re-created many other additional evidences at the request by the experts to submit additional documents, denied the previously submitted materials, and stated that the accounting processes are wholly managed by the parent company, failed to comply IAS even though they were specified in the accounting policy documents,

- created significant differences in the amount of balances while they transferring the balances of previous years into the balances of following years; it seems that the same amount is repeated multiple times if to glance the accounting software; transferred the account balances to the cash account in the name of “closing the account balance”,

- the amounts of payables for the parent company, which were recorded in the financial report as “Remainder Balance”, are significantly different in each year. The money received from the parent company was presented in the “Financial report disclosure” of 2009 and 2010, but was not recorded in the accounting bookkeeping,

- the process of preparing financial reports in this company is not by the standard, created the total flow in circulation to hide and to turn into something else, didn't register their

investment plan in the taxation department, in other words, the money received from its parent company is not paid back, and it turned into neither loan nor investment... (16xx138-140), etc.

Even though the defendants state that they prepare financial reports in strict compliance with instructions and advises from the audit companies and following the company's internal policies, this can not serve as justified ground to deny the expert reports and their testimonies.

Therefore, it is not possible to consider the lawyer' proposals requesting to invalidate the expert reports and statements and to deduct them from the evidence list, are grounded and evidential.

In addition, as clear explanations on the types and grounds of faults stated in the experts' reports and testimonies have source of evidences, the court considers that the evidences are accurate and essential.

When the case was returned back for re-investigation, the court examined and compared the experts' reports, and accordingly didn't fully deny the reports, but resolved to have the expert report re-made in regard with differences in the amount of allegations and some issues subjecting the doubt in provability. Thus, it is not grounded that the lawyer's incorrectly explained the above process as if the court viewed the experts' reports to be illegal, therefore returned the case for re-investigation.

TWO. The defendants Justin Kapla, Hilarion V. Cajucom, and Cristobal G. David are the subjects of this crime based on the following grounds:

Dennis Lehoux worked as the CEO of "SouthGobi Sands" LLC in 2007, David Lynn Bartel (25xx) worked as the CEO of "SouthGobi Sands" LLC between 2008 and 2011. Justin Kapla started working as the general manager of Ovoot Tolgoi mine of "SouthGobi Sands" LLC from November 1, 2010, was appointed as the President (29xx56) of the company from April 1, 2011, and as the CEO from June 3, 2011 until February 1, 2013 (29xx48-51,58), respectively.

Hilarion V. Cajucom started working as the general manager of the financial department of "SouthGobi Sands" LLC from June 10th of 2011 to July 17th of 2012,

Cristobal G. David executed a labor agreement with the "SouthGobi Sands" LLC on June 16, 2007 and was appointed as an Accounting manager from the August 1st of 2007, then as the general manager of the financial department from December 1st of 2009 until 2011.

Testimonies provided during the investigation as follows:

- testimony by the defendant Justin Kapla "...My involvement in the financial activities of "SouthGobi Sands" LLC is only to sign on and to approve the financial reports, which are

prepared by the financial manager. For example, I jointly with finance manager co-sign on the tax statements that are submitted to the tax authority ...”

- testimony by the defendant Hilarion V. Cajucom Jr. “...As financial manager, I prepared monthly, quarterly, and annual financial reports...”

- testimony by the defendant Cristobal G. David “... I make main decisions as an accounting manager. Dennis Lehoux who used to work at the company as the Executive Director at that time, signed the first signature, and I signed the second signature...”

- monthly, quarterly, and annual financial reports made between 2007-2011 and signed by the Justin Kapla, Hilarion V. Cajucom Jr., and Cristobal G, David were included in the case as evidences.

Furthermore, the provision 81.1 of article 81 of Company Law dated July 2, 1999 states that “Board of directors, member of co-executive management, CEO, manager of financial department, general accountant, and general specialists are considered as the authorized officials in the company”,

The provision 84.1 of article 84 of Company Law dated October 10, 2011 states that “Board of directors, member of co-executive management, CEO, manager of financial department, general accountant, general specialists, secretary-general of the board of directors, and other personnel who can involve in the official decision of the company and who can directly or indirectly involve in the contract or negotiation, is considered as the authorized official in the company”, and the provision 95.4 of article 95 states that “The CEO of the company shall be responsible for accuracy and legitimacy of the company’s accounting and financial report...”,

- The provision 45.3 of article 45 of General Tax Law states that “An authorized official of legal entity and a taxpaying individual or his/her legal representative shall sign the tax report”, the provision 45.4 of article 45 states “Person, who produced or took part in filling in a taxpayer’s tax report, shall sign therein. In case when more than one official take part in producing tax report, chief accountant shall sign the tax report.”

- The provision 21.1 of article 21 of Law of Corporate Income Tax states that “A taxpayer shall accurately determine its income and tax due based on quarter-to-date and year-to-date tax statements prepared under accrual accounting and make payment to the budget.”,

- The provision 7.6 of article 7 of Accounting Law states “Employees who prepared, permitted, inspected and received the document shall be responsible for the compilation and faithfulness of the primary accounting document”, the provision 17.1 of article 17 states “The management of a business entity or organization shall carry out responsibility for providing coordination of accounting”, the provision 19.3 of article 19 states “General (Senior) accountant shall sign the 2nd signature on income and expense statements and financial reports of the company or business entity.”

Based on above law provisions and evidences, the defendants are deemed to be the authorized officials of "SouthGobi Sands" LLC.

It is not justifiable to consider that the defendants are not the subjects of this case due to their statements, in which they stated that they don't know Mongolian, and Justin Kapla is specialized in mining, therefore, they were not able to see the mistakes and faults in the financial and tax reports.

THREE. The argument made by the defendants' lawyers that as defendants Justin Kaplan and Hilarion V. Cajucom Jr. started working for the company from June of 2011, they must not be held responsible for violations for all of 2011, was denied on the following grounds;

- The testimonies by the experts stating "Justin Kaplan signed on the financial and tax reports of 1st, 2nd, 3rd, and 4th quarter of 2011, Hilarion V. Cajucom Jr. signed on the financial and tax reports of 2nd, 3rd, and 4th quarter of 2011, Justin Kapla and Hilarion V. Cajucom Jr. signed on annual financial and tax report of 2011, quarterly and annual financial and tax reports of "SouthGobi Sands" LLC, which the defendants prepared, checked and approved," and experts' testimony that "...Hilarion V. Cajucom Jr. signed on the tax report of the 2nd quarter of 2011.", resolution on appointment of Justin Kapla as the President and Executive Director of "SouthGobi Sands" LLC and appointment of Hilarion V. Cajucom Jr. as the general manager of the financial department, serve as evidences.

- The explanation by the state prosecutor "As the authorized officials who executed approvals by signing on the quarterly financial and tax reports with increased amount of 2011 of "SouthGobi Sands" LLC, which were prepared in accordance with the provision 10.4 of article 10 of Accounting Law, Justin Kapla and Hilarion V. Cajucom Jr. shall be responsible for the total loss of tax evasion in 2011" has the above mentioned legal grounds and evidences"

- In addition, the experts prepared the total loss caused by tax evasion of 2011 for the whole year. Even though the experts stated that they can break the amount of loss into quarters, defendants' lawyer responded that it was unnecessary.

FOUR. The investigator reserves the right to instigate a criminal case according to the law regardless of completion of tax inspector's report.

The lawyers argue that "there are no grounds to impose tax compensation when the government inspector has not prepared the act,... this case should have been considered as civil or administration case instead of criminal case,...this operation was conducted in violation of article 74 of General Tax Law when tax authority has no issued a conclusion to instigate criminal case as such conclusion should have been made in accordance with the provision 33.2.6 of article 33 of the General Tax Law". However, according to the provision 166.1.4 of article 166 of Criminal Procedure Law "Criminal case shall be initiated if there exists one of the following grounds and if there does not exist any condition that prevents from carrying out

criminal proceedings and if there is sufficient evidence proving a commission of crime...166.1.4 direct discovery of indicia of a crime by an inquiry officer, investigator and procurator” , this crime was detected and initiated during the investigation process of a criminal case relevant to other persons, thus, the lawyers request shall be deemed legally groundless.

There is no legal ground to free anyone from legal responsibilities if he/she utilizes the Criminal Law incorrectly and violates the law.

Therefore, the court finds the defendants guilty in the commitment of the following crimes and shall bear responsibilities according to the Criminal Law;

- The defendant, Justin Kapla is found guilty of committing, as organizer, the crime of intentional evasion of paying a large amount of tax by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and presenting taxable income purposely in reduced amount in the financial statement, jointly with Hilarion V. Cajucom Jr.,

- The defendant, Hilarion V. Cajucom Jr. is found guilty of committing, as principal , crime of intentional evasion of paying a large amount of tax by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and presenting taxable income purposely in reduced amount in the financial statement, jointly with the defendant Justin Kapla,

- The defendant Cristobal G. David is found guilty of committing, as principal, crime of intentional evasion of paying a large amount of tax by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and presenting taxable income purposely in reduced amount in the financial statement, jointly with others.

At sentencing, the court considered the socially dangerous risk of their crime, amount of loss they caused, and their individuality.

It is justifiable that the civil defendant “SouthGobi Sands” LLC is to make payment of MNT 35,252,394,670 to the state budget, which was determined by NIFS experts’ report #185 dated December 16th. The civil defendant “SouthGobi Sands” has the right to claim their loss from the guilty parties.

The following assets are to be attributed to damages and to be transferred to the Court Decision Implementation Office of the Capital city;

- the following monetary assets, which were frozen upon the Investigator’s Resolution on restriction rights of administering and spending the assets of “SouthGobi Sands” LLC, which includes:

- MNT 152,436,342.84 in account #5038004507 of Khan Bank (3xx224)
- MNT 463,835,634.41 in account #2001006641 of Golomt bank (3xx237), which was transferred to the above account,
- MNT 15,013,296.98 in account #499108450 of Trade and Development Bank (3xx234)

- USD 2,626.45 in account #5038004518 of Khan bank (3xx225),
- USD 1,109,436.55 in account #2001006651 of Golomt Bank (3xx231),
- Additionally, the following assets of "SouthGobi Sands" LLC arrested upon the investigator's resolution dated January 11, 2013;
 - Aerodrome and airplane runway with Y-1104000067 state registration number, with area of 292.35 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Auto vehicle parking with the state registration number of Y-1104000069, with area of 184.47 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Office building with the national registration number of Y-1104000066, with area of 1,907.74 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Water treatment and boiler facility with the state registration number of Y-1104000071, with area of 6,474 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Maintenance and service facility with the state registration number of Y-1104000070, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Liebherr Excavator with the state plate number 9515 UB,
 - Liebherr Excavator R-996/173 with the state plate number 2749 UB, (3xx202-204).

To dismiss the arrest of the following assets which were arrested upon investigator's resolution date January 11, 2013 as according to the state registration reference they belong to the following owners:

- Workers' camp with the state registration number Y-1104000065 with area of 2403.12 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province is owned by citizen Amarsanaa Sosor; fuel farm and storage with the state registration number of Y-1104000078 with area of 1,380 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province, is owned by "Gurvan Zam" LLC. (13xx95)

The following documents are kept for the case as evidence until the case is closed: 1 piece of ledger of 1st quarter of 2012, trial balance of 2007-2011, cash flow report of 2011, 1 piece of file, which includes the list of coal sales invoices of 2008-2011, 1 piece of file, which includes 1809 pages of documents, 1 piece of file related to fixed assets, total of 4 DVDs, 57 files of financial documents numbered 1-30, 3 files of documents, which are seized as evidences.

It is appropriate to mention that the case of US citizens, Dennis Lehoux and David Lynn Bartel is separated from the criminal case #201301000120 of Justin Kapla and others.

Basing on 283, 286, 290, 291, 294, 297, 298, and 299 of the Criminal Procedure Law of Mongolia

IT IS RESOLVED AS FOLLOWS:

1. To convict the defendant, Justin Kapla of committing crime of intentional evasion of paying a large amount of tax by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and presenting taxable income purposely in reduced amount in the financial statement, as organizer jointly with Hilarion V. Cajucom Jr.

- to convict the defendant, Hilarion V. Cajucom Jr. of committing crime of intentional evasion of paying a large amount of tax by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and presenting taxable income purposely in reduced amount in the financial statement, as principal, jointly with Justin Kapla,

- to convict the defendant Cristobal G. David of committing crime of intentional evasion of paying a large amount of tax by way of intentionally increasing expense amount for taxable income and presenting taxable income purposely in reduced amount in the financial statement, , as principal, jointly with others.

2. In accordance with the provision 35.3 of the general article of 35 and the provision 166.2 of special article of 166 of the Criminal Procedure Law of Mongolia, to sentence the defendant Justin Kapla to 5 years and 10 months of imprisonment with a fine of MNT 1,000,000 or equal amount of asset in accordance with the provision 35.3 of the general article of 35 and the provision 166.2 of special article of 166 of the Criminal Procedure Law of Mongolia

- To sentence the defendant Hilarion V. Cajucom Jr. to 5 years and 6 months of imprisonment with a fine of MNT 1,000,000 or equal amount of asset,

- To sentence the defendant Cristobal G. David to 5 years and 10 months of imprisonment with a fine of MNT 1,000,000 or equal amount of asset

3. In accordance with the provision 52.6 of general article of 52 of the Criminal Procedure Law of Mongolia, to sentence Justin Kapla, Hilarion V. Cajucom Jr., and Cristobal G. David to serve their sentences in male prison with strict regimen.

4. To announce that defendants of this case, Justin Kapla, Hilarion V. Cajucom Jr., and Cristobal G. David have not been detained in advance.

5. In accordance with the provisions 497.1 and 501.1 of Civil Law of Mongolia, the civil defendant "SouthGobi Sands" LLC is to make payment of MNT 35,252,394,670 (thirty five billion two hundred fifty two million three hundred ninety four thousand six hundred seventy) to the state budget (Ministry of Finance)

6. To transfer to the Court Decision Implementation office of the Capital city for calculation loss the following monetary assets, which were frozen upon the Investigator's Resolution on restriction rights of administering and disposing of the assets of "SouthGobi Sands" LLC, which includes: MNT 152,436,342.84 in account #5038004507 of Khan Bank (3xx224), MNT

463,835,634.41 in account #2001006641 of Golomt bank (3xx237), which was transferred to the above account

- MNT 15,013,296.98 in account #499108450 of Trade and Development Bank (3xx234)
- USD 2,626.45 in account #5038004518 of Khan bank (3xx225),
- USD 1,109,436.55 in account #2001006651 of Golomt Bank (3xx231),
- the following assets of "SouthGobi Sands" LLC arrested upon the investigator's resolution dated January 11, 2013;
 - Aerodrome and airplane runway with Y-1104000067 state registration number, with area of 292.35 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Auto vehicle parking with the state registration number of Y-1104000069, with area of 184.47 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Office building with the national registration number of Y-1104000066, with area of 1,907.74 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Water treatment and boiler facility with the state registration number of Y-1104000071, with area of 6,474 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Maintenance and service facility with the state registration number of Y-1104000070, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province,
 - Liebherr Excavator with the state plate number 9515 UB,
 - Liebherr Excavator R-996/173 with the state plate number 2749 UB, (3xx202-204).

7. To dismiss the arrest of the following assets which were arrested upon investigator's resolution date January 11, 2013:

- Workers' camp or personal dwelling with the state registration number Y-1104000065 with area of 2,403.12 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province is owned by citizen Amarsanaa Sosor;
- Fuel farm and storage with the state registration number of Y-1104000078 with area of 1,380 square meters, located in the Urt bagh of Gurvantes soum territory, Umnugovi province, is owned by "Gurvan Zam" LLC. (13xx95)

8. To keep the following documents for this criminal case until the case expires; 1 piece of ledger of 1st quarter of 2012, trial balance of 2007-2011, cash flow report of 2011, 1 piece of file, which includes the list of coal sales invoices of 2008-2011, 1 piece of file, which includes 1809 pages of documents, 1 piece of file related to main assets, total of 4 DVDs, 57 files of financial documents, and 3 files of documents, which are recently submitted to the court.

9. To announce that the sentence shall be effective after its hearing, thus, the bailing for defendants Justin Kapla, Hilarion V. Cajucom Jr., Cristobal G. David, will be changed to detention from this day. Their sentences will be counted starting from January 30th of 2015.

10. To announce that any person who have the right to lodge an appeal, to make complaints and to write protest, reserves the right to lodge an appeal, to make complaints, and to write protest to the 10th Criminal Appeal Court within 14 days after the sentence hearing.

11. To announce that if any person who has the right to lodge an appeal to the court sentencing, the implementation of sentence shall be suspended and the detention of defendants Justin Kapla, Hilarion V. Cajucom Jr., and Cristobal G. David shall be continued.

PRESIDING JUDGE...signed..... T. ALTANTUYA
JUDGES ... signed B. BATBOLOR
.... signed..... G. GANBAATAR



**ДҮҮРГИЙН ЭРҮҮГИЙН ХЭРГИЙН
АНХАН ШАТНЫ 2 ДУГААР ШҮҮХ
ШИЙТГЭХ ТОГТООЛ**

2015 оны 01 сарын 30 өдөр

Дугаар 131

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН НЭРИЙН ӨМНӨӨС

Дүүргийн Эрүүгийн хэргийн анхан шатны 2 дугаар шүүхийн шүүгч Т.Алтантуяа даргалж, шүүгч Б.Батболор, Г.Ганбаатар нарын бүрэлдэхүүнтэй,

Иргэдийн төлөөлөгч Ж.Нарантуяа, А.Нямаа, М.Өлзийхүү,

Шүүх хуралдааны нарийн бичгийн дарга Ц.Амар,

Улсын яллагч Г.Гэрэлтуяа,

Хохирогч Сангийн яамны итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Ч.Отгонбаяр, Б.Цолмонтуяа

Шүүгдэгч Жастин Капла /Justin Karpla/, түүний өмгөөлөгч П.Одгэрэл /шүүхэд төлөөлөх эрхийн дугаар 0-540/,

Шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/, түүний өмгөөлөгч Ж.Эрдэнэбулган /шүүхэд төлөөлөх эрхийн дугаар 0-676/,

Шүүгдэгч Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.David/, түүний өмгөөлөгч Н.Цогт /шүүхэд төлөөлөх эрхийн дугаар 0-352/, Б.Нандчинчимэг /шүүхэд төлөөлөх эрхийн дугаар 0-882/,

Иргэний хариуцагч “Саусгоби сэндс” ХХК-ний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Г.Лхагва-Очир, өмгөөлөгч Ц.Цэрэнжээ /шүүхэд төлөөлөх эрхийн дугаар 0-364/,

Шинжээч Ж.Жанилгаан, Ж.Батболд, Г.Ганбат, Д.Отгонцэцэг, О.Батцэрэн,

Гэрч Д.Цогзолмаа, Ц.Сарантуяа, Д.Ганбат, М.Алтангэрэл, Ж.Энхжаргал, З.Батхишиг, Д.Алтанцэцэг,

Орчуулагч Д.Санжаа, Г.Балжмаа, Ц.Мөнх-Эрдэнэ, Ч.Анар нарыг оролцуулан тус шүүхийн танхимд нээлттэй явуулсан шүүх хуралдаанаар:

Нийслэлийн Прокурорын газраас Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн Ерөнхий ангийн 35 дугаар зүйлийн 35.3 дэх хэсэгт заасныг журамлан мөн хуулийн тусгай ангийн 166 дугаар зүйлийн 166.2 дах хэсэгт зааснаар яллах дүгнэлт үйлдэж ирүүлсэн Жастин Капла, /Justin karpla/,

000664

-Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн Ерөнхий ангийн 35 дугаар зүйлийн 35.5 дах хэсэгт заасныг журамлан мөн хуулийн тусгай ангийн 166 дугаар зүйлийн 166.2 дах хэсэгт зааснаар яллах дүгнэлт үйлдэж ирүүлсэн Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajucum JR/, Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/ нарт холбогдох эрүүгийн 201301000120 дугаартай хэргийг хүлээн авч, хянан хэлэлцэв.

Шүүгдэгч нарын биеийн байцаалт:

Америкийн Нэгдсэн Улсын иргэн, 1973 оны 05 дугаар сарын 03-ны өдөр АНУ-ын Минесото мужийн Миниаплес хотод төрсөн, 41 настай эрэгтэй, дээд боловсролтой, бизнесийн удирдлагын магистр, металлургийн инженер мэргэжилтэй, 2011 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрөөс 2013 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлаар ажиллаж байсан, одоо "Засаг чандмань" ХХК-д үйл ажиллагаа хариуцсан захирлаар ажилладаг гэх, Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 11 дүгээр хороо 2 дугаар хэсэг, Грийнвилла хотхоны 205 дугаар байрны 404 тоотод түр оршин суудаг, ам бүл 4, эхнэр 2 хүүхдийн хамт амьдардаг, ял шийтгэлгүй, АНУ-ын 483806301 дугаарын паспорттай, **Жастин Капла** /Justin Kapla/.

Бүгд Найрамдах Филиппин Улсын иргэн, 1960 оны 10 дугаар сарын 08-ны өдөр Филиппин улсын Кабанатуан хотод төрсөн, 54 настай, эрэгтэй, дээд боловсролтой, нягтлан бодогч мэргэжилтэй, 2011 оны 07 дугаар сарын 06-ны өдрөөс 2012 оны 06 дугаар сарын 20-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд "Саусгоби сэндс" ХХК-ний санхүүгийн Ерөнхий менежерээр ажиллаж байсан, одоо тодорхой эрхэлсэн ажилгүй гэх, Филиппин Улсад ам бүл 5, эхнэр 4 хүүхдийн хамт оршин суух бүртгэлтэй, Монгол Улсад Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 11-р хороо, "Анома" хотхоны 72-р байрны 18 тоотод түр оршин суудаг, ганцаараа амьдардаг, ял шийтгэлгүй, Филиппин Улсын ХХ5607018 дугаарын паспорттай, **Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion, V.Cajucum JR/**.

Бүгд Найрамдах Филиппин Улсын иргэн, 1956 оны 07 дугаар сарын 25-ны өдөр Филиппин Улсад төрсөн, 58 настай, эрэгтэй, дээд боловсролтой, нягтлан бодогч мэргэжилтэй, 2007 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдрөөс "Саусгоби Сэндс" ХХК-ний нягтлан бодох бүртгэлийн менежерээр ажиллаж байгаад 2009 оны 12 дугаар сарын 01-нээс Санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн ерөнхий менежерээр томилогдож 2011 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Санхүүгийн Ерөнхий менежерээр ажиллаж байсан, одоо "Монголиа Минералс" компанид хянагчийн албан тушаал хашдаг гэх, Филиппин Улсад ам бүл 4, эхнэр, 2 хүүхдийн хамт оршин суух бүртгэлтэй, Монгол Улсад

Нийслэлийн Сүхбаатар дүүрэг, "Мастер фүүд билдинг" нэртэй байрны 8 тоотод түр оршин суудаг, ганцаараа амьдардаг, ял шийтгэлгүй, Филиппин Улсын EB5428752 дугаарын гадаад паспорттай, **Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.David/**.

Холбогдсон хэргийн талаар /Яллах дүгнэлтэд бичигдсэнээр/:

Шүүгдэгч Америкийн Нэгдсэн Улсын иргэн **Жастин Капла /Justin Kapla/** нь Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 15 дугаар хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах, Монгол Улс дахь гадаадын хөрөнгө оруулалттай "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлаар ажиллаж байхдаа тус компанийн Санхүүгийн Ерөнхий менежерээр ажиллаж байсан Филиппин Улсын иргэн Хиларион В.Кажуком /Hilarion V.Sajusom JR/-тай бүлэглэн компанийн 2011 оны санхүүгийн тайлан тэнцлийг гаргахдаа:

Татварын Ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.1 дэх хэсэг, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.1.11, 8.1.2 дахь хэсэг, 17 дугаар зүйлийн 17.2.7, 17.2.9 дэх хэсэг, мөн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 дахь хэсгийг тус тус зөрчиж, татвар ногдох орлогын зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар ногдох орлогыг зориуд бууруулан 90,021,466,300 төгрөгийн орлогод ногдох, 17,441,383,600 /арван долоон тэр бум, дөрвөн зуун дөчин нэгэн сая, гурван зуун наян гурван мянга, зургаан зуу/ төгрөгийн буюу онц их хэмжээний татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт зохион байгуулагчаар оролцсон гэмт хэрэгт;

Шүүгдэгч Филиппин Улсын иргэн **Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Sajusom JR/** нь Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 15 дугаар хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах, Монгол Улс дахь гадаадын хөрөнгө оруулалттай "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Санхүүгийн Ерөнхий менежерээр ажиллаж байхдаа тус компанийн Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлаар ажиллаж байсан Америкийн Нэгдсэн Улсын иргэн **Жастин Капла /Justin Kapla/**-тай бүлэглэн компанийн 2011 оны санхүүгийн тайлан тэнцлийг гаргахдаа:

Татварын Ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.1 дэх хэсэг, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хууль /цаашид ААНОАТХ гэх/-ийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.1.11, 8.1.2 дахь хэсэг, 17 дугаар зүйлийн 17.2.7, 17.2.9 дэх хэсэг, мөн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хууль /цаашид НӨАТ гэх/-ийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 дахь хэсгийг тус тус зөрчиж, татвар ногдох орлогын зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар ногдох орлогыг зориуд бууруулан 90,021,466,300 төгрөгийн орлогод ногдох 17,441,383,600 /арван долоон

тэр бум, дөрвөн зуун дөчин нэгэн сая, гурван зуун наян гурван мянга, зургаан зуу/ төгрөгийн буюу онц их хэмжээний татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт гүйцэтгэгчээр оролцсон гэмт хэрэгт;

Шүүгдэгч Филиппин Улсын иргэн **Кристобал Ж.Дэвид** /Cristobal G.David/ нь Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 15 дугаар хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах Монгол Улс дахь гадаадын хөрөнгө оруулалттай "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Санхүүгийн - Ерөнхий менежрээр ажиллаж байхдаа тус компаний Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлаар 2007 онд ажиллаж байсан Денис Леху /Denis Lehoux/, 2008-2011 он хүртэлх хугацаанд ажиллаж байсан Дэвид Линн Бартел /David Lynn Bartel/ нартай бүлэглэн компанийн 2007-2010 оны санхүүгийн тайлан тэнцлийг гаргахдаа:

Татварын Ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.1 дэх хэсэг, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.1.11, 8.1.2 дахь хэсэг, 17 дугаар зүйлийн 17.2.7, 17.2.9 дэх хэсэг, мөн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 дахь хэсгийг тус тус зөрчиж, борлуулалтын орлого болон татвар ногдох орлогын зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар ногдох орлогыг зориуд бууруулсан, төлөх ёстой татварыг зориудаар тайлагнаагүй зэргээр 76,768,582,400 төгрөгийн зөрчилд ногдох 17,811, 011,070 /арван долоон тэр бум, найман зуун арван нэгэн сая арван нэгэн мянга дал/ төгрөгийн татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт гүйцэтгэгчээр оролцсон гэмт хэрэгт тус тус холбогджээ.

ТОДОРХОЙЛОХ нь :

Шүүх тус хэрэгт хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу цугларсан болон шүүх хуралдаанаар хэлэлцэгдсэн дараах нотлох баримтуудыг шинжлэн судлав. Үүнд :

Шүүгдэгч **Жастин Капла** /Justin Karpla/ шүүхийн хэлэлцүүлэгт мэдүүлэхдээ: Яллах дүгнэлттэй санал нийлэхгүй байна. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний санхүүгийн алба бүх тайланг гаргадаг. Үүний дотор татварын тайлан ордог. Татварын тайланг ахлах нягтлан бодогч болон Санхүүгийн ерөнхий менежер мэргэжлийн хувьд хянаж гарын үсэг зурдаг байсан. Би Монгол хэл мэдэхгүй, мөн санхүүгийн мэргэжлийн хүн биш учраас татварын тайлангийн хүснэгтийг хараад ойлгохгүй тул зөвхөн тухайн жилд хэдий хэмжээний орлого, зарлага гарсан, татвар төлсөн зэргийг хараад гарын үсэг зурдаг. Харин манай санхүүгийн албаны хүмүүс үнэн зөв тайлан гарсан эсэхийг нягталдаг байсан. Миний хувьд "Саусгоби сэндс" ХХК-ний гүйцэтгэх захирлаар 2011 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрөөс эхлэн ажилласан ба хэрэгт байгаа нотлох баримтууд нь 2007-2011 оныг хамарсан байна. Үүнд

миний ажилласан 6 сар л хамарч байна. Яллах дүгнэлтээр гурван төрлийн зөрчилд намайг оролцсон гэж буруутгаж байгаа ба энэ талаар ямар нэг нотлох баримт байхгүй байна. Тухайлбал:

Бусдад үнэн төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил үйлчилгээнд Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулж төсөвт төлөөгүй гэж зөрчилд тооцож, үүнд 16,974,439,596 төгрөгний үнэ бүхий экскаватор, 12,870,280,230 төгрөгний дугуйг бусдад шилжүүлсэн гэсэн зүйл яригддаг боловч анхан шатны баримт хавтаст хэрэгт байхгүй. Миний ажиллаж байсан хугацаанд шилжүүлэг болоогүй учир шилжүүлсэн бараанд татвар ногдуулах асуудал байхгүй тул намайг энэ үйлдэлд буруутгах үндэслэлгүй юм.

Дараагийн зөрчил нь Ашигт малтмалын нөөц ашигласаны татвар /цаашид АМНАТ гэх/-г худалдан авагчаас авахаар тооцон авлагад бүртгэсэн боловч тайланд тусгаагүй гэж буруутгаж байгаа. "Саусгоби сэндс" ХХК нь худалдан авагчаас дансанд АМНАТ-ыг төлсөн орлого бүхий гүйлгээ хийгдсэн гэдгийг нотолсон баримт хэрэгт байхгүй. Миний ажиллаж байсан 6 сарын хугацаанд ийм орлого, гүйлгээ хийгдээгүй учир түүнд татвар ногдуулах талаар ярих боломжгүй юм.

Мөн хуурамч өглөг үүсгэн татвар ногдуулах орлого буурсан гэж зөрчилд тооцсон ба Толгой компаниас оруулсан хөрөнгө оруулалт, зээлийг тухайн оны ханшаар төлсөн. Энэ ханшны зөрүүг өглөг үүсгэсэн гэж үзэж байна. Валютын ханшны зөрүү тухайн зах зээлийн байдлаас хамааралтай юм.

Компанийн гүйцэтгэх захирлын хувьд дээр дурдсан үйлдлүүдийг зохион байгуулах бодит бололцоо байхгүй. Учир нь компанийн санхүүгийн асуудлыг толгой компанийн санхүү хариуцсан дэд захирал хянаж удирдлагаар хангадаг байсан. Би гүйцэтгэх захирлын хувьд Монгол Улсын хуулийн шаардлагын дагуу татварын тайланд гарын үсэг зурдаг байсан. Энэ яллах дүгнэлтэд 2007-2011 оны зөрчлүүд гэсэн байх ба би гүйцэтгэх захирлаар 6 сар л ажилласан юм. 2007-2011 оны нийт 20 тайлангийн 2 тайланд нь би гарын үсэг зурсан тул цаг хугацааны хувьд би зохион байгуулах боломжгүй нь тодорхой байна.

Шүүхийн 520 тоот тогтоолд акталсан хөрөнгийг бусдад худалдсан гэж тооцсон нь үндэстэй эсэх, тодорхой бус буюу актагдахаас өмнө зөрчил байсан эсэхийг дахин шалгуулахаар заасан ч мөрдөн байцаалтаар нотолж чадаагүй. "Саусгоби сэндс" ХХК нь 17,441,383,600 төгрөгний нөхөн татвар төлөх үүрэг хүлээх хууль зүйн үндэслэлгүй тул ямар ч хохирол учруулаагүй гэж үзэж байна. Аль ч улс оронд татвар төлөгчийн хүлээн зөвшөөрөхгүй байгаа татварыг татварын улсын

байцаагч шалган тогтоож татвар ногдуулсан акт болон татварын хууль зөрчсөн торгууль, алданги тооцсон захиргааны шинжтэй эрх зүйн акт гардаг. Гэтэл 17,441,383,600 төгрөгний нөхөн татвар ногдуулсан улсын байцаагчийн эрх зүйн акт байхгүй байхад татвар төлөхөөс зайлсхийсэн, улсыг хохироосон гэж байгааг ойлгохгүй байна.

Шинжээчийн дүгнэлт нь хууль зөрчин хийгдсэн. Учир нь хохирогч нь Сангийн яам байхад тус байгууллагын шууд удирдлагад ажилладаг татварын улсын байцаагчийг шинжээчээр томилсон байна. Мэдээж төрийн албан хаагч дээд албан хаагчид тохирсон дүгнэлт гаргах нь ойлгомжтой. Иймд шинжээчийн дүгнэлт Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 57 дугаар зүйлийн 57.1, Шүүхийн шинжилгээний тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1.3, 9 дүгээр зүйлийн 9.1, 10 дугаар зүйлийн 10.4.3, 27 дугаар зүйлийн 27.1.2 дах хэсэгт заасныг тус тус зөрчиж гарсан. Шинжээчийн дүгнэлт илэрхий алдаатай, гарцаагүй буруу, бодит байдалд нийцэхгүй байна. Шинжээчдийн эхний дүгнэлт нь 234,976,645,500 төгрөгийн, 2 дахь дүгнэлт нь 84,900,264,000 төгрөгийн, хамгийн сүүлийн дүгнэлтээр 35,252,394,700 төгрөгийн хохирол гэж тооцож, асар зөрүүтэй тооцоолол, дүгнэлтийг гарсан. Шинжээчийн эрх татварын улсын байцаагчийн эрхээс хязгаарлагдмал тул өөрт байгаа материал болон өөрт олгогдсон эрхийнхээ хүрээнд ийм хэмжээний татварыг тодорхойлох боломжгүй. Би санхүүгийн мэргэжлийн хүн биш учир тодорхой тайлбарлах боломжгүй байна. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний нягтлан бодогч нар зөрчил тус бүр дээр тодорхой няцаалт тайлбарыг хийнэ. Би "Саусгоби сэндс" ХХК-нийг буруутгаж байгаа зөрчлийн талаар тогтсон тодорхой ойлголт байхгүй байна. Шинжээч нар дүгнэлтээ бидэнд тайлбарлаж өгөөгүй. Аль ч орон татвар төлөгч өөрт ногдуулж байгаа татвар, торгууль, алдангийн талаар тайлбар авах, хэрэв хууль зөрчсөн гэж үзвэл гомдол гаргах эрхтэй. Монголын Улсын хуулиар ямар ч татвар төлөгч дээрх эрхийг эдэлдэг талаар Татварын Ерөнхий хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1 дэх хэсэгт заасан. Гэтэл шинжээчдийн дүгнэлт нь тодорхой үндэслэл дээр суурилагагүй бөгөөд тэд шаардлага бүхий баримт бичгийг хянаж, шалгаагүй. Шинжээчид анхан шатны баримт болон татварын хуулинд заасан үндэслэлийг баримтлах байтал би бодохдоо, бодож байна гэдэг үгийг олон дахин хэрэглэж байна. Энэ татвараас зайлсхийсэн гэх хэргээс би ямар нэг хувийн ашиг аваагүй учир надад гэмт хэрэг үйлдэх сэдэлт байхгүй. Хэрэв энэ хэргийг үйлдсэн бол миний мэргэжлийн болон хувийн нэр хүндэд хохиролтой. Энэхүү шүүх хуралдаанаар миний бие "Саусгоби сэндс" ХХК-ний захирлаар ажиллаж байхдаа татвараас зайлсхийсэн гэмт хэргийг

санаатайгаар зохион байгуулсан гэх зүйл байхгүй болохыг харууллаа. Би гүйцэтгэх захирлын хувьд баримт бичигт гарын үсэг зурагдсан гэдэг ганцхан үндэслэлээр яллагдаж байна. Тодорхой баримт бичигт гарын үсэг зурахаас өмнө компанийн дотоод журмын дагуу хянаж, хангаж ажилласан эсэхийг хянах явдал юм. Намайг баримт бичигт гарын үсэг зурахаас өмнө компанийн дотоод журмын хүрээнд бүх шаардагдах ажиллагаа хийгдсэн байх шаардлагатай. Бүх ажиллагаа хийгдсэн тохиолдолд компанийн гүйцэтгэх захирлын хувьд тухайн баримтад гарын үсэг зураад татварын байгууллагад шилжүүлэх зөвшөөрөл өгдөг юм. Би өөрөө санхүү татварын мэргэжилтэн биш юм. Тэгэхээр байгууллагын нягтлан бодогч, аудитор нараар хянуулахдаа тэдгээрт найдаж, тэдгээрийг түшиглэж ажилладаг. "Саусгоби сэндс" ХХК нь санхүү, татварын асуудлаа хууль тогтоомжийн дагуу зөв тайлагнах, баталгаажуулах хяналт тавьсан дотоод баримт бичигтэй байдаг. Иймд би татвар төлөхөөс зайлсхийсэн нь нотлогдоогүй тул хэргийг Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 208 дугаар зүйлийн 208.1.2, 248 дугаар зүйлийн 248.1.2, 24 дүгээр зүйлийн 24.1.1-д заасны дагуу хэргийг хэрэгсэхгүй болгож, цагаатгаж өгнө үү гэв.

Шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion, V.Cajusom JR/ шүүхийн хэлэлцүүлэгт мэдүүлэхдээ: Би нягтлан бодогчоор 32 жил ажилласан, туршлагатай чадварлаг мэргэжилтэн ба нэр хүндтэй мэргэжилтэн гэж үнэлэгддэг. Үүнийг Филиппин Улсын татварын алба болон Олон Улсын томоохон байгууллага хүлээн зөвшөөрч, шагнагдаж байсан гэдгээр нотлогдоно. Би хамгийн сүүлд Монгол Улсад 2011 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдөр ирсэн ба "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Санхүүгийн менежерийн албан тушаалд 2011 оны 07 дугаар сарын 06-ны өдрөөс 2012 оны 06 дугаар сарын 19-ныг хүртэл ажилласан. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний албан ёсны урилгын дагуу 2011 оны 06 дугаар сарын 11-ний өдөр хөдөлмөрийн гэрээ байгуулсан. Би тогтмол цалин авдаг энгийн нэгэн ажилчин бөгөөд "Саусгоби сэндс" ХХК-ниас ашиг авдаггүй байсан. Би дараах үндэслэлээр яллах дүгнэлтийг үгүйсгэж байна.

Миний хувьд Монгол Улсад ирээгүй байж гэмт хэрэгт холбогдох боломжгүй. Монгол Улсад 2011 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдөр ирсэн. Хэрэгт авагдсан баримт, мөрдөн байцаалтын ажиллагаанд гарсан гэх зөрчлүүд нь 2007-2011 оныг хамарсан байх бөгөөд Монголд ирээгүй байсан хугацаагаар яллаж буйг үндэслэлгүй гэж үзэж байна. Яллах дүгнэлтэд дурдсан зөрчил нь 2007-2011 онд 20 ширхэг татварын тайлан гаргасан гэж тогтоосон. Гэтэл би Монгол Улсад 2011 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдөр ирсэн бөгөөд надад компанийн санхүү болон нягтлан бодох бүртгэлийн компьютерийн системийг олж авах, дурдаж байгаа зөрчлийг олж

мэдэх цаг хугацааны ямар ч бололцоо байхгүй билээ. Миний хувьд 20 ширхэг тайлангаас сүүлийн 2 тайланд гарын үсэг зурсан. Харин сар бүр гаргадаг НӨАТ-ын тайланг гаргадаг 60 сарын тайлангаас сүүлийн 6 сарын тайланд гарын үсэг зурсан тул би өмнөх тайлангуудад гардан гүйцэтгэх боломжгүй гэдэг нь тодорхой байна. Хэргийн материалд намайг хуурамчаар тайлан гаргасан баримт байхгүй, би Монгол хэл мэдэхгүй тул тэдгээр тайланг хуурамч гаргаж, засах боломжгүй. Миний хувьд ашиг олох ямар ч туйлын зорилго байхгүй. Компанийн санхүүгийн тайланг толгой компанийн санхүүгийн Ерөнхий менежер болон бусад менежерийн чанга хяналт болон удирдлаган дор гаргадаг юм. Бид маш амжилттайгаар Олон Улсын Аудитын байгууллагын шалгалтыг давсан. Би Санхүүгийн менежерийн хувьд дээд тал нь 250.000 ам долларын ажил үйлчилгээ авахыг батлах эрхтэй байсан ба түүнээс дээш өртөг бүхий бараа авах ямар ч эрх байгаагүй. Энэ нь зөрчил гэж тооцож буй үнийн дүнгээс хамаагүй бага юм. Санхүүгийн Ерөнхий менежер бизнесийн үйл ажиллагаатай холбоотой шийдвэр гаргадаггүй. Зөвхөн Монгол Улсын Засгийн газар, бусад төрийн байгууллага, Хонконг, Канадын агентлагуудаас баталсан Олон Улсын санхүүгийн тайлангийн стандартад нийцүүлэн үйл ажиллагаа явуулдаг байсан. Санхүүгийн Ерөнхий менежерийн хувьд компанийн санхүүгийн хатуу тогтоосон дотоод журмын дагуу холбогдох зөвшөөрлийг үндэслэж тухайн санхүүгийн мөнгөн шилжүүлгийг гүйцэтгэдэг. Өр гарах эрхийн нэг хэсгийг дурдвал хамгийн багаар бодоход Төлөөлөн Удирдах зөвлөлийн хоёр хүний гарын үсгийг авч шийдвэрлэдэг. Яллах дүгнэлтэд намайг гурван зөрчлөөр буруутгасан гэх боловч ямар ч нотлох баримт байхгүй.

Үүний эхний зөрчил нь бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулж төсөвт төлөөгүй гэдэг боловч энэ талаар ямар бараа хэзээ, хэнд шилжүүлсэн талаар анхан шатны нотлох баримт хэрэгт байхгүй. Үүнд 16,974,439,596 төгрөгний үнэ бүхий экскаватор, 12,870,280,230 төгрөгний дугуйг бусдад шилжүүлсэн гэсэн зүйл яригддаг боловч эдгээрийг хэзээ хэнд шилжүүлсэн талаар баримт байхгүй. Намайг ажиллаж байхад ийм шилжүүлэг болоогүй учир шилжүүлсэн бараанд татвар ногдуулах асуудал байхгүй, яагаад намайг буруутгаж байгааг ойлгохгүй байна.

Дараагийн зөрчил АМНАТ худалдан авагчаас "Саусгоби сэндс" ХХК-ний дансанд орлого орсон гэх гүйлгээг нотлох баримтгүй, миний ажиллаж байсан хугацаанд ийм гүйлгээ ороогүй. Хуурамч өглөг үүсгэсэн гэх тухайд валютын ханшны өсөлтийг өглөг өсгөсөн гэж үзэж байгаа. Үүнд толгой компаниас олгосон

зээлийг тухайн оны өссөн ханшаар төлсөн. Энэ ханшын зөрүүг өглөг өсгөсөн гэж үзсэн байна.

Миний хувьд онц их хэмжээний татвараас зайлсхийсэн хэрэгт гардан гүйцэтгээгүй. Энэ хэрэгт гарсан шинжээч нарын удаа дараагийн дүгнэлт намайг буруутгах гол үндэслэл болж байгаа. Энэ дүгнэлт үндэслэлгүй гэдэг нь холбогдох зүйлүүдээр нотлогдож байгаа. Шинжээчийн дүгнэлтийг гаргахдаа хэрэгт авагдсан нотлох баримтууд нь нотлох баримтыг шаардлагыг хангаагүй гэх, уншаагүй байж эдгээр баримтыг уншаагүйгээр яаж хэрхэн дүгнэлт гаргаж чадсан юм бэ. Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 80 дугаар зүйлийн 80.1 дэх хэсэгт зааснаар хэргийг хэзээ, хаана хэрхэн үйлдсэн нь тогтоогдоогүй. Гэмт хэрэг үйлдэх санаа зорилго байгаагүй. Мөрдөн байцаалтын явцад гурван удаа шинжээчийн бүрэлдэхүүн нь гарсан үнийн дүнг бууруулж, хоорондоо уялдаа холбоогүй асуулт, хариулт, дүгнэлт гаргаж байсан. Сангийн яам болон улсын яллагч Олон Улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн аудитын дүгнэлтийг анхаарч үзэхгүй байна. Санхүүгийн тайланд гарын үсэг зурах нь гэмт хэрэг биш юм. Журмын дагуу нягтлан бодохын болон татварын нягтлан бодогч нар нарийн хянаж, шалгагдсан тайланг бэлтгэж надад танилцуулагддаг. Мөн татварын тайлан татварын зөвлөх, гадны аудитын байгууллагуудаар хянагдаж хийгддэг. Би дотоодын хяналтын процессыг хянаж гарын үсэг зурдаг. Санхүүгийн Ерөнхий нягтлан бодогчийн хувьд Монгол мэргэжлийн нягтлан бодогч нарт итгэдэг. Компани санхүүгийн программ ашигладаг бөгөөд энэ нь намайг ямар нэгэн санхүүгийн гүйлгээ хийхийг хориглодог. Тийм болохоор надад ямар нэг худал бизнесийн гүйлгээ хийх эрх байхгүй. Компанийн санхүүгийн тайлан толгой компаниар хянагдаж байдаг. Би сүүлийн 3 жилийн хугацаанд ажил эрхлээгүй, миний эдийн засаг, санхүүгийн байдал хүнд байна. Эрүүл мэндийн хувьд баруун гарын шуу гэмтэж буруу эдгэснээс болж байнгын өвдөлт зовиуртай, хэвийн хөдөлгөхөд хэцүү байна. Мөн өндөр даралт, астам өвчтэй болж өвдөж шаналж байна. Хамгийн анх намайг энэ хэрэгт гэрчээр байцаасан ба тэр даруйдаа хилийг хориг тавьсан. Үүнээс хойш намайг энэ хэрэгт сэжигтнээр татаж одоог хүртэл хилийг хориг цуцлагдаагүй, цуцалж өгөх, хүнлэг ёсны сэтгэл гаргахыг, хүүхдийнхээ төгсөлтийн баяр зэрэг мөчийг хуваалцах тухай хүсэлт гаргасан ч татгалзсан хариу өгсөн. Миний хувьд хүний хамгийн чухал эрхийг боогдуулж байна гэж үзэж байна. Хууль зүйн ямар ч үндэслэлгүй эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн. Татвар төлөхөөс зайлсхийсэн гэх хэрэг нотлогдохгүй байна. Иймд надад холбогдуулсан хэргийг Монгол Улсын хууль тогтоомж болон Олон Улсын

хэм хэмжээний зарчмын дагуу шударгаар шийдэж өгнө гэдэгт итгэж байна. Хэргийг үнэн шударгаар шийдвэрлэж, хэрэгсэхгүй болгож өгнө үү гэв.

Шүүгдэгч Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.David/ шүүхийн хэлэлцүүлэгт мэдүүлэхдээ: Татвараас зайлсхийсэн гэмт хэрэгт сэжиглэж байгааг хүлээн зөвшөөрөхгүй. Миний бие "Саусгоби сэндс" ХХК-ний нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайланг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1, 10 дугаар зүйлийн 10.1-д зааснаар болон Монгол Улсад дагаж мөрдөх Олон Улсын стандартын дагуу гаргадаг байсныг хэлмээр байна. Мөн татварын хуулийн дагуу зохих татварыг төлж ирсэн. Санхүүгийн тайлан болон татварын тайланг Олон улсын стандартын дагуу хийж, жил бүр Олон Улсын нэр хүндтэй аудитын байгууллагаар болон холбогдох орон нутгийн байгууллагын шалгалтыг оруулдаг байсан. Эдгээр чухал баримтыг шинжээч нар дүгнэлт гаргахдаа огт авч үзсэнгүй. Шинжээч дүгнэлт гаргахдаа гэрээнд хамаарах баримт бичгийг нягтлан үзэх шаардлагатай байсан. Гэрээ хэлцлүүд, "Саусгоби сэндс" ХХК-ний татвар, санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөллийг ойлгох ёстой. Тухайлбал шинжээч нар "Саусгоби сэндс" ХХК-ний ерөнхий журналд валютын ханшын зөрүүг бодит бус ашиг алдагдал гэж хийснээр өсгөсөн гэж үзсэн байдаг. Валютын ханшны бодит бус ашиг алдагдал нь "Саусгоби сэндс" ХХК-ний татварын тайланд тусгагдсан төлөгдвөл зохих татварын хэмжээнд огт нөлөөлөхгүй гэдгийг шинжээч нар ойлгохгүй байна. Шинжээч нар санхүүгийн тайлан, санхүүгийн стандарт, татварын тайлан татварын хуулийн дагуу гардаг гэдгийг ойлгоогүй байна. Шинжээч нарын дүгнэлтэнд АМНАТ-ын төлбөрийг авлагаар бүртгэсэн боловч орлого гэж тайлагнаагүй гэж үзжээ. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний нүүрс нийлүүлэлтийн гэрээнд худалдан авагч АМНАТ төлнө гэсэн нэг ч заалт байхгүй. "Саусгоби сэндс" ХХК нь дэлхийн томоохон уул уурхайн компаниудын хэрэглэдэг нягтлан бодох бүртгэлийн нийтлэг программыг ашигладаг юм. Шинжээч нар Ерөнхий журналын бичилтийг ойлгоогүй бөгөөд нягтлан бодох бүртгэлийн программын автомат бичилтийг буруу ойлгосон байдаг. Тухайлбал нүүрс борлуулалт хийгдэх үед дараахь автомат бичилтийг хийдэг. Үүнд: нүүрс борлуулалт хийгдэх үед дебитэд борлуулалтын орлого, борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг, АМНАТ-ын зардал ордог. Кредитэд нүүрсний борлуулалтын орлого, бараа материал, АМНАТ-ын өглөг ордог. Хэрэв шинжээч нар журналын бичилтийг анхааралтай үзсэн бол журналын бичилт нэг дугаартай байсныг харах байсан. Нягтлан бодох бүртгэлийн программд гар аргаар өөрчлөлт оруулж болохгүй гэдгийг шинжээч нар анзаараагүй байна. Би хөдөлмөрийн гэрээний дагуу тогтмол цалин авдаг энгийн нэг ажилтан юм.

Хөдөлмөрийн гэрээнд татвар ногдох орлогыг багасгах зорилгоор компанийн орлогыг нуун дарагдуулах юм бол шан харамж өгнө гэсэн заалт байхгүй. "Саусгоби сэндс" ХХК нь толгой компаниас зөвшөөрөл авдаг олон шат дамжлагатай. "Саусгоби сэндс" ХХК нь Хонконгийн бирж дээр бүртгэлтэй нээлттэй компани тул олон шатлал бүхий хяналт, дотоод дүрэм журамтай байдаг. Эдгээр дүрэм журмыг "Саусгоби сэндс" ХХК нь хэрэгжүүлдэг учраас орон нутгийн болон Олон улсын аудитын байгууллагын шалтгалтад амжилтай тэнцдэг. Эдгээр аудитын байгууллагын дүгнэлт нь Канад, Хонконг, Монгол Улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн. Гэтэл яллах дүгнэлт нь нотлох чадвараа алдсан шинжээчийн дүгнэлтийг баримталсан байна. Шинжээч нар дүгнэлт гаргах явцдаа "Саусгоби сэндс" ХХК-ний гаргасан баримтыг шаардлага хангаагүй гээд өөрсдөө хянаж үзээгүй байна. Мөн өмнөх шинжээчийн дүгнэлтийг, дүгнэлт гаргахдаа ашигласан гэдгээ хүлээн зөвшөөрсөн. Шинжээч нар өөрсдийн гаргаж буй баримтыг бодитойгоор ишлэж гаргаж чадаагүй, шинжээч нар гаргасан дүгнэлтээ хамгаалж чадсангүй. "Саусгоби сэндс" ХХК нь Олон Улсын нягтлан бодох бүртгэлийн стандартыг чанд сахиж ажилладаг. Энэ стандарт нь Монгол Улсын татварын хуультай ямар ч тохиолдолд зөрчилддөггүй юм. Санхүү, татварын ойлголт өөр өөр ойлголт бөгөөд шинжээч нар татвараас зайлсхийсэн гэдгийг тогтоохдоо санхүүгийн тайланг ашигласан гэдгийг тодорхой хэлсэн. Энэ арга бол бүхэлдээ буруу юм. Уг нь шинжээч нар компанийн гаргасан татварын тайланг үндэслэж дүн шинжилгээ хийх ёстой байсан. Иймд намайг татвар төлөхөөс зайлсхийсэн гэмт хэрэгт сэжиглэж байгаа нь үндэслэлгүй, огт хүлээн зөвшөөрөхгүй байгаа тул хэргийг хэрэгсэхгүй болгож өгнө үү гэв.

Хохирогч Сангийн яамны итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Ч.Отгонбаяр шүүхийн хэлэлцүүлэгт гаргасан мэдүүлэгтээ: "Саусгоби сэндс" ХХК-ний 2007-2011 оны санхүү, татварын тайланд хийсэн хөндлөнгийн шинжээч нарын дүгнэлтээр гарсан 35,252,394,670 төгрөгийг нэхэмжилж байна гэв.

Иргэний хариуцагч "Саусгоби сэндс" ХХК-ний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Г.Лхагва-Очир шүүх хуралдаанд гаргасан тайлбартаа: Сүүлд томилогдсон шинжээчийн дүгнэлтээр 35,0 тэрбум төгрөгийн нөхөн татвар ногдуулсан байна. Үүнийг урьдны адил зөвшөөрөхгүй байна. Өмнөх шинжээчийн дүгнэлтээс хүү, торгууль хасагдсан байдаг ба өөрөөр нэг ч тоо өөрчлөгдөөгүй байна. Шинжээчийн дүгнэлтэд дурдсан зөрчил тус бүрээр хэлэхэд:

Хуурамч өглөг өсгөсөн гэдэг дээр энэ хэсгийн дүнгийн 85,0 тэрбум төгрөг нь валютын ханшын зөрүүний бодит бус алдагдлыг нөгөө талдаа төгрөгөөр хийгдсэн

компани хоорондын гүйлгээг шинжээч нар хуурамч өглөг гэж үзсэн. Гадаад валютаар илэрхийлсэн өглөгийг Монгол банкны тухайн үеийн ханшаар тайландаа тусгасан. 2007-2011 онд хооронд долларын ханш маш их өөрчлөгдсөн тул ханшийн зөрүү 100 тэрбум байх нь тодорхой байгаа. Үүнийг шинжээч нар анхны шатны баримтыг тулгаж хараад ойлгоогүй, дүгнэлтээ хэвээр нь оруулж ирж байгаад харамсаж байна.

Бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил үйлчилгээнд 3.5 тэрбум төгрөгний НӨАТ ногдуулах ёстой гэсэн. Энэ зөрчлийг анх хоёрдугаар шатны шинжээч нар яаж гаргаж ирсэн гэхээр 2011 оны санхүүгийн тайлангийн тодруулга дээр актлаж устгасан гэдэг мөрөн дээр тавигдах дүн бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил үйлчилгээ гэдэг дараагийн мөрөн дээр нягтлан бодогч алдаатай бичиж явснаар үндэслэж гаргаж ирсэн. Үүнд санхүүгийн ажилчид тайлбар хийгээд холбогдох баримтыг хүргүүлсээр байтал НӨАТ ногдуулсанд харамсаж байна. Энэ нь 2011 онд шатсан экскаватор байдаг ба шатсан сэг нь хүртэл байгаа. Энэ экскаваторыг авлигатай тэмцэх газраас битүүмжилсэн. Энэ хөрөнгө хэнд ч шилжээгүй, компаний өмч хэвээр байгаа юм. Мөн энэ зөрчилд 12 тэрбум төгрөгний сольсон дугуй орсон. Эдгээр хуучин дугуйг хэнд ч зараагүй, хураалгаастай, одоог хүртэл байгаа. Эдгээр хөрөнгийг хэнд шилжүүлсэн гэж НӨАТ ногдуулж байгаа нь ойлгомжгүй байна.

АМНАТ-ын тухайд худалдан авагчаас авах авлагад бүртгээд үүнээс болж орлогоо бууруулаад 10,0 тэрбум төгрөгний аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварыг төлөөгүй байна гэдэг зөрчил байна. Үүн дээр бүх борлуулалтын гэрээг хүргэсэн байгаа. Хавтаст хэрэгт болон нэмж өгсөн баримтад байгаа. Ямар ч гэрээнд АМНАТ-ыг худалдан авагч хариуцах заалт байхгүй. АМНАТ-ыг манай компани хариуцаж төлдөг.

Баланс тайланд бүртгэлгүй үндсэн хөрөнгөд элэгдэл тооцуулаад татвар бууруулах зөрчил гэж байна. Энэ 1.8 тэрбум төгрөг нь хайгуулын зардлыг капиталжуулаад лицензийн хугацаагаар элэгдэл тооцоод явсан байгаа. Санхүүгийн тайлан татварын тайлангаас эрс ялгаатай бөгөөд санхүүгийн тайланд байхгүй зүйлд элэгдэл тооцсон гэдэг.

Эрх борлуулсны орлогод 30 хувиар татвар төл гэсэн байна. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.6, 17 дугаар зүйлийн 17.7 дах заалтын дагуу 10 хувиар татвар төлсөн байхад нэмж 20 хувиар тооцож байгаа нь ойлгомжгүй байна.

Бусад борлуулалтын орлого тайланд дутуу тусгасан гэдэгт 2007 онд 20,864.3 төгрөг, 2009 онд 371,586.4 төгрөг зэрэгт 170,809.4 төгрөгийн нөхөн татвар ногдуулсан. 2009 оны 371,586.4 төгрөг бол Моннис компанитай холбоотой баталгаагүй засварын орлого гэж нэхэмжилсэн ба энэ талаарх баримтыг үзүүлж тайлбарласан байхад тайландаа тусгаагүй гэж байна. Харин 2010 оны 290,786,8 төгрөгийг шинжээч нарын хөндлөнгийн шалгалтаар тогтоогдсон гэж тайлбарладаг. Гэтэл энэ тоог хаанаас гаргаж ирсэн, хөндлөнгийн мэдээллээ үзүүлээч гэхээр үзүүлдэггүй.

Оршин суугч бусын татварыг ногдуулаагүй гэдэг. Үүнд 2008 онд Американ групп компанид зөвлөх үйлчилгээний төлбөрт 150,0 сая төгрөг төлсөн байдаг. Үүнд 30,0 сая төгрөгийн нөхөн татвар яригддаг. Гэтэл энэ ажил бол Монгол Улсад хийгдээгүй, интернэтээр хийгдсэн ажил ба үүнд Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.2.9-д заасныг баримталж татвар ногдуулсан байгаа боловч энэхүү заалт нь 2009 оны 10 дугаар сарын 25-ны өдрийн хуулиар батлагдсан байдаг тул хуулийн заалтыг өмнөх хугацаанд хэрэглэж болохгүй юм.

Мөн 2009 онд "Бээжин фанхуа стийл структур" компани, "Эс Жи Эс Си Эс Ти Си" гэсэн компаниудад ажил үйлчилгээний төлбөрт 2,0 тэрбум төгрөг төлсөнд 206,0 сая төгрөгийн НӨАТ ногдуулаагүй байна гэж үзсэн. 2009 оны 10, 11-р сард төлбөр төлөгдөх үед НӨАТ-ыг суутгаж аваад 2010 оны 06-р сард шилжүүлээд 2010 оны 06 дугаар сарын тайланд тусгасан байтал 3 дахь шатны шинжээчийн дүгнэлт гаргасан шинжээч нар он, оноор үзээд дүгнэлт гаргасан байсан. Тэгэхдээ үүнийг харалгүй дахин зөрчилд тооцсон байдаг.

Манай компани улирал, жилийн санхүүгийн тайланг нягтлан бодох бүртгэлийн Олон Улсын стандартын дагуу гаргаж жил болгон дэлхийн нэр хүндтэй 4 аудитын байгууллагаар аудит хийлгэдэг. Тус компанийн татварын тайлангийн хувьд 2010 онд НӨАТ-ийн баталгаажуулалт хийгдэж байсан. Харин татварын иж бүрэн шалгалт хийлгэх хүсэлтээ тавьсан боловч тодорхойгүй шалтгаанаар татгалзаж байгаад уг эрүүгийн хэрэг үүсэхэд хүчний байгууллага шалгаж байгаа тул шалгахгүй гэдэг. Канад, Хонконгийн хөрөнгийн бирж дээр бүртгэлтэй "Саусгоби ресурс" компани "Саусгоби сэндс" ХХК-нийг зуун хувь эзэмшдэг. "Саусгоби сэндс" ХХК улирал тутам дотоод хяналт хийгддэг. Дотоодын болон гадны шалгалтын дор үйл ажиллагаа явуулдаг тул алдаа гарах боломжгүй. Зөрчил гарсан гэх хугацаанд тус компани 8,4 сая тонн нүүрс олборлоод 8,0 сая тонн нүүрс борлуулаад үүний борлуулалтын орлого 456,0 тэрбум төгрөгийн дүнгээс 103,2 тэрбум төгрөгийн

татвар төлсөн байхад татвар ногдуулж байгааг ойлгохгүй байна. Хоёрдугаар шатны шинжээч нарын чагтан дансны бичилт хавтаст хэрэгт авагдсан байгаа. Хавтаст хэрэгт авагдсан гэдэг журналын тоонууд байна. Бид нар тэр баримтыг гаргаж өгөөгүй. Энэхүү баримтыг хаанаас авсныг мэдэхгүй, өөрсдөө зохиож гаргасан чагтан дансанд үндэслэж дүгнэлтээ гаргасан. Хоёрдугаар шатны шинжээч нарын гаргасан дүгнэлтийг сүүлийн шинжээч нар нягталж хяналгүйгээр үндэслэлтэй гэж гаргасан байна.

Компанийн тухай товч танилцуулахад анх 2009 онд Олон Улсын хөрөнгийн бирж дээрээс 500 сая ам доллар босгож, энэ мөнгөөр уул уурхай, барилгын зэрэг энэ бүх зүйлийг хийж бүтээсэн. Энэ талаар үндсэн хөрөнгийн балансад байдаг. Энэ компани хэзээ ч ашиг хийж байгаагүй, хөрөнгө оруулалтаа нөхөж эхлээгүй. Шүүх үнэн зөв шийдэж өгнө үү гэв.

Шүүхийн хэлэлцүүлэгт гэрч нараас мэдүүлэхдээ:

Гэрч М.Алтангэрэлээс: "...2007 оны 09 дүгээр сарын 06-ны өдрөөс 2008 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл хугацаанд "Саусгоби сэндс" ХХК-ний НӨАТ-ын буцаан олголтын баталгаажуулах хяналт, татварын хэсэгчилсэн шалгалт хийж, акт үйлдсэн. 2007 оны 09 дүгээр сарын 06-ны өдрөөс 2008 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл хугацааны баримтаа гаргаж өгсөн. Шалгалтаар НӨАТ-ын төлбөрийг 199,3 сая төгрөгөөр бууруулсан зөрчил байсан. Өөр зөрчил илрээгүй..." гэв.

Гэрч Ц.Сарантуяагаас: "...“Саусгоби сэндс” ХХК-ний 2009 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 2009 оны 08 дугаар сарын 15-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд нэмэгдсэн өртгийн албан татварын илүү төлөлтийг баталгаажуулах хэсэгчилсэн шалгалтыг хийсэн. Үүгээр 2 зөрчил илэрсэн. Үүнд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт оршин суугч бус этгээдээр ажил үйлчилгээ гүйцэтгүүлснээс 933,0 сая төгрөгийн зөрчилд 93,359,260 төгрөгийн НӨАТ ногдуулсан. Мөн худалдан авсан бараа ажил үйлчилгээ болох 17,0 тэрбум төгрөгнөөс 1,780,535,573 төгрөгийн НӨАТ-д ногдуулсан, улсын төсөвт төлөх НӨАТ-өөс илүү хасалт хийсэн байсныг бууруулан баталгаажуулсан. Энэ талаар НӨАТ-ийг баталгаажуулсан акт бичсэн. “Саусгоби сэндс” ХХК нь тухайн үед манайх илүү мөнгө төлсөн байна гээд шалгуулах хүсэлт гаргасан тул зөвхөн энэ хүрээнд нь шалгалтыг хийсэн. Энэ шалгалт бол иж бүрэн биш, хэсэгчилсэн шалгалт байсан. Бичиг баримтыг гаргаж өгсөн. 2009 оны зөрчил гэж гарсан НӨАТ-ын 2,064,694,600 төгрөгний оршин суугч бус этгээдийн ажил үйлчилгээний асуудал нь миний шалгасан хугацаанд хамааралгүй юм. НӨАТ хуульд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт борлуулсан бараа, гүйцэтгэсэн ажил,

үзүүлсэн үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулдаг. Татвар төлөгч анхан шатны баримтаа гаргаж өгөх үүрэгтэй. Татварын улсын байцаагч шаардлагатай баримт бичгийн жагсаалтаа өгөөд гаргуулдаг. Хэрвээ байхгүй бол баримтаар нотлогдоогүй гэж үздэг..." гэв.

Гэрч Д.Ганбатаас: "...2009 оны 08 дугаар сарын 15-ны өдрөөс 2012 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл хугацааг хамарсан НӨАТ-ийн буцаалттай холбоотой НӨАТ-ын хэсэгчилсэн шалгалт хийж, акт үйлдсэн. Шаардсан баримтыг гаргаж өгсөн болоод л шалгалтыг хийсэн байх. Баримтыг бүрэн үзсэн. Илрэхгүй байх магадлал байж болно. ..." гэв.

Гэрч Д.Цогзолмаагаас: "...Татварын улсын байцаагчаар ажилладаг. "Саусгоби сэндс" ХХК-нийг 2014 оны 10 дугаар сараас хойш хариуцаж байгаа. Хариуцснаас хойш татварын иж бүрэн шалгалт хийлгэх хүсэлт ирээгүй, өмнө нь өгч байсныг мэдэхгүй..." гэв.

Гэрч Ж.Энхжаргалаас: "...Саусгоби сэндс" ХХК-нд 2011 оны 7 дугаар сараас эхэлж ажилласан ба 2012 оны 6 дугаар сараас санхүүгийн албаны даргаар ажиллаж байна. 2007-2011 оны бүх баримт бичиг дагалдах бичгээр шинжээчид гаргаж өгсөн. "Саусгоби сэндс" ХХК нь санхүүгийн тайланг Олон улсын стандартын дагуу гаргадаг. Татварын тайланг татварын хууль тогтоомжийн дагуу ангилж гаргадаг. Шинжээчид баримтыг цувуулж гаргах болсон нь 2 дахь дүгнэлтийг гаргасан шинжээч нар 2007-2011 оны санхүүгийн үдсэн байсан бүх баримтыг ачаад аваад явсан ч 1-р дүгнэлтийг баталгаажуулахын тулд бүх баримтыг үзээгүй байсан. Санхүүгийн программыг 2008 оны 6-р сараас ашиглаж байгаа. Манай санхүүгийн программтай танилцах талаар шинжээчид хүсэхэд хагас өдөр танилцсан.

Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд валютаар хийгдсэн өр авлагыг тухайн тайлант хугацаанд тайлагнахдаа Монгол банкны тухайн өдрийн зарласан ханшаар үнэлж санхүүгийн тайланд тайлагнана гэсний дагуу санхүүгийн тайланд тусгадаг. Ханшийн алдагдлыг хэрэгжээгүй буюу бодит бус ханшийн алдагдал гэж нэрлэдэг. ААНОАТХ-иар хэрэгжээгүй бодит бус ашиг, алдагдал нь татвар ногдох орлогыг өсгөх буюу бууруулахад нөлөөлөхгүй. ААНОАТХ-ийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.8 дахь заалтанд бодит орлого, зарлага нь татвар ногдох орлогыг бууруулж болно гэж заасан байдаг. Ханшийн зөрүү нь тайланд дансаар бүртгэгдэнэ. Татварын тайланд татвар төлөх орлогыг бууруулж тайлагнадаггүй.

-Шинжээчийн дүгнэлт дэх хуурамч өглөг үүсгэсэн гэсэн хэсэгт анхны шинжээч толгой компаниас банкаар орж ирсэн өглөгийг толгой компанид төлөх өр

мөн байна гэдгийг хүлээн зөвшөөрөөд баталгаажуулсан. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний гадаад ажилчдын цалингийн ихэнхийг толгой компани төлсөн. Толгой компани сар бүр төлчихөөд сар бүр "Саусгоби сэндс" ХХК-иас нэхэмжилдэг. Анх "Саусгоби ресурс" компаниас "Саусгоби сэндс" ХХК үүсгэн байгуулахтай холбоотой үндсэн хөрөнгийг "Саусгоби сэндс" ХХК-ний нэрийн өмнөөс урьдчилгааг төлсөн байдаг. Үүнийгээ дараа нь "Саусгоби сэндс" ХХК-ниас авах авлага, "Саусгоби сэндс" ХХК-ний өгөх өглөг гэж бүртгэдэг. 2011 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар ам доллараар өгөх өглөгийн хэмжээ 693,0 сая ам доллар байгаа юм. Энэ 693,0 сая ам долларыг жилийн эцсийн ханшаар ханш тэгшитгээд тайландаа дүгнэсэн байдаг. Энэ тэгштгээд тавьсан дүн нь олон жилийн туршид тодорхой ханшаар үржүүлэгдээд хуримтлагдсан байгаа. Тухай бүр өглөг авсан үеийн ханш, 2011 оны төгрөгийн ханшаар үржүүлэхэд зөрүү гарах нь тодорхой юм. Шинжээч нар "Саусгоби сэндс" ХХК-ний толгой компанитай тооцоо нийлсэн акт байхгүй гэдэг. Толгой компанитай тооцоо нийлсэн акт байхгүй байгаа нь татвараа нуусан гэж үзэхгүй байна. "Саусгоби сэндс" ХХК нь 1200 гаруй харилцагчтай ба бүгдтэй нь тооцоо нийлэх боломжгүй тул өөрийн шалгуураар шалгаад улиралдаа 50-60 орчим харилцагч нартай тооцоо нийлдэг. Мөн хил орчимын сургууль, цэцэрлэг барих зэргээр олон хандивын зардал эдгээр онуудад гарсан байсан. Барилгын компанид цэцэрлэг барих мөнгийг бэлэн мөнгөөр шилжүүлсэн байдаг. Үлдсэн нь шатсан эд зүйлд татвар ногдуулсан шинжээчийн дүгнэлт гарсан байсан. Ашигт малтмалын тухай хуулиар АМНАТ-ийг лиценз эзэмшигч тал хариуцахаар заасан. Тэгэхээр гэрээнд АМНАТ-ыг өөр этгээдээр төлүүлэхээр заагаагүй. Тайлан балансад бүртгэлгүй үндсэн хөрөнгөд элэгдэл байгуулж зардалд оруулан татвар ногдох орлогоо бууруулсан гэж байгаа боловч энэ нь хайгуулын зардлыг капиталжуулсан буюу 2007-2010 онд "Саусгоби сэндс" ХХК нь 66,9 тэрбум төгрөгийн хайгуулын зардал гарсан. Үүнийг санхүүгийн тайландаа үйл ажиллагааны зардал буюу хайгуулын зардалдаа тайлагнадаг юм. "Саусгоби сэндс" ХХК нь татварын шалгалт оруулах хүсэлтийг гаргахад материалаа бүрдүүл гээд буцаасан, дараа нь эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн тул шалгах боломжгүй гэсэн хариуг өгсөн..." гэв.

Гэрч З.Батхишигээс: "...Саусгоби сэндс" ХХК-нд 2009 оны 8-р сараас эхлэн ажиллаж байгаа ба 2011 оны 5-р сараас татварын тайлангийн нягтлан бодогчоор ажиллаж байна. Шинжээч нарт шаардсан бүх баримтыг гаргаж өгч байсан ба хамгийн сүүлийн шинжээчийн дүгнэлт гарах үед тайлбар гаргасан.

"Саусгоби сэндс" ХХК нь жилийн эцсийн тайланг хөндлөнгийн аудитын байгууллагаар хянуулдаг байсан. Тэгээд залруулга орохоор бол зөвлөгөө өгдөг

байсан. Шинжээчийн дүгнэлт дэх хуурамч өглөг үүсгэсэн гэж байгаа зөрчлийн хамгийн өндөр дүн нь буюу 83,0 тэрбум төгрөг нь валютын ханшийн зөрүү юм. Сангийн сайдын 121 тоот тушаалыг дагаж мөрдөж, үүний дагуу тайлангаа гаргаж байсан. Хуурамч өглөг дээр толгой компанид өгөх өглөгийн дансанд ямар ямар гүйлгээ орсныг тайлбарлаж 30 хавтас материалдаа бүх журналаа хийсэн. Шинжээч нар "танай журналыг хараад гадаад ажилчдад цалин шилжүүлсэн эсэхийг хараад нотолж чадахгүй байна. Шилжүүлсэн цалин бүхэл дүнгээр байна, дотор нь хэн, хэн байгааг харах боломжгүй байгаа тул яаж нотлох вэ" гэхэд нь бид нар нийгмийн даатгалын шимтгэл төлсөн тайлангаа үзүүлээд бичсэн журналтайгаа тулгаж шалгуулж байсан. Мөн үндсэн хөрөнгө болон өмчлөлд байгаа бүх байшин барилгыг даатгуулсан төлбөрийг толгой компаниас шууд төлж байсан. Тэр төлбөр нь хуурамч өглөг үүсгээд байгаа гэдэг үнийн дүнд багтсан байгаа. НӨАТ баталгаажуулалтын татварын улсын байцаагчийн эхний актыг мэдэхгүй. Харин дараагийн акт гарахад нь би ажиллаж байсан. Тэр үед хятадын компанид төлсөн барилгын ажлын хөлсөнд НӨАТ ногдуулаагүй байсан. Үүнийг нь хүлээн зөвшөөрөөд гарсан үсэг зурсан. Цаашид гэрээ үргэлжлээд суутган тооцоод төсөвт төлж байсан. Ганбат байцаагчийн акт дээр НӨАТ суутган тооцоогүй гэсэн зөрчил гараагүй. 2010 онд НӨАТ-ын баталгаажуулалт хийлгэхэд зөрчилгүй гэж гарсан. АМНАТ-ын хувьд 2009 онд гэрээний үнийн дүнгээр төлж байсан. 2010, 2011 онд жишиг үнээр төлж байсан. 2008-2011 онд АМНАТ-ийн өр байсан байх. 2011 оны үлдэгдэл төлбөрийг өнөөдрийн байдлаар бүгдийг төлсөн байгаа. АМНАТ-ыг худалдан авагчаас авахаар бүртгэсэн бүртгэл байхгүй. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний дансанд худалдан авагчаас АМНАТ-ын төлбөр гэсэн орлого орж байгаагүй. Бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил үйлчилгээ гэдэгт Сангийн яаманд тушаадаг А маягтын тодруулга 10 дээр бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн хөрөнгө бараа гэсэн нүүрэнд шатсан экскаватор, данснаас хассан дугуй зэрэг 32,9 тэрбум төгрөгийн данснаас хассан хөрөнгө гэдэг мөрөнд бичих байсныг доод талд нь бичиж алдаа гаргасан байсан. Аудитын компанид гаргаж өгсөн тодруулга дээр хөрөнгө гэсэн мөрөн дээр байгаа. Харин Англи тайлан дээр зөв мөрөн дээрээ бас байгаа..." гэв.

7.Гэрч Д.Алтанцэцэгээс: "...2011 оны 03 дугаар сарын 28-ны өдрөөс: "Саусгоби сэндс" ХХК-нд ажиллаж байгаа. Ашигт малтмалын тухай хуулиар ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь олборлож худалдсан нүүрсэндээ АМНАТ-ын төлөх ёстой. Үүний дагуу гэрээндээ АМНАТ-ыг борлуулагч тал төлөхөөр тусгасан. Манай компани АМНАТ-ыг бүртгэхдээ өдөр бүр борлуулсан нүүрснийхээ

орлогыг бүртгэхэд систем автоматаар орлогын үнийн дүнгийн 5 хувиар АМНАТ-ын зардлын данснаас дебитээс АМНАТ-ын өглөг дансны кредит гэсэн бичилт хийгддэг. Эдгээр бүртгэл нь нэг журналаар хийгддэг. Ашигт малтмалын тухай хуулиар АМНАТ тооцох хувь нь 5 хувь байдаг. Сар бүр АМНАТ-ын төлбөрийг хуулийн дагуу тооцдог. Тооцохдоо тухайн сар экспортлогдсон нүүрсний тоннд сарын жишиг үнийн дагуу өсөн нэмэгдэх АМНАТ-ыг тооцдог. Хуулийн дагуу АМНАТ-ыг тооцоод ногдлоо гаргасны дараа систем автоматаар зөрүүг тооцоод АМНАТ-ын зардал дансны дебитээс АМНАТ-ын өглөг дансны кредит хийгддэг. Ингэснээр АМНАТ-ын тайланд тусгасан ногдлын дүн нь өглөг болон зардлын дансанд адил дүнтэй тусгагддаг. Улирал бүр АМНАТ-ын тайланг гаргаж тушаадаг. АМНАТ-ыг цаг хугацаанд нь төлсөн. АМНАТ-ын тайлан жилийн өссөн дүнгээр гардаг. ..." гэв.

Шүүхийн хэлэлцүүлэгт шинжээч нараас 2014 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдөр гаргасан 185 тоот дүгнэлтийн талаар мэдүүлэхдээ:

Шинжээч Ж.Батболд мэдүүлэхдээ: "...2014 оны 10 дугаар сарын 09-ны өдөр мөрдөн байцаагчийн гаргасан тогтоолын дагуу шинжээчийн дүгнэлт гаргасан. Хавтаст хэргийн материалтай танилцсан. Ажлын баримт, ирсэн баримтын хүрээнд дүгнэлтийг гаргасан. 30 хавтас хавсаргаж ирүүлсэн баримтыг үзсэн. Эдгээр баримтыг анхан шатны баримт гэж үнэлэх боломжгүй, шаардлага хангахгүй байсан. Мөн бид нар баримтын хүрээнд үзнэ. Бүх баримтаа авчраарай гэж тухайн үед шаардсан. Гэтэл шинээр баримт гаргаад таарч байна гэдэг. Бид нарыг дүгнэлт гаргах үед баримтаа гаргаагүй. Өмнөх шинжээчийн үзсэн баримтад үндэслэж дүгнэлтээ гаргасан. Дүгнэлтээс тайлбарлахад:

-Дүгнэлтийн зөрчил 10 дахь хэсгийн "Бусдад үнэ төлбөргүй бараа, ажил үйлчилгээ шилжүүлсэн" гэсэн хэсэгт "Саусгоби сэндс" ХХК нь шатсан гэх экскаваторын талаар тайланд мөр андуурч тавьсан гэж тайлбарладаг. Журналын бичилтээс балансад хуулдаг. Баланс дээр байгаа тоо зөрөх учиргүй тул мөр андуурах гэдэг үндэслэл байхгүй. Шинжээч мөр андуурсан асуудлыг засах учиргүй. Шинжээч тайланд байгаа тоог харж дүгнэлтээ гаргана.

-Дүгнэлтийн зөрчил 11 дэхь хэсэгт "Хуурамч өглөг үүсгэсэн" гэж байгаа. Хуурамч өглөгийг он тус бүрээр гаргасан. Татварын Ерөнхий хуулийн 74 дүгээр зүйлийн 74.1.9-д хуурамч өглөгийн талаар заасан байдаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.4, 19.1.5-д "тооцоо нийлсэн акт"-ын талаар заасан.

-Дүгнэлтийн зөрчил 13 дахь хэсгийн "эрх борлуулсны орлого" гэдэгт "Саусгоби сэндс" ХХК нь лиценз худалдсан байсан тул нэр бүхий байгууллагад лицензээ борлуулсан гэж үзсэн. Орлого олж байгаа бол хуулийн этгээд татвар төлөх ёстой гэв.

Шинжээч О.Батцэрэн мэдүүлэхдээ: АМНАТ-ыг 5 хувиар төлөхөөр байна гэсэн дүгнэлт гаргаагүй. Харин АМНАТ-ыг борлуулалтын дансандаа тусгаагүй, авлага дансандаа тусгасан байна, авлага данс нь орлого данстайгаа харьцаагүй, 66170 гэсэн өглөгийн данстайгаа харьцсан байсан тул Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулиар 25 хувь татвар ногдуулна гэж үзсэн. Энэ зөрчлийг хавтаст хэргийн 16-р хуудсанд авагдсан өмнөх шинжээч нарын авсан журналын бичилтийг үндэслэсэн. Энэ журналын бичилтийг хамгийн анх томилогдсон шинжээч программыг нь эксел рүү хөрвүүлсэн бичилт байсан. "Саусгоби сэндс" ХХК нь харьцсан данс гээд энэ асуудлыг программ руугаа буруутгадаг. Харьцсан данс нь гарч ирдэггүй юм. Харьцсан данс гарч ирэхгүй программ гэж байхгүй. Өмнөх шинжээч нараас харьцсан дансаа гаргаж өгөөч гэхээр программист программаа хөрвүүлэхдээ буруу хөрвүүлсэн гэж тайлбарладаг.

Дүгнэлтийн зөрчил 9 дэхь хэсэгт тайлан балансад бүртгэлгүй үндсэн хөрөнгөд элэгдэл байгуулж зардалд оруулан татвар ногдох орлого бууруулсан гэдэгт элэгдэл тооцох биет бус хөрөнгө нь байхгүй байхад элэгдэл тооцсон байсан тул Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 13-р зүйлд заасны дагуу зөрчилд тооцсон. Өөрөөр хэлбэл Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2-ийн үндсэн хөрөнгийн бүлэг гэсэн хэсгийн 5-д "Ашиглах хугацаа нь тодорхой биет бус хөрөнгөд хүчин төгөлдөр байх хугацаанд элэгдэл тооцно" гэж заасан. Гэтэл хуримтлуулсан биет бус хөрөнгө нь баланс дээрээ байхгүй учир элэгдэл тооцох объект нь байхгүй байна гэж дүгнэсэн. Хэрвээ гарсан зардлаа хуримтлуулаад баланс дээрээ бүртгэсэн бол 10 хувь нь л татвар ногдох орлогоос хасагдах ёстой.

Дүгнэлтийн зөрчил 10 дахь хэсгийн "Бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил, үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулж төсөвт тусгаагүй" гэдэгт "Саусгоби сэндс" ХХК нь өөрсдөө мөнгө өгч бусдаар сургууль, цэцэрлэг бариулаад Гурван тэс суманд бэлэглэсэн байдаг. Гурван тэс сумын сургуулийн дотуур байрны барилгын ажлын засвар гүйцэтгүүлэх тухай гэрээнд нь "Саусгоби сэндс" ХХК нь захиалагчаар байдаг. Тухайн барилга барих барилгын компанид ажлын хөлсөө өгөөд бариулсан байдаг атлаа барилга өгсөн тул НӨАТ тооцохгүй гэдэг. НӨАТ-ын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.11-д "Бараа, ажил, үйлчилгээг бусдад үнэ

төлбөргүй шилжүүлсэн бол НӨАТ-аас чөлөөлөхгүй, ногдуулна” гэж заасан. Энэ хуульд заасны дагуу НӨАТ ногдуулсан. Мөн энэ хэсэгт шатсан экскаваторын дүн ордог. Үүнийг бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн гэж “Саусгоби сэндс” ХХК нь өөрсдөө тайлагнасан, данснаас хасалт хийсэн байсан учраас НӨАТ тооцсон. “Саусгоби сэндс” ХХК нь экскаваторыг тайланд тусгахдаа мөр андуурч бичсэн гэж тайларладаг боловч мөр андуурсан гэж зөрчилд тооцоогүй.

Дүгнэлтийн зөрчил 11 дэхь хэсгийн “хуурамч өглөг үүсгэн татвар ногдуулах орлого бууруулсан” гэсэн хэсэгт он тус бүрээр шинжээчид тавьсан асуултад хариулсан. “Саусгоби сэндс” ХХК нь 2007 оны тайлангаараа 1,035,100,3 төгрөгийн алдагдалтай ажилласан гэж тайлагнасан. Тус онд зөрчлийг нь дүгнэхэд 12,0 тэрбум төгрөгний татвар ногдох орлоготой гэж гарсан. 2008 онд 5,854,055.5 төгрөгийн алдагдалтай гэж, 2009 онд ашигтай ажлаад алдагдлаа шилжүүлж эхэлсэн, өөрөөр хэлбэл 2009 онд 9,614,495.2 төгрөгний ашигтай ажилласан гэж татвараа тайлагнасан байгаа юм. Бид нарын гаргасан тооцоогоор алдагдал нь багасаж, татвар ногдох орлого нь ихсээд 2009 ондоо алдагдал шилжээд бүрэн дууссан. Шинжээч нарын тооцоогоор 2007 онд 12,0 тэрбум төгрөгний ашигтай ажилласан байх тул 1,035,100.3 төгрөгийн алдагдал байхгүй болж байна. Үндэслэл нь Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тооцооллын дагуу орлогыг нь тавиад өгөхөөр шилжих алдагдал нь багасаж байна.

Толгой компанийн өглөгийн тухайд бидэнд ирүүлсэн баримтад имэйл дээр санхүүгийн тамга дарсан баримт ирсэн, юунд зарцуулсан нь тодорхойгүй баримт байсан. Толгой компанитай тооцоо нийлсэн акт байхгүй, зээлийн баримт байхгүй байсан. “Саусгоби сэндс” ХХК-ний нэрээр “Саусгоби Ресурс” компани тухайн үед “Саусгоби сэндс” ХХК-ний нүүрсийг барьцаалж IPO гаргасан. Дүрмийн сангаа 2011 оныг дуустал огт өсгөөгүй. Тэгэхээр энэ орж ирсэн хөрөнгө нь зээл авах шаардлагагүй үед орж ирсэн байна. Хүүгүйгээр, зээлийн гэрээ байхгүйгээр мөнгө орж ирж байгаа нь Татварын Ерөнхий хуулийн 74 дүгээр зүйлд зааснаар хуурамч өглөг өсгөсөн гэж үзсэн. Зээл авсан гэх үндэслэл тогтоогдохгүй байна. Хэрэв хөрөнгө оруулалт байсан бол компаниудын хувьд хөрөнгө оруулалтандаа өглөгөөрөө бүртгээд хөрөнгө оруулалт оруулчихвал эргээд ашиг авахдаа татвар төлдөг учраас хөрөнгө оруулалтаа нэмэгдүүлэхгүйгээр зээл гэж бүртгэж байгаад татваргүй буцааж гардаг зүйл байгаа юм. Хуурамч өглөг гэж үзэж буй мөнгийг Толгой компаниас хөрөнгө оруулалт хэлбэрээр авсан бол тухайн зээл төлөгдөх үед ногдол ашиг төлөгдөнө. Тийм учраас зээлээр бүртгэсэн байна. Мөнгө шилжиж орж ирсэн биш, өглөг өсгөсөн байсан. “Саусгоби сэндс” ХХК-ниас хуурамч өглөгт

цалин өгсөн, зээл байгаа гээд тайлбарладаг ч гаргасан тайлбарыг нь шалгаад програмтай нь тулгахаар таарахгүй байсан. Дүгнэлтэд зөрчлийг он, оноор нь гаргасан. Ажилласан 6 сарын хугацаагаар нь гэж тооцож гаргаагүй. Санхүүгийн тайлан өссөн дүнгээрээ явж байгаа учраас жилийн эцэст өссөн дүнгээрээ гарсан байгаа. Түүнээс улирал дотроо зөрүүтэй байсан бол дараа, дараагийн улиралдаа залруулаад явах боломжтой гэв.

Шинжээч Ж.Жанилгаан мэдүүлэхдээ: Дүгнэлтийн зөрчил 11 дэхь хэсгийн "хуурамч өглөг үүсгэн татвар ногдуулах орлого бууруулсан" гэдэгт өмнөх шинжээчийн 015 тоот дүгнэлтэд урт хугацаат зээлийн бүлэгт авсан өглөг, авлагын үлдэгдлийг баталгаажуулаагүй учраас хуурамч өглөг гэж үзсэн. Энэ нь тухайн байгууллагын журнал болон баланс бүртгэлийн зөрүүн дээр тавигдсан тооцоолол юм. Энэ нь хавтаст хэрэгт авагдсан журналын бүртгэл дээр тайлан балансын зөрүү гэж байгаа. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний шүүхэд гаргаж өгсөн баримтуудыг Сангийн сайдын 171/111 тоот тушаалаар баталсан журмын дагуу хүчин төгөлдөр бус гэж үзсэн. Хамгийн гол нь санхүүгийн бүртгэлийн баримтын зөрчлийн асуудал яригдсан. Бидэнд ирүүлсэн баримт санхүүгийн баримтын шаардлага хангахгүй байсан. Хуурамч өглөгийг журнал болон тайлан балансын зөрүүгээр хуурамч өглөг гэж үзсэн. Ямар, ямар өглөг үүсгэснээ баримтаар нотолж чадахгүй байсан. Тооцоо нийлсэн акт байхгүй байсан. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний гаргасан баримт нь шаардлага хангахгүй байсан гэв.

Шинжээч Г.Ганбат мэдүүлэхдээ: Шинжээчид дүгнэлтийг гаргахдаа тухайн үед бүрдсэн баримтаар гаргадаг. Шинээр гарсан баримтуудыг хуулийн дагуу бүрдсэн баримт гэж үзэхгүй байна. Өр байдаг. Энэ нь зээл үү, хөрөнгө оруулалт уу гэдгийг тогтоох боломжгүй байсан.

-Дүгнэлтийн зөрчил 10 дахь хэсгийн "Бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил үйлчилгээ" гэдэгт яригддаг экскаваторыг "Саусгоби сэндс" ХХК нь бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн гэж тайлагнасан байдаг. Үүнийг нь тодруулахад экскаваторыг акталсан гэж бичих гэж байгаад үнэ төлбөргүй бусдад шилжүүлсэн бараа ажил үйлчилгээ гэдэгт тайлан гаргахдаа мөрөө андуурч тавьсан байна гэж тайлбарладаг. Энэ экскаваторыг хүнд шилжүүлсэн үү, эсхүл акталсан бол ямар баримт байна, экскаваторыг эргэж ашиглах эсэх, үнэ хямдруулаад хүнд өгсөн юм уу гэдэг асуултыг тавьсан. Тэгэхэд одоо манай хашаанд байгаа, данснаасаа хассан гэдэг. Шатсан гэх талаар галын хэрэг үүсгэсэн баримт байдаггүй. 17 тэрбум төгрөгнөөс ядаж 1 тэрбум төгрөгийг нь ашиглахгүй юу гэхэд хариулт ирээгүй. Нотлох баримтгүй байсан тул өмнөх шинжээчийн дүгнэлтийг баталсан юм.

-Дүгнэлтийн зөрчил 12 дах хэсгийн "оршин суугч бус этгээдийн орлогоос татвар суутгаагүй" гэдэгт "Саусгоби сэндс" ХХК нь Америкийн нэгдсэн улс руу мөнгө шилжүүлсэн, энэ шилжүүлсэн мөнгөний ажлын үр дүнг Монголын компани хэрэглэсэн. Үүнийг Монгол Улсаас орлого авсан байна гэж үзэж татвар тооцсон гэв.

Шинжээч Д.Отгонцэцэг мэдүүлэхдээ: "Саусгоби сэндс" ХХК-ний ямар компантай тооцоо нийлсэн талаар санхүүгийн программттай нь танилцах явцдаа ямар тооцоо байна, үзмээр байна гэхэд нягтлан бодогч нар нь гаргаж өгч чадаагүй. Тухайлбал "Моннис" ХХК-тай холбоотой тооцоог асуухад бүх харилцагчийн тооцорогоо гаргаж өгөөгүй.

Дүгнэлтийн зөрчил 9 дэхь хэсгийг тооцохдоо "Саусгоби сэндс" ХХК нь 2007 онд 22,1 тэрбум, 2008 онд 22,4 тэрбум, 2009 онд 3,9 тэрбум, 2010 онд 18,4 тэрбум төгрөгийн, нийт 66,8 тэрбум төгрөгийн хайгуулын үнэлгээний зардал гаргасан байдаг. Үүнийг тухай бүрийн санхүүгийн тайланд зардлаар бүртгэсэн байдаг. Үүнийгээ Нягтлан бодох бүртгэлийн Олон Улсын стандартын 6-д зааснаар бүртгэсэн гэж тайлбарладаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн Олон Улсын стандартад тухайн байгууллага шууд зардлаар хүлээн зөвшөөрөх, эсхүл биет бус хөрөнгөөр бүртгэж болно гэж заасан. Гэхдээ Нягтлан бодох бүртгэлийн Олон Улсын стандартаар энэ зардлыг тухайн байгууллага яаж авч хэрэгжүүлэхийг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигтээ тусгайлан зааж өгсөн байхыг давхар шаарддаг. Гэтэл "Саусгоби сэндс" ХХК-ний нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгээс нь олж хараагүй тул зөрчил гэж үзсэн. Мөн энэ зардлуудыг татварынхаа тайланд тодорхойгүй бус хугацаагаар элэгдүүлж явдаг, 2007 онд 2,9 тэрбум, 2008 онд 3,2 тэрбум, 2009 онд 1,1 тэрбум төгрөг, нийт 7,3 тэрбум төгрөгийг тайландаа тусгасан гэж тайлбарладаг. Шинжээч энэ 7,3 төгрөгийг үндэслэлгүй гэж дүгнэсэн. Учир нь дээр дурдсан 66,8 тэрбум төгрөгөөс 7,3 тэрбум төгрөгийг хасах юм бол 2010 оны жилийн эцсийн байдлаар 59,4 тэрбум төгрөгийн хойшлогдсон хөрөнгө гэсэн бүртгэл санхүүгийн баланс дээр байх ёстой гэж үзсэн. Яагаад гэвэл санхүүгийн тайлангаараа бүгдийг нь зардал гэж хүлээн зөвшөөрсөн байсан. Гэтэл татварын тайландаа капиталжуулсан байгаа. Тэгэхээр хооронд нь зөрүү үүсэх ёстой. Энэ зөрүүний тайлангаар гарсан. Хөрөнгө гэсэн дүн байх ёстой гээд балансийг үзэхээр нэг ч төгрөг тавигдаагүй байдаг тул ийм үндэслэлээр зөрчил гэж үзсэн. 7,3 тэрбум төгрөгийг зардал болгож, биет бус хөрөнгө дээр тавиагүй байгаа нь татвар ногдуулах орлогыг бууруулж байгаа гэв.

Мөн хавтаст хэрэгт цугларсан баримтуудаас:

1.Хохирогч Сангийн яамны итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч Ч.Отгонбаярын мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...Шүүхийн шинжилгээний Үндэсний хүрээлэнгийн Эдийн засгийн шинжилгээний хэлтсээс гаргасан дүгнэлтийн дагуу улсад учруулсан хохирлыг нэхэмжилж байна..." гэх мэдүүлэг /29-р хавтаст хэргийн 103 хуудас/,

2.Шинжээч Д.Мэндбаярын 2012 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдөр гаргасан 01 тоот дүгнэлтэд "...хоёр.Шинжилгээний талаар: дүгнэлтийг гаргахдаа ...шалгалтанд хамрагдах жилүүдийн тайланг "Саусгоби сэндс" ХХК-аас бэлтгэж ирүүлсэн цахим хэлбэрийн ерөнхий журналын гүйлгээг цаасан хэлбэрээр ирүүлсэн материалд, анхан шатны баримттай нь тулган баталгаажуулсны дараа балансыг стандартын дагуу бэлтгэж гаргалаа. Гаргасан балансыг тус байгууллагаас ирүүлсэн жил бүрийн баталгаажсан тайлан балансийн үлдэгдэлтэй тулгахад жил бүрийн үлдэгдэл нь материаллаг ихээхэн хэмжээний зөрүү илэрсэн. Тийм учраас зөрүүтэй данснуудын үлдэгдлийг шалгаж, дүгнэлтэнд дэлгэрэнгүй байдлаар харууллаа. ...Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аливаа компани Монгол Улсын нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуульд нийцсэн, Сангийн яамнаас зөвшөөрсөн нягтлан бодох бүртгэлийн программ ашиглах ёстой байтал тус компани нь Олон Улсын нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцээгүй, эсвэл хууль зөрчин өөрчилсөн программ ашигладаг. Учир нь тус компанийн нягтлан бодогч нар анхан шатны баримтаас бэлтгэсэн гүйлгээг программд оруулж бүртгэхдээ мөнгө, авлага, бараа материал, орлого гэх мэт үндсэн дансуудад дамжуулагч буюу тохируулагч гэсэн дансуудаар дамжуулан гүйлгээг хийдэг ба ийнхүү гүйлгээг хийхдээ дүнг үндэслэл, баримтгүйгээр буцаах, хаалт хийх зэргээр зарим дүнг балансад харуулахгүйгээр хийж их хэмжээний материаллаг хэмжээний зөрүү гаргасныг он тус бүрээр нь гаргасан... гэсэн хэсэг болон,

Гурав. Дүгнэлт хэсгийн :

Асуулт 1-ийн: "Саусгоби сэндс" ХХК-ний 2007-2011 оны хөрөнгө оруулалтын хэмжээ, хаанаас санхүүжигдсэн байна вэ, хөрөнгө оруулалт нь санхүүгийн холбогдох баримтаар тогтоогдож байгаа эсэх гэсэн асуултад:

"Саусгоби сэндс" ХХК нь ...толгой компани болох "Саусгоби ресурс" ХХК-наас авсан хөрөнгө оруулалтын дүн хэмээн ирүүлсэн. Гэвч балансад тайлагнаснаар тус компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө нь 10,004,3 ам доллар буюу 11,655,000 төгрөг байна. Тус компани нь толгой компаниас оруулсан мөнгөн дүнг "Урт хугацаат зээл" гэсэн дансанд ангилан бүртгэсэн байна. ...2007 онд толгой компаниас орж ирсэн урт хугацаат зээлийн дүн нь ерөнхий журналаар буюу харилцахын хуулгаар нотлогдож байгаагаар 10,547,585,0 мянган төгрөг байтал тус

компани нь баталгаажсан тайлан балансдаа 24,404,430,0 мянган төгрөгөөр тусгаж, 13,856,845,0 мянган төгрөгөөр урт хугацаат зээлийн дүнг өсгөж, 2008 онд толгой компаниас орж ирсэн урт хугацаат зээлийн дүн нь ерөнхий журналаар буюу харилцахын хуулгаар нотлогдож байгаагаар 111,509,937,0 мянган төгрөг байтал тус компани нь баталгаажсан тайлан балансдаа 136,073,610 мянган төгрөгөөр тусгаж, 24,563,672,0 мянган төгрөгөөр зээлийн дүн өсгөж, 2009 онд толгой компаниас орж ирсэн урт хугацаат зээлийн дүн нь ерөнхий журналаар буюу харилцахын хуулгаар нотлогдож байгаагаар 228,300,064,0 мянган төгрөг байтал тус компани нь баталгаажсан тайлан балансдаа 227,976,910,0 мянган төгрөгөөр тусгаж, 323,155,0 мянган төгрөгөөр урт хугацаат зээлийн дүнг бууруулж,

2010 онд толгой компаниас орж ирсэн урт хугацаат зээлийн дүн нь ерөнхий журналаар буюу харилцахын хуулгаар нотлогдож байгаагаар 471,012,550, мянган төгрөг байтал тус компани нь баталгаажсан тайлан балансдаа 471,017,061,0 мянган төгрөгөөр тусгаж 4512,0 мянган төгрөгөөр урт хугацаат зээлийн дүнг өсгөж,

2011 онд толгой компаниас орж ирсэн урт хугацаат зээлийн дүн нь ерөнхий журналаар буюу харилцахын хуулгаар нотлогдож байгаагаар 996,955,294,8 мянган төгрөг байтал тус компани нь баталгаажсан тайлан балансдаа 968,885,839.0 мянган төгрөгөөр тусгаж 28,069,455,8 мянган төгрөгөөр тус тус он тус бүр дээр ямар нэгэн үндэслэл, нотлох баримт, нотолгоогүйгээр урт хугацаат зээлийн дүнг өсгөж тус тус тайлагнасан. Нийт дүнгээр дээрх ондуудад урт хугацаат өр төлбөрийн дүнг 66,494,484,8 мянган төгрөгөөр өсгөж 323,154,0 мянган төгрөгөөр бууруулсан бичилтийг бусад дансадтай харьцуулж бичсэн байна. Дээрх онуудад үүнээс өөр "хөрөнгө оруулалт" гэсэн нэрээр мөнгө хүлээн аваагүй байгаа нь бусад баримт баланс тайлангаар нотлогдож байна,

Асуулт 8-ийн "тухайн компани нь 2007-2011 онуудын санхүүгийн баримтын шалгалтыг ерөнхий дэвтэр, дэлгэрэнгүй журнал тус бүрээр тулган шалгах, үүнд тухайн онуудад худалдан авсан хөрөнгө, бараа, ажил, үйлчилгээ, бусдад өгсөн зээл, хандив, тусламж, баримтгүй гүйлгээний үнийн дүн бүхий жагсаалтыг гаргах" гэсэн асуултад: ...Тус компаниас ирүүлсэн ерөнхий журналыг жилийн эцсийн аудитлагдсан тайлан баланстай харьцуулахад зөрүүтэй тайлагнасан байна. Нийт балансын тэнцлийн балансын дүн нь бүртгэлийн программ дахь ерөнхий журналын тэнцэл нь 7,696,637 мянган төгрөгөөр дутуу тусгагдсан гэж харагдаж байгаа боловч тайлант жилийн эцсийн өр төлбөр, авлагын дүнг их хэмжээгээр өөрчилсөн байна. Өөрчлөн бичсэн балансын дансдаар нь задалж харуулбал:

а/Байгууллагын анхан шатны баримтаар нотлогдож буй авлагын дүнг балансад тусгахдаа ямар ч нотолгоо баримтгүйгээр 8,483,048,00 мянган төгрөгөөр бууруулж тусгасан байна.

б/Балансад тусгагдсан урьдчилж гарсан зардлын дансны дүн нь ерөнхий журналд тусгасан дүнгээс 59,319.0 мянган төгрөгөөр илүү тусгагдсан байна. Мөн түүнчлэн энэ бичилтээр бусад зөрүүтэй байгаа дансанд шингээж хувиарласнаар дээрх дансдад үндэслэл нотлох баримтгүйгээр бичилт хийхэд хүрсэн байна.

в/Балансад тусгагдсан үндсэн хөрөнгийн дүн нь ерөнхий журналд бүртгэгдсэн дүнгээс 1,026,634,0 мянган төгрөгөөр илүү тусгагдсан байна. Энэ бүртгэлийг хийхдээ гүйлгээ болон баримт үндэслэлгүйгээр урт болон богино хугацаат өглөгийн дүнг шууд өсгөж бичсэн байна. Энэ нь анхан шатны баримтгүйгээр бусад дансдын үлдэгдлийг шингээх замаар үндсэн хөрөнгийн дүнг хий хоосон өсгөж бүртгэх, ингэж бүртгэл буруу хөтөлсний дараа баримт шийдвэргүйгээр данснаас хасах, актлах, үнэгүй шилжүүлэх зэргээр нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомжийг зөрчиж байна. Цаашилбал хий өсгөсөн хөрөнгөд элэгдэл тооцож татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд шингээх, ингэснээр төлөх ёстой албан татвараас зайлсхийх зэрэг зөрчил гаргадаг байна.

е/Байгууллагын ерөнхий журналын бүртгэлээр алдагдал нь -21,339,023,0 мянган төгрөг байсан бол баланс гаргахдаа тайлант жилийн ашиг 1,403,913,0 мянган төгрөг тайлагнасан байна. Хасах гарсан алдагдлыг нэмэх тоо буюу ашиг болгох зорилгоор хойшлуулсан хайгуул үнэлгээний хөрөнгө данснаас баримт, нотолгоогүйгээр 22,742,936,0 мянган төгрөгний бичилт хийсэн байна.

ж/Байгууллагын ерөнхий журналд тусгагдсан 1,258,537,0 мянган төгрөгний өглөгийг балансад бичихдээ 2,186,897,0 мянган төгрөг буюу нийтдээ 928,360,0 мянган төгрөгөөр бууруулж бичсэн байна. Харилцагч, бэлтгэн нийлүүлэгчтэй тооцоо нийлсэн акт үйлдэлгүй, ямар нэгэн баримт нотолгоогүйгээр авлага, өглөгийг бууруулсан бичилт он тус бүр дээр хийгдсэн байна.

з/Тус компанийн толгой компаниас орж ирсэн мөнгийг ерөнхий журналын бүртгэлд урт хугацаат өглөг гэж 10,547,858,0 мянган төгрөг тусгах ёстой байтал балансад бичилт хийхдээ 24,404,430,0 мянган төгрөг болгож, нийт 13,856,845,0 мянган төгрөгөөр хий өсгөж өөрчлөлт хийсэн байна. Ийнхүү өөрчлөн бичиж толгой компани руу өглөг үүсгэн өглөг төлөх нэрээр мөнгө гадаад руу шилжүүлэх нэг нөхцөл болж байна,

Асуулт 9-ийн: 2007-2011 онуудад тухайн компанийн хөрөнгийн захиран зарцуулах эрхийг хэрэгжүүлж байсан албан тушаалтны жагсаалтыг гаргах" гэсэн

асуултад: 2007-2008 онуудад Дэнис Лэхү, 2009-2010 онуудад Дэвид Бартель, 2011 онд Жастин капла нар 1 дүгээр гарын үсгийг, 2007-2010 онуудад Кристобал Дэвид, 2011 онд Хиларион Кажуком нар 2 дугаар гарын үсгийг зуран хөрөнгө захиран зарцуулж байсан байна. Тус компани нь эрх бүхий албан тушаалтанг томилсон тушаал шийдвэр гаргаж өгөөгүй тул санхүүгийн тайлан баланс, татварын болон бусад байгууллагад гарган өгдөг мэдээ тайлан, касс харилцах дээр зурж байсан гарын үсгээс түүвэрлэн бичлээ,

Асуулт 10-ийн: “Тухайн компани 2007-2011 онуудад геологи, хайгуулын судалгааны ажилд хичнээн төгрөгийн зардал гаргасан байсан бэ, зардлыг ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрөл тус бүрээр жагсаалтаар гаргах гэсэн асуултад тусгай зөвшөөрлийн нэрээр хуримтлуулан бүртгэсэн зардал нь анхан шатны баримтаар нотлогдохгүй зөрж байна. ...ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлтэй холбоогүй гарсан гүйлгээг Ашигт малтмалтын газарт лицензийн төлбөрт шилжүүлсэн мэтээр сольж бүртгэсэн нийт 214,405,7 мянган төгрөгийн гүйлгээ байна,

-2007 оны хайгуулын үнэлгээний хөрөнгө данс:

“Саусгоби сэндс” ХХК-ний 2007 онд батлагдсан “Овоот толгойн нүүрсний ил уурхайн техник эдийн засгийн үндэслэлд тодорхойлон батлагдсанаар 2007 оны “Хойшлуулсан хайгуулын хөрөнгө” дансанд нийтдээ 12820,2 мянган ам доллар буюу техник эдийн засгийн үндэслэл дэх ханшаар тооцвол 15,127,836.0 мянган төгрөгний зардал гаргасан байхаар баталсан байна. Гэтэл тайлант жилийн туршил хойшлуулсан хайгуулын хөрөнгө дансанд хуримтлуулсан зардал нь 22,841,251.2 мянган төгрөг гарсныг хүснэгтээр харуулав. ...Гэтэл дээрх 22,841,251.2 мянган төгрөгийг ерөнхий журналаар жилийн турш хуримтлуулан бүртгэсэн гэж үзэх үндэслэлгүй байна. Учир нь 2007 оны жилийн эцсийн өдөр буюу 2007 оны 12 дугаар сарын 31-нд мөн дээрх дансанд зардлыг шууд өсгөх замаар баримт үндэслэлгүйгээр үндсэн хөрөнгийн хайгуул үнэлгээний зардал дансыг мөн энэ дүнгээр өсгөж бичсэн байна гэж тус тус дүгнэсэн, ...Санхүүгийн хяналт шалгалтыг явуулж дүгнэлтийг бичихдээ байцаагчдын тавьсан асуултын дагуу хийгдсэн боловч ...шинжилгээ хийж байх үед хэрэгт ач холбогдол бүхий бусад зүйлийг олж тогтоосон бол энэ талаар асуулт тавигдаагүй ч өөрийнхөө дүгнэлтэд заах үүрэгтэй гэж заасанчлан ...чухал гэж үзсэн баримтыг үүргийн дагуу зарим баримт материалыг нэмж гаргаж тавьлаа.

Валютын ханшын зөрүүний бодит бус ашиг алдагдал данс Нягтлан бодох бүртгэлийн Олон Улсын стандарт /цаашид НББОУС гэх/ дагуу бол валютын

хэрэгжээгүй ашиг, алдагдлыг тусган харуулдаг данс юм. Гэтэл 2009, 2010, 2011 онд нийт гүйлгээнээс хэд дахин давсан дүнг бүртгэхэд Валютын ханшын зөрүүний бодит бус ашиг алдагдал дансанд бичсэн:

-...2009 онд нийтдээ 647,830,372.28 мянган төгрөгийг касс руу бичиж, ижил дүнгээр буюу 647,830,372.28 мянган төгрөгийг 67085 буюу Валютын ханшны зөрүүний бодит бус ашиг алдагдал дансанд,

-2010 онд нийтдээ 1,400,052,354.66 мянган төгрөгийг долларын харилцахаас касс руу бичиж, буцаагаад мөн энэ дүнгээр 1,400,052,354.66 мянган төгрөгийг 67085 буюу Валютын "ханшын зөрүүний бодит бус ашиг алдагдал дансанд;

-2011 онд нийтдээ 4,125,926,109.02 мянган төгрөгийг бусад дансдаас касс руу бичиж, буцаагаад ижил дүнгээр буюу 4,125,926,109.02 мянган төгрөгөөр /Гэхдээ олон удаагийн бичилтээр, энэ дүнгээ тааруулж/ 67085 буюу Валютын "ханшын зөрүүний бодит бус ашиг алдагдал дансанд тус тус бичилт хийж хаасан байна. Дээрхи гүйлгээг хийх болсон шалтгаан нөхцөл, үндэслэл, баримт ирүүлсэн материалын хүрээнд олдоогүй болно. Долларын харилцах болон өглөг, авлага, урьдчилж гарсан зардал зэрэг данснаас касс руу бичиж, нөгөө талаараа үндэслэл, баримтгүйгээр зардал хий өсгөдөг байна.Их хэмжээний мөнгийг харилцагч, бэлтгэн нийлүүлэгчид руу шилжүүлж, хүлээн авагчийн нэргүйгээр өглөг, авлага, урьдчилж гарсан зардал үүсгэж, дараа нь ямар нэгэн нотлох баримтгүйгээр валютын ханшийн бодит, бодит бус ашиг алдагдал болон бусад дансанд бичих, бодитоор гарсан гаалийн, нийгмийн даатгалын, бусад зардлыг шилжүүлээд бүртгэл тусгахдаа дээр үүсгэсэн өглөг авлагатай холбож бичин бууруулах, бүх дүнгээр хааж бичих зэрэг зөрчлийг нэг бүрчлэн жагсаалтаар гаргаж, зарим материалыг хуулбарлан авч хавсаргалаа. ...Мөн түүнчлэн тус компанийн нягтлан бодох бүртгэлийн программ нь Олон улсын нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт болон түүнд нийцүүлэн гаргасан Монгол улсын нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулинд нийцээгүй, эсвэл санаатай өөрчилснөөс харилцагч бэлтгэн нийлүүлэгчийн нэргүйгээр тооцоо үүсгэх, зардлын дансанд орлого авах, дамжуулагч дансаар олон дамжуулж мөнгөн дүнг хувиргах, хяналт шалгалт хийхэд төвөгтэй болгох, сөрөг тэмдэгтэй тоо оруулж үлдэгдлийг бууруулах, өмнөх оны эцсийн үлдэгдлийг дараа онд эхний үлдэгдэл болгон авахдаа бүх үлдэгдлийг кассын дансанд авах зэргээр дээрх хууль бус олон бичилт хийх нөхцөл бүрдүүлсэн байна. Нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, Монгол Улсын хууль, журамд нийцсэн бүртгэлийн программ ашигласан нөхцөлд дээрх олон стандарт бус бичилтүүдийг хийх

боломжгүйгээр зохиогдсон байдаг..." гэсэн дүгнэлт, дүгнэлтийн хавсралт /15-р хавтаст хэргийн 13-180-р хуудас/,

3.Шинжээч Д.Мэндбаярын мөрдөн байцаалтад өгсөн:"...“Саусгоби сэндс” ХХК-ний 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 онуудын санхүүгийн анхан шатны баримтуудад шинжилгээ хийж 2012 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдөр 1 дугаартай шинжээчийн дүгнэлтийг гаргасан. “Саусгоби сэндс” ХХК-ний 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 онуудын санхүүгийн анхан шатны баримтуудыг тус компаниас Татварын Ерөнхий Газарт гаргаж өгсөн 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 онуудын санхүү, татварын тайланд дурдагдсан борлуулалтын орлоготой нь тулган шалгахад 2008, 2009, 2010, 2011 онуудад санхүү, татварын тайлангаар борлуулалтын орлого нь нийтдээ 466,389,667.10 мянган төгрөгөөр тайлагнасан. Миний хийсэн шалгалтаар дээрх ондуудад 955,592,185.4 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлого тайлагнах ёстой байсан гэж тогтоогдсон. Үүнээс холбогдох зардал, өртгийг хасаад татвар төлөх ёстой орлого нь дээрх онуудад 245,931,592.4 төгрөг болсон. Үүн дээр нэмэгдэж 2011 онд тус компанийн толгой компани болох “Саусгоби ресурс” компаниас гадаад гүйлгээгээр 10,311,533.2 төгрөг нэмэгдэж, нийтдээ 256,243,125.6 мянган төгрөгийг аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварт төлөх ёстой дүн. Өөрөөр хэлбэл Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвараар 3 тэрбум төгрөг хүртэлх орлогын 10 хувь, түүнээс давсан орлогод 25 хувийн татвар ногдуулна гэхээр хэдэн төгрөгийн татвар төлөх ёстой байсан нь тодорхой болно. Тус компани 2007-2008 оны эхний хагас жилд ямар нэг борлуулалт хийгээгүй байсан. Тус компанийн 2008, 2009, 2010, 2011 онуудад татварт тайлагнасан Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тайланг санхүүгийн анхан шатны баримттай тулгахад 527,029,185.9 төгрөгийн зөрүү гарсан. Тус дүнгийн 10 хувиар нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төлөх ёстой байсан нь тогтоогдсон. Мөн тус компани 2007 онд нүүрсний борлуулалт хийгээгүй боловч өөрийн эзэмшлийн 12050 тоот ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг “Азиа Гоулд” ХХК-д 255,938,668.0 төгрөгөөр борлуулсан боловч татвар санхүүгийн тайланд тусгаагүй байсан. 8,456,502.0 мянган төгрөгийн авлагыг тайлан балансдаа бууруулан бичсэн байсан тул борлуулалтын орлогоор тооцсон болно...” гэх мэдүүлэг /16-р хавтаст хэргийн 78-79-р хуудас/,

4.Шинжээч М.Гангамаа, Д.Дорж, Р.Гантөмөр нарын гаргасан 2012 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн 01 дугаартай дүгнэлтэд “...нэг.нийтлэг үндэслэл: “Саусгоби сэндс” ХХК-ний 2007-2011 оны татварын ногдуулалт, төлөлтийн байдалд шинжээч Д.Мэндбаярын 2012 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдрийн 01 тоот дүгнэлт, татвар төлөгчийн ирүүлсэн санхүүгийн баримт, холбогдох байгууллагаас

авсан мэдээ, материалд үндэслэн шинжилгээ хийсэн. ...өмнөх шинжээчийн материалаас гадна шаардлагатай баримтуудыг шалгалтын явцад нэмж авсан бөгөөд өрмийн болон бусад ажил үйлчилгээний гэрээ, журнал, ордеруудын утгыг орчуулж шинжилгээнд ашигласан. Мөн өмнөх шинжээчийн шаардахад ирүүлээгүй байсан худалдан авагчтай хийсэн борлуулалтын гэрээг дүгнэсэн материал, харилцагчдтай хийсэн өглөг авлагын тооцоо нийлсэн акт, өмнөх оны үлдэгдэл хаасан баримт зэргийг дахин шаардахад өгөөгүй. ...Хүлээж авсан баримт, материалын хүрээнд ...дүгнэлтийг гаргасан.

-... хоёр.Шинжилгээ хийсэн тухай. "...Аудитын дүгнэлтүүдээс харахад 2008, 2009, 2011 онд стандартын дагуу хийгдсэн боловч толгой компанитай холбоотой ажил гүйлгээ болон оны эхний үлдэгдэлтэй холбоотой ажил гүйлгээ нь материаллаг бус, эргэлзээтэй, дүгнэлт гаргах боломжгүй байсан бөгөөд 2010 онд зөрчилтэй дүгнэлт гаргасан байна. Нэмж дүгнэхэд нягтлан бодох бүртгэлийн мэдээлэл боловсруулах үйл ажиллагаа нь тайлан баланс гарах хүртлээ 5 шат дамждаг бөгөөд 3 дах шат буюу дэлгэрэнгүй болон ерөнхий данс хөтлөх шатанд тухайн дансыг өөрийг нь өөртэй нь харьцуулсан, ерөнхий журналаас санхүүгийн тайлан балансыг гаргахдаа тухайн дансны дебет, кредитийн гүйлгээний зөрүүгээр гаргасан, 2007-2009 оны санхүүгийн тайлангийн эцсийн үлдэгдлийг дараа оны эхний үлдэгдэл болгож авахдаа их хэмжээний зөрүүтэй хийсэн, 2009-2011 оны өмнөх оны балансын үлдэгдлүүдийг ямар ч баримтгүйгээр "дамжуулах касс", УБ дах касс" данснаас хааж бичсэн байна. Энэ бичилттэй холбоотой баримт нэхэхэд гаргаж өгөөгүй..., тус компанийн бизнесийн үйл ажиллагааны цикл, түүнийг нягтлан бодох бүртгэлд тусгадаг процессын талаар тодруулахаар компанийн ажлын байранд очиж уурхай хариуцсан дарга Родни Лэйси, санхүүгийн албаны дарга Ж.Энхжаргал, чиглэл хариуцсан нягтлан бодогч нартай уулзаж ярилцан уурхайн үйл ажиллагаа, зарим ажил гүйлгээр хэрхэн бүртгэлд тусгадаг талаар тодруулсан.

-"...Дүгнэлт хийх явцад гарсан хүндрэлтэй асуудал нь англи хэл дээр бичигдсэн бүртгэл нь ойлгомжгүй, ихэнхдээ товчилсон, нууц код, шифрээр тэмдэглэгдсэн, жил, улирлын эцсийн дүн нь холбогдох байгууллагаар баталгаажуулсан албан ёсны тайлан балансын үлдэгдэлтэй таарахгүй, татвар төлөгчийн өгсөн нэг төрлийн мэдээлэл, баримт нь 2, 3 жил болоод загварыг нь өөрчилдөг /Нягтлан бодох бүртгэлийн хуулийн 4.1.4-ийг зөрчсөн/ бөгөөд бид олон төрлийн баримтан дундаас зөрчлийг олж илрүүлсэн болно. Мөн нэмж баримт авахад шинээр нөхөж хийсэн, өмнө нь өгсөн баримтаа үгүйсгэсэн, ажлын байранд очиж танилцахад нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлтийг бүхэлд нь толгой компаниас

удирдаж явуулдаг гэсэн байдалтай байсан. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын бичиг баримтандаа Олон Улсын нягтлан бодох бүртгэлийн стандартыг дагаж мөрдөхөөр тусгасан боловч хэрэгжүүлээгүй байна. Шинжилгээнд хамрагдсан татвар төлөгчийн болоод бусад байгууллагаас авсан баримт, өмнөх шинжээчийн дүгнэлт, аудит хийсэн компанийн дүгнэлт, татвар төлөгчийн тайлбар, Техник эдийн засгийн үндэслэл дэх тооцоолол, хүчин чадлын өсөлт, нүүрс худалдан борлуулах гэрээ, гэрээний нөхцөл, тус компанийн 2008 оны Санхүүгийн тайлангийн тодруулгад "жил бүр захирлуудын зөвлөлөөс орлого, зарлагын төсөв баталдаг бөгөөд 2008 онд Овоот толгойгоос авахаар төлөвлөгдсөн мөнгөн урсгалыг үйл ажиллагааны, хайгуулын, хөгжлийн хөтөлбөрүүдийн ажлыг гүйцэтгэхэд хангалттай хүрнэ" гэж тодорхойлсон тодорхойлолт, үйл ажиллагааг бүртгэлд тусгадаг зарчим, санхүүгийн үйл ажиллагааны тайлан гаргасан байдал, санхүүгийн тайлангуудын уялдаа зэргийг нэгтгэж үзээд орлого нуух үйлдлээ төлөвлөгөөтэйгээр, санхүүгийн бодлогын бичиг баримтандаа тусгаж байгаад хэрэгжүүлжээ гэж дүгнэлээ. Тус компаниас нүүрс олборлолтын өсөлт, үйл ажиллагааны өргөтгөл, ажиллах хүчний өсөлт, түлшний зардал, тоног төхөөрөмжийн тооны болон хүчин чадлын өсөлт, нийт гүйлгээнд эргэлдэх мөнгөний урсгалын дүнд толгой компаниас авсан мөнгөний эзлэх хувь зэрэг нь бидний дүгнэлтээр илрүүлсэн арга, зөрчлийн дүнг батлах болно.... гэсэн хэсгүүд,

Гурав. Дүгнэлтийн хэсгийн:

3.1 Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хуулийг зөрчсөн зөрчил:

3.1.1-д "...2009 онд 2.354.956,2 мянган төгрөг, 2010 онд 5.607.811,9 мянган төгрөг, 2011 онд 11.938.219,2 мянган төгрөг, нийт 19.900.987,3 мянган төгрөгийн ашигт малтмалын нөөцийн төлбөрийг худалдан авагч хариуцахаар гэрээнд тусгаж, авлага дансанд бүртгэсэн боловч аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар ногдуулах орлогод тооцоогүй, албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй. Энэ нь Монгол Улсын Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хуулийн 3, 5, 7, 8, 10 дугаар зүйлийн холбогдох заалтыг зөрчсөн,

3.1.2-д Улсын бүртгэлийн гэрчилгээнд болон санхүүгийн тайланд хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн дүн анх байгуулагдсанаас хойш өөрчлөгдөөгүй 11.655,0 мянган төгрөг байтал толгой компаниас шилжиж ирсэн мөнгийг санхүүгийн тайлангийн тодруулгад "Урт хугацаат урьдчилгаа" гэж нэрлэн санхүүгийн тайланд "Урт хугацаат зээл" бүлэгт бүртгэсэн, мөн өглөг, авлагын тооцоог нийлж, үлдэгдлийг баримтаар нотолгоожуулаагүй, баланс дахь өглөгийн дүнг ерөнхий журналаархи өглөгөөс өсгөсөн, өөрөөр хэлбэл "хуурамч өглөг" үүсгэх замаар 2007

онд 14.143.688,5 мянган төгрөг, 2008 онд 552.178,6 мянган төгрөг, 2009 онд 40.572.235,5 мянган төгрөг, 2011 онд 44.327.160,3 мянган төгрөг, нийт 99.595.262,9 мянган төгрөгийн татвар ногдуулах орлого бууруулсан зөрчилтэй. Энэ нь Монгол Улсын Нягтлан бодох бүртгэлийн хуулийн 4 дүгээр зүйл, Татварын Ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн холбогдох заалтыг зөрчсөн,

3.1.4-т "2009 онд эрх борлуулсны орлогыг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын ногдуулалт, төлөлтийн тайланд 30 хувиар бус 10 хувиар тооцон 1.277.288,5 мянган төгрөгөөр дутуу тусгасан зөрчилтэй. Энэ нь Монгол Улсын Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хуулийн 5, 7, 8, 16, 17 дугаар зүйлийн холбогдох заалтыг зөрчсөн,

3.1.5-д 2008 онд АНУ-ын "The Amerikas group" компанид шилжүүлсэн 150.108,4 мянган төгрөгийн ажлын хөлснөөс татвар суутган авч төсөвт төлөөгүй зөрчилтэй. Энэ нь Монгол Улсын Татварын Ерөнхий хуулийн 4, 17, 18, 21, дүгээр зүйлийн холбогдох хэсгийг зөрчсөн,

3.2.1-д 2007 онд 20.864,3 мянган төгрөгийн, 2010 онд 290.786,8 мянган төгрөгийн, нийт 311.651,1 мянган төгрөгийн бусад орлогод, 2008 онд 265.423,6 мянган төгрөгийн, 2009 онд 31.113,1 мянган төгрөгийн, 2010 онд 506.130,8 мянган төгрөгийн, 2011 онд 812,641,0 мянган төгрөгийн хандив, 32.943.746,0 мянган төгрөгийн үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн үндсэн хөрөнгө, нийт 34.559.054,5 мянган төгрөгийн бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн орлогод нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй. Монгол Улсын нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7, 13-р зүйлийн холбогдох хэсгийг зөрчсөн,

3.2.2-т 2009 онд Монгол Улсад оршин суугч бус этгээд болох БНХАУ-ын "Beijing Fanhua steel structure engineering" компаниар гүйцэтгүүлсэн гэрээт ажлын хөлсний, "SGS-CSTS standart mechnikol services" компаниар гүйцэтгүүлсэн үйлчилгээний нийт 2.064.694,6 мянган төгрөгийн орлогод нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй. Энэ нь Монгол Улсын Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийг зөрчсөн. Тус компанийн Санхүүгийн тайлан баланс гаргах процесс бүхэлдээ стандарт бус хийгдэж, ойлгоход төвөгтэй, компанийн үйл ажиллагаанд эргэлдэж байгаа нийт бэлэн мөнгөний урсгалыг нуух, хувиргах зорилгоор хийсэн гэж үзлээ.

Дээрх үйлдлүүд нь Монгол Улсын Нягтлан болох бүртгэлийн хуулийн 4, 7, 19 дүгээр зүйлийг зөрчсөн. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын бичиг баримтандаа "шууд бус санхүүжүүлэгч" гэж нэрлэдэг, нягтлан бодох бүртгэл хөтлөхдөө "Толгой компани" гэж нэрлэдэг "Саусгоби Ресурсис Лимитед" компанийн санхүүгийн

менежер ажилтай Кристобал Дэвид нь “Саусгоби Сэндс” компанийн 2007-2010 санхүү, татварын тайланд 2 дугаар гарын үсэг зурсан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн хуулийн 20 дугаар зүйлд заасан нягтлан бодогчийн үйл ажиллагаанд өөрийн ажил үүргийн дагуу шууд хяналт тавьдаг албан тушаалын ажлыг хавсран гүйцэтгэх” гэж заасныг зөрчсөн...” гэсэн дүгнэлт болон дүгнэлтийн хавсралт /16-р хавтаст хэргийн 138-170-р хуудас/,

5.Шинжээч Р.Гантөмөрийн мөрдөн байцаалтад өгсөн мэдүүлэг /24-р хавтас 131-132 хуудас/,

6.Шинжээч М.Гангамаагийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: “...Тайланд дутуу тусгасан борлуулалтын орлого гэх тоо нь нийт хийгдсэн гэрээний дүнгээс тайлангийн дүнд тусгасан дүнгээс хасч тооцсон дүн байгаа юм. Гэхдээ бид тухай гэрээ хийгдсэн боловч үйл ажиллагаа явагдаагүй компаниудын гэрээг хасч тооцсон....2011 оны 19,900,987.3 мянган төгрөгийг ямар баримтаар үндэслэн авлагаар бүртгэсэн гэж үзсэн бэ гэдэгт Ашигт малтмалын нөөцийн ашиглалтын төлбөр тайлангийн 66170 кодтой данснаас 21260, 21262 тоот гэсэн дансуудад бичиж, төлдөг боловч зарим худалдан авагчийн гэрээний дагуу уг төлбөрийн зарим хэсгийг авлагын дансанд бүртгэн нэхэмжилдэг. Орлогод яагаад оруулсан бэ гэхээр нийт төлсөн төлбөрийн дүнгээр татвар ногдох орлогоос хасагдах зардлаас оруулан тооцсон байгаа. Гэтэл зарим худалдан авагч нь АМНАТ-н хариуцахаар гэрээнд тусгагдсан. ...Хуурамч өглөг гэдэгт нягтлан бодох бүртгэх шатан дах журналаас балансад нөхөх шатанд гарсан зөрүү дүн байгаа юм. Нягтлан бодох бүртгэлийн хуулиар жилийн эцэст харилцагчтай тооцоо нийлж баталгаажуулсан байх ёстой гэсний дагуу тооцоог шаардахад тооцооны баримтыг гаргаж өгөөгүй...” гэх мэдүүлэг /24-р хавтаст хэргийн 134-р хуудас/,

7.Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн Эдийн засгийн шинжилгээний хэлтсийн шинжээчийн /5 шинжээчийн бүрэлдэхүүнтэй/ гаргасан 2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 015 дугаартай дүгнэлтэд:

- “...Нэг.Нийтлэг үндэслэлд “...”Саусгоби сэндс” ХХК-ний 2007-2011 оны санхүүгийн баримт, хавтаст хэрэгт авагдсан холбогдох материалыг судлан үзэж, хуулийн байгууллагаас тавьсан асуултад хариулж, эрх зүйн үндэслэлтэй дүгнэлт гаргах зорилгоор Монгол Улсын Шүүхийн шинжилгээний тухай хууль, Монгол Улсын Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2010 оны 06 дугаар сарын 18-ны өдрийн 110/137 тоот тогтоолоор баталсан “Эдийн засгийн шинжилгээ хийх журам”, “Эдийн засгийн шинжилгээнд тавигдах шаардлага, стандарт”-ыг тус тус баримтлан шинжилгээ хийж, энэхүү дүгнэлтийг гаргасан.

...Хоёр. Шинжилгээний талаар: "...Шинжилгээ хийлгэх тогтоолын дагуу Д.Мэндбаяр нь "Саусгоби сэндс" ХХК-ний 2007-2011 оны санхүүгийн баримтанд шинжилгээ хийж 2012 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдөр 01 тоот шинжээчийн дүгнэлт гаргасан байна. Мөн 2012 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдөр Шинжилгээ хийлгэх тогтоолын дагуу М.Гангамаа, Д.Дорж, Р.Гантөмөр нар 2007-2011 оны санхүүгийн баримтанд шинжилгээ хийж 2012 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдөр 01 тоот дүгнэлт гаргасан байна. Тус шалгалтаар нийт 1.164.22.824,1 мянган төгрөгийн зөрчилд 152.259.261,6 мянган төгрөгийн нөхөн татвар, 45.566.352,3 мянган төгрөгийн торгууль, 1.427.970,6 мянган төгрөгийн хүү, 34.723.061,6 мянган төгрөгийн алданги, нийт 233.976.645,6 мянган төгрөгийн төлбөр ногдуулсан дүгнэлт гарсан байна. Хавтаст хэрэг 16-ийн 138-170-р хуудсанд авагдсан 2012 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдөр Д.Гангамаа, Д.Дорж, Р.Гантөмөр нарын гаргасан шинжээчийн дүгнэлтийн хавсралт "Саусгоби сэндс" ХХК-нд хийсэн шалгалтаар илэрсэн зөрчлийн жагсаалтын 1-д "үндсэн үйл ажиллагааны борлуулалтын орлого тайланд дутуу тусгасан гэж 2008 онд 21,107,106.7 мянган төгрөг, 2009 онд 13,420,818.3 төгрөг, 2010 онд 30,434,668.1 мянган төгрөг, 2011 онд 369,173,469.3 мянган төгрөг, нийт 434,13,6062.4 мянган төгрөгийн зөрчил тооцогдсон байна. Эдгээр зөрчлийг тооцохдоо "Саусгоби сэндс" ХХК-ний харилцагч байгууллагуудтай байгуулсан гэрээг иж бүрэн хэрэгжсэн гэж авч үзсэн боловч тооцооллын зөрүү гаргасан байна. Шинжилгээнд эдгээр гэрээ болон нэмэлт гэрээнүүд ирсэн боловч гэрээнүүдийн хэрэгжилтийн талаарх баримтууд, гэрээнүүдийг дүгнэсэн акт, харилцагч байгууллагуудтай тооцоо нийлсэн актууд зэрэг баримтууд шинжилгээнд ирүүлээгүй тул борлуулалтын орлогыг тооцохдоо шинжилгээнд ирсэн 2007 оны техник эдийн засгийн үндэслэл, 2008-2011 оны уулын ажлын төлөвлөгөө, тайлан, Гаалын улсын байцаагчтай тооцоо нийлсэн акт, "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн 2008-2011 оны санхүүгийн баримтуудыг ашигласан болно. ...шинжилгээг хийхдээ шинжилгээнд тавигдсан асуултын дагуу хавтаст хэрэгт авагдсан баримт материал, "Саусгоби сэндс" ХХК-ний санхүүгийн баримт зэргийг судлан үзэж холбогдох хүмүүсээс нь тайлбар тодруулга авсан болно..." гэсэн хэсэг,

...Гурав. Дүгнэлтийн хэсэгт:

"Асуулт 3-ийн хариулт:...Саусгоби сэндс" ХХК нь 2007 онд 20,864.3 мянган төгрөгийн, 2009 онд 371,586.4 мянган төгрөг, 2010 онд 290,786.8 мянган төгрөгийн орлогыг дутуу тусгасан,

Асуулт 6-гийн хариулт: "Саусгоби сэндс" ХХК нь худалдан авагчаас авахаар 12105 тоот авлага дансанд 2009 онд 2,354,956,200 төгрөг, 2010 онд 5,607,811,900 төгрөг, 2011 онд 11,938,219,200 төгрөгийг орлогоор тусгаагүй нь үндэслэлтэй,

Асуулт 10-ийн хариулт: "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн 2007-2010 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан балансад биет хөрөнгө бүртгэгдээгүй байна. Иймд 2010 онд тайлан балансад бүртгэлгүй үндсэн хөрөнгөд 7,359,346,400 төгрөгний элэгдэл байгуулж зардалд оруулан татвар ногдох орлого бууруулсан нь үндэслэлтэй,

Асуулт 11-ийн хариулт: 2007 онд 20,864,300 төгрөгний, 2010 онд 290,786,800 төгрөгний бусад борлуулалтын орлогыг НӨАТ-ын тайланд тусгаагүй нь хөндлөнгийн мэдээллээр тогтоогдож байгаа нь үндэслэлтэй,

Асуулт 12-ийн хариулт: 2008 онд 265.423.600 төгрөг, 2009 онд 31.113.100 төгрөг, 2010 онд 506.130.800 төгрөг, 2011 онд 33.736.387.000 төгрөгний барааг бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил, үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулж төсөвт төлөөгүй нь үндэслэлтэй,

Асуулт-13-ийн хариулт: 2007 онд 14,143,688,500 төгрөгний, 2008 онд 552,178,600 төгрөгний, 2009 онд 40,572,235,500 төгрөгний, 2011 онд 44,327,160,000 төгрөгний хуурамч өглөг үүсгэн татвар ногдуулах орлого бууруулсан нь үндэслэлтэй,

Асуулт 14-ийн хариулт: Оршин суугч бус суутгагчийн ААН-д олгосон орлогоос 2008 онд 150,108,400 төгрөг, НӨАТ-т 2009 онд 2,064,694,600 төгрөг тайлагнаагүй,

Асуулт 15-ийн хариулт: 2009 онд 1,277,288,500 төгрөгний эрх борлуулсны орлогод татвар дутуу ногдуулсан нь үндэслэлтэй. Учир нь 2009 онд НӨАТ-ийн тайланд тусгасан лиценз шилжүүлсэн төлбөрүүдэд ААНОАТ-ын тухай хуулийн 17.2.7-д зааснаар 30 хувиар ААНОАТ ногдуулаагүй байна. Монгол Улсын Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 5, 7, 8, 10, 12, 16, 17, 18, 20, 21-р зүйлүүдийн заалтыг тус тус, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7, 13-р зүйлийн заалт, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4, 47, 48, 58-р заалтуудыг, Татварын Ерөнхий хуулийн 4, 6, 7, 12, 18-р зүйлүүд, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4, 7-р зүйлийн заалтууд тус тус зөрчсөн..." гэсэн дүгнэлт, дүгнэлтийн хавсралт /28-р хавтаст хэргийн 58-64, 67-72-р хуудас/,

8.Дээрх дүгнэлтийг гаргасан шинжээч Д.Мөнхцэцэгийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: "... өмнөх дүгнэлтээр "Саусгоби сэндс" ХХК нь 2007 онд 20864,3 мянган төгрөгийн, 2009 онд 371.586,4 мянган төгрөг, 2010 онд 290.786,8 мянган төгрөгийн орлогыг дутуу тусгасан байна гэсэн дүгнэлт нь үндэслэлтэй. Тайлбарлахад 2007 оны 20864.3 мянган төгрөгийн, 2010 онд 290786.8 мянган төгрөгийн борлуулалтын

бусад орлогыг ААНОАТ-т тайлагнаагүй байсан. Энэ зөрчил нь Татварын ерөнхий газрын хөндлөнгийн мэдээллээр тогтоогдсон. 2009 оны 371586,4 мянган төгрөгийн зөрчлийн хувьд Санхүүгийн тайланд хангалтгүй засварт тооцсон торгуулийн орлогыг 1343291.0 мянган төгрөг гэж тусгасан боловч ААНОАТ-т 971704.6 мянган төгрөг гэж зөрүүтэй тусгасан байгаа тул өмнөх шинжээчийн дүгнэлтийг үндэслэлтэй гэж үзсэн. "Саусгоби сэндс" ХХК нь оршин суугч бус суутгагчийн ААН-д олгосон орлогоос 2008 онд 150.108.400 төрөг, НӨАТ-т 2009 онд 2.064.694.600 төгрөг тайлагнаагүй гэж өмнө гаргасан шинжээчийн дүгнэлт үндэслэлтэй байна. Учир нь шинжилгээний явцад холбогдох гэрээг орчуулж ирүүлсэн боловч Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр гүйцэтгэсэн ажил үйлчилгээ биш гэдгийг нотлох баримт ирүүлээгүй. Мөн БНХАУ-ын "Бейжинг фанхуа стийл структур" компанид шилжүүлсэн 2009 оны 11 дүгээр сарын 10-ны 809,372,4 мянган төгрөг, 10 дугаар сарын 13-нд шилжүүлсэн 946,668.2 мянган төгрөг болон журналд тусгасан 308,653.8 мянган төгрөг, гадаадын мэргэжилтний ажлын хөлсөнд шилжүүлсэн 150,108.3 мянган төгрөг нийт 2,064,694.600 төгрөгийн ажил үйлчилгээнээс татвар суутган татварт төлөөгүй байсан нь үндэслэлтэй..." гэх мэдүүлэг /28-р хавтаст хэргийн 82-83-р хуудас/,

9.Шинжээч Ө.Бат-Эрдэнэийн мөрдөн байцаалтад өгсөн "... АМНАТ-ын авлага нэрээр 19,900,987,000 төгрөгийг бүртгэсэн боловч бусад орлогод бүртгэн нийт орлогоо нэмэгдүүлэхгүй шууд зардалд бичиж татвар ногдох орлого бууруулсан байсан. "Саусгоби сэндс" ХХК нь дээрх үйлдлээр татвар ногдуулах зардлаа хассан байсан. Энэ зөрчил нь уг дүнг авлага дансанд бүртгэсэн боловч тайландаа орлогод аваагүйгээр тогтоогдож байгаа юм. ...Тус компани 2007-2010 онд санхүүгийн тайландаа эд хөрөнгө бүртгээгүй боловч дээрх үнийн дүн бүхий элэгдэл үүсгэж татвар ногдох орлогоо бууруулсан байсан, энэ нь санхүүгийн тайлангаар нотлогдож байгаа юм. Хавтаст хэргийн 19-р хавтаст харагдаж байгаа..." гэх мэдүүлэг /28-р хавтаст хэргийн 84-р хуудас/,

10.Шинжээч Ж.Бадамсүрэнгийн мөрдөн байцаалтад өгсөн:"..."Саусгоби Сэндс" ХХК нь 2008 онд 265,423,600 төгрөг, 2009 онд 31,113,100 төгрөг, 2010 онд 506,130,800 төгрөг, 2011 онд 33,736,387,00 төгрөгний барааг бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил үйлчилгээнд нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулж төсөвт төлөөгүй нь үндэслэлтэй байна. Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 13.1.1-д бараа ажил, үйлчилгээг үйлдвэрлэлийн дотоод эргэлтэнд ашигласнаас бусад хэлбэрээр бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн буюу хувийнхаа хэрэгцээнд ашигласан бол нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөхгүй гэсэн

заалтыг үндэслэн нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулж төсөвт төлөх ёстой гэж үзэж байна. Мөн эдгээр онуудад дээрхи хэмжээний бараа, ажил үйлчилгээг бусдад шилжүүлсэн нь тус компаний санхүүгийн анхан шатны баримтаар нотлогдож байна..."Саусгоби Сэндс" ХХК нь 2007 онд 20,864,300 төгрөг, 2010 онд 290,786,800 төгрөгний бусад борлуулалтын орлогыг НӨАТ тайланд тусгаагүй нь тус Татварын Ерөнхий газрын татварын хөндлөнгийн мэдээллээр тогтоогдож байгаа юм..." гэх мэдүүлэг /28-р хавтаст хэргийн 80-р хуудас/,

11.Шинжээч Л.Алтанцэцэгийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...2009 онд НӨАТ-ын тайланд тусгасан лиценз шилжүүлсэн төлбөрүүдэд 10 хувиар НӨАТ ногдуулсан байсан. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 17.2.7-д зааснаар тусгай хувь хэмжээгээр ААНОАТ 30 хувиар ногдуулах ёстойг ногдуулаагүй байсан. Иймээс зөрчлийг үндэслэлтэй гэж үзсэн..." гэх мэдүүлэг /28-р хавтаст хэргийн 78-79-р хуудас/,

12.Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн эдийн засгийн шинжилгээний хэлтсийн шинжээчийн /7 шинжээчийн бүрэлдэхүүнтэй/ 2014 оны 12 дугаар сарын 16-ний өдрийн 185 дугаар дүгнэлтэд: "...шинжилгээ хийхдээ шинжилгээнд тавигдсан асуултын дагуу хавтаст хэрэгт авагдсан баримт материал, "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн санхүүгийн баримт зэргийг судлан үзэж, холбогдох хүмүүсээс нь тайлбар, тодруулга авсан болно... гэсэн хэсэг,

Гурав. Дүгнэлтийн:

- Асуулт 2-ийн хариулт: Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн 2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 015 тоот шинжээчийн дүгнэлтийн 12,13,09,10 хэсэгт заасан хариултууд нь санхүүгийн анхан шатны баримтаар нотлогдож байх тул хууль зүйн хувьд үндэслэлтэй байна. Үүнд:

-Хариулт 2-12: Дүгнэлтийн 12 дахь хэсэгт 2008 онд 265423.6 мянган төгрөг, 2009 онд 31113.1 мянган төгрөг, 2010 онд 506,130.8 мянган төгрөг, 2011 онд 33,756,387.0 мянган төгрөгний барааг бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа ажил үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулж төсөвт төлөөгүй гэсэн нь үндэслэлтэй.

-Хариулт 2-10: Дүгнэлтийн 10 дахь хэсэгт 2010 оны тайлан балансанд бүртгэлгүй үндсэн хөрөнгөд 7,359,346.4 мянган төгрөгийн элэгдэл байгуулж зардалд оруулан татвар ногдох орлого бууруулсан нь үндэслэлтэй байна. Учир нь тус компани нь 2007- 2010 онд санхүүгийн тайландаа биет бус хөрөнгө бүртгээгүй боловч элэгдэл байгуулж татвар ногдох орлогоо бууруулсан нь санхүүгийн тайлан болон ААНОАТ-ын тайлангаар нотлогдож байна. /19-р хавтаст хэргийн 172,181, 192, 208, 220, 228 хуудас/

-Хариулт 2-13: Дүгнэлтийн 13 дахь хэсэгт 2007 онд 13,135,119.6 мянган төгрөг, 2008 онд 552,176.6 мянган төгрөг, 2009 онд 40,572,235.6 мянган төгрөг, 2011 онд 44,372,160.3 мянган төгрөгний хуурамч өглөг үүсгэн татвар ногдуулах орлого бууруулсан нь үндэслэлтэй байна. Учир нь эдгээр гүйлгээг хийхдээ Монгол улсын үндэсний статистикийн газар, Сангийн сайдын 171/111 тоот тушаалаар батлагдсан журмын дагуу нягтлан бодох бүртгэлийн анхан шатны баримт бүрдүүлээгүй, толгой компанитай тооцоо нийлсэн акт үйлдээгүй байна,

Асуулт 3-ийн хариулт: Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн 2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 015 тоот шинжээчийн дүгнэлтийн 14 дэх хэсэгт заасан хариултанд "Саусгоби сэндс" ХХК нь 2009 онд 2,064,694.6 мянган төгрөгийн нэмэгдсэн өртгийн албан татварт тайлагнаагүй байна гэж дүгнэсэн нь санхүүгийн анхан шатны баримтаар нотлогдож байх тул үндэслэлтэй.

Тус компани 2009 онд Монгол Улсад байрладаггүй хуулийн этгээдээс зөвлөгөө авсан, ажил гүйцэтгүүлсний хөлс төлөхдөө НӨАТ ногдуулан суутган авч төсөвт төвлөрүүлээгүй нь Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1 "хуульд өөрөөр заагаагүй бол дор дурдсан бараа, ажил, үйлчилгээнд нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулна":

7.1.4-т Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гүйцэтгэсэн ажил, үзүүлсэн үйлчилгээ,

7.2-д Монгол Улсад байрладаггүй гадаадын хуулийн этгээд, түүнчлэн оршин суугч бус хувь хүний Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гүйцэтгэсэн ажил, үзүүлсэн үйлчилгээний үнийн дүн 10,0 сая төгрөг ба түүнээс дээш байвал энэ хуулийн 7.1.4 дэх заалт нэгэн адил хамаарна,

7.4-т дор дурдсан үйл ажиллагааг "үйлчилгээ үзүүлсэн"-д хамааруулна:

7.4.9-д Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт оршин суугч бус этгээдээс Монгол Улсын иргэн, хуулийн этгээдийн захиалгаар ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэх;"

16 дугаар зүйлийн 16.1.2-д Монгол Улсын иргэн, хуулийн этгээд нь оршин суугч бус буюу Монгол Улсад байрладаггүй этгээдээс энэ хуулийн 7.3.5. 7.4.9-д заасан бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авахдаа нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг уг бараа, ажил, үйлчилгээний үнэ дээр нэмж авч, төсөвт төлөх" гэсэн заалтуудыг зөрчсөн гэх хэсэг,

-Асуулт 6-гийн хариулт 6а: "Саусгоби сэндс" ХХК нь 2009 онд 2,354,956.2 мянган төгрөг, 2010 онд 5,607,811.9 мянган төгрөг, 2011 онд 11,938,219.2 мянган төгрөг нийт 19,900,987.3 мянган төгрөгийн ашигт малтмалын нөөцийн төлбөрийг худалдан авагч хариуцахаар гэрээнд тусгаж, авлага дансанд бүртгэсэн боловч аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар ногдуулах орлогод тооцоогүй, албан татвар

ногдуулан төсөвт төлөөгүй гэх зөрчил нь үндэслэлтэй, /16-р хавтаст хэргийн 206-250 хуудас, 17-р хавтаст хэргийн 1-8хуудас/

"Саусгоби сэндс" ХХК нь АМНАТ-ийн төлбөрийг 66170 АМНАТ-ийн зардал дансанд 21260, 21262 тоот АМНАТ-ийн өглөг данснаас бичиж төлдөг боловч зарим худалдан авагчийн гэрээний дагуу уг төлбөрийн зарим хэсгийг авлагын дансанд бичиж нэхэмжилдэг. Энэ зөрчил нь авлага дансанд бүртгэсэн боловч тайландаа орлогод аваагүйгээр нотлогдож байгаа.

-Асуулт 7-ийн хариулт:"Саусгоби сэндс" ХХК 2007 онд 518,207.1 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлоготой, 2008 онд 4,140,953.2 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлоготой, 2009 онд 61,522,084.4 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлоготой, 2010 онд 116,386,560.9 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлоготой, 2011 онд 284,840,068.7 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлоготой ажилласнаар татварын тайлан ирүүлсэн байна. ...Нийтдээ 2007-2011 онд 466,907,874.3 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлоготой ажиллаж, санхүүгийн тайлангаар 119,353,493.9 мянган төгрөгийн алдагдалтай, татварын тайлангаар 53,421,637.8 мянган төгрөгийн татвар ногдуулах орлоготой тайлан ирүүлсэн байна. "Саусгоби" сэндс ХХК нь 2007-2011 онуудад борлуулалтын орлогоо, санхүүгийн татварын тайланд хэрхэн тусгасан талаархи тооцоог хавсралт 2-т гаргав гэх хэсэг,

Асуулт 10, 11, 13-ийн хариулт: "Саусгоби сэндс" ХХК-нь 2007-2011 онд нийт 166,990,348.9 мянган төгрөгийн татвар ногдуулах орлогод 35,252,394.7 мянган төгрөгийн татвар нөхөн төлөхөөр байна. Ийм төгрөгөөр төлөхөөр байгааг Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 8, 13, 16, 17-р зүйл, мөн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7, 13, 16, 17, Монгол Улсын Татварын Ерөнхий хуулийн 18-р зүйлийн холбогдох заалтуудыг үндэслэн тогтоосон..." гэсэн дүгнэлт..." /31-р хавтаст хэргийн 21-29-р хуудас, дүгнэлтийн хавсралт 31-р хавтаст хэргийн 30-35-р хуудас/,

13.Шинжээч Ж.Жанилгааны мөрдөн байцаалтад өгсөн: 2010 онд 290,786,6 мянган төгрөг, 2009 онд 371,586,400 төгрөгний нийт 683,217,500 төгрөгний үндсэн үйл ажиллагаанаас бусад борлуулалтын орлогоо "Саусгоби сэндс" ХХК нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тайландаа тусгаагүй буюу борлуулалтын орлого тайлагнаагүй гэж үзсэн байна. 2007 онд 20,864,3 мянган төгрөгний ажил үйлчилгээ нь "Американ групп" ХХК-тай холбогдож гарсан бөгөөд уг ажил гүйлгээг тайлан тэнцэлдээ тусгаагүй байсан. 2010 онд 290,786,8 мянган төгрөгний орлого нь Татварын Ерөнхий мэдээллээр хөндлөнгийн мэдээлэлд дурдагдсан боловч тайлан тэнцэлд тусгаагүй орлого юм. Энэ хөндлөнгийн мэдээллээр нотлогдсон.

2009 онд 371,586.4 мянган төгрөгийн ажил гүйлгээ нь бусдаас авсан торгууль бөгөөд тухайн оны тайлан тэнцэлд тусгаагүй байсан. 2009 оны 371,586,400 төгрөгийн борлуулалтын бусад орлогын хувьд санхүүгийн тайланд хангалтгүй засварт тооцсон торгуулын орлогыг 1,343,291,000 төгрөг гэж тусгасан боловч аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварт 971,704,600 төгрөг гэж зөрүүтэй тусгасан байгаа тул өмнөх шинжээч нарын дүгнэлтийг үндэслэлтэй гэж үзсэн. АМНАТ-ийг ...хавтаст хэрэгт авагдсан мэдүүлэг болон журналыг үндэслэн дүгнэлт гаргасан. Энэ зөрчил нь эрүүгийн 201301000120 дугаартай 15, 16 дугаар хавтаст хэрэгт авагдсан харьцсан данс бүхий журналын бичилтээр нотлогдож байна.

"...НӨАТ тайланд тусгаагүй бусад борлуулалтын орлогод 2007 онд 20,864,300 төгрөг, 2010 онд 290,786,800 төгрөг нийт 311,651,000 төгрөг төлөхөөр байна гэж үзсэн. Учир нь 2009 оны бусад борлуулалтын орлогыг тайланд тусгаагүй 371,586,400 төгрөг нь торгуулийн орлого байсан. Тус компани нь 2008 онд 265,423,600 төгрөгийн 2009 онд 31,113,100 төгрөгийн, 2010 онд 506,130,800 төгрөгийн, 2011 онд 33,756,387,000 төгрөгийн барааг үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулж төсөвт төлөөгүй гэсэн нь үндэслэлтэй. Учир нь бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн гэж санхүүгийн тайланд тусгасан байсан тул НӨАТ төлөх ёстой гэж үзсэн. 2007 онд 13,135,119.6 мянган төгрөг, 2008 онд 552,176.6 мянган төгрөг, 2009 онд 40,572,235.6 мянган төгрөг, 2011 онд 44,327,160.3 мянган төгрөгний хуурамч өглөг үүсгэсэн, 2010 онд 2097286,3 мянган төгрөгийн алдагдал бууруулж нийт 100,683,980,3 мянган төгрөгийн татвар ногдуулах орлого бууруулсан гэж үзсэн. Учир нь эдгээр гүйлгээг хийхдээ Монгол улсын үндэсний статистикийн газар, Сангийн сайдын 171/111 тоот тушаалаар батлагдсан журмын дагуу нягтлан бодох бүртгэлийн анхан шатны баримт бүрдүүлээгүй, толгой компанитай тооцоо нийлсэн акт үйлдээгүй байсан. Мөн өмнөх шинжээчдийн дүгнэлтээр 98,586,694,0 мянган төгрөгийн хуурамч өглөг үүсгэж татвар ногдуулах орлогоо бууруулсан гэж үзсэн байсныг 2007-2011 оны төлөх татварын хэмжээг он тус бүрээр тооцооллон авч үзэхэд 2010 онд 2097286,6 мянган төгрөгийн өмнөх оны шилжүүлсэн алдагдлын зөрүү гарч ирснийг нэмж тооцсон болно.... 100,683,980,300 төгрөгийг толгой компаниас авсан зээл гэж бүртгэсэн мөртлөө түүнийг тооцоо нийлсэн акт байхгүй байсан. Тийм учраас бид татвар ногдуулах орлогоо үндэслэлгүйгээр бууруулсан гэж үзэж байна. Анхан шатны баримт байхгүй байсан учраас үүнийг татвар ногдуулах орлогоо бууруулсан гэж үзнэ. "Саусгоби сэндс" ХХК нь оршин суугч бус суутгагчийн ААН-д олгосон орлогоос ...өмнөх шинжээчийн дүгнэлт үндэслэлтэй гэж үзсэн. Мөн БНХАУ-ын

“Бээжинг фанхуа стийл структур” компанид шилжүүлсэн 2009 оны ...809,372,400 төгрөг, 10 дугаар сарын 13-ны өдөр шилжүүлсэн 946,668,200 төгрөг болон журналд тусгагдсан 308,653,800 төгрөг, гадаадын мэргэжилтний ажлын хөлсөнд шилжүүлсэн нийт 2,064,694,600 төгрөгийн ажил үйлчилгээнээс татвар суутган татварт төлөөгүй байсан. ...эрх борлуулсны орлогод 1,277,288,500 төгрөгний зөрчил илэрч 255,457,700 төгрөгний татвар ногдуулсан байна. Техникийн мэдээлэл худалдах, лиценз шилжүүлэх гэрээгээр хайгуулын техникийн мэдээлэл борлуулж НӨАТ ногдуулсан. Энэ нь ААНОАТ-ын тухай хуулийн 17.2.7-д зааснаар 30 хувиар ААНОАТ ногдуулсан. /Лиценз худалдсан гэрээ/...” гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 66-68-р хуудас/,

14.Шинжээч Г.Ганбатын мөрдөн байцаалтад өгсөн: “...2007 оны 20,864,300 төгрөгний бусад борлуулалтын орлогын хувьд тайландаа тусгаагүй байсан. 2009 оны 371,586,400 төгрөгийн хувьд журналаар торгуулийн орлогод бүртгэсэн мөртлөө балансаар торгуулийн орлогод бүртгээгүй байсан учраас түүнийг бусад борлуулалтын орлогоо тайланд тусгаагүй гэж үзсэн юм. 209,786,800 төгрөгний хувьд татварын хөндлөнгийн мэдээллээр тогтоогдсон борлуулалтын орлого юм. ...Бид бусад борлуулалтын орлогоос 371,586,400 төгрөгөнд нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулаагүй. Учир нь энэ орлого нь бусдаас авсан торгуулийн орлого, харин бусад орлогод нэмэгдсэн өртгийн албан татварын нөхөн ногдуулсан. ...компани нь 2011 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар толгой компанид 968,885,839,000 төгрөгний өртэй гэж бүртгэсэн байдаг. Тэгтэл толгой компани нь энэ мөнгөө нэхдэг эсэхээ мэддэггүй, мөн тооцоо нийлсэн акт байхгүй байдаг. Мөн зээл юм уу, хөрөнгө оруулалт гэдэг мэдэгддэггүй, хэрвээ зээл байсан бол хүү байх ёстой хөрөнгө оруулалт байсан бол дүрмийн санд нэмэгдэх ёстой байсан. Тэгтэл тийм зүйл байдаггүй...” гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 69-70-р хуудас/,

15.Шинжээч Б.Эрдэнэтуяагийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: “...Тус компани 2007-2010 онд нийтдээ 683,217,500 төгрөгний бусад борлуулалтын орлогыг санхүүгийн болон татварын тайланд тусгаагүй орлогоо нуусан зөрчил илэрсэн байгаа. Үүнийг бид борлуулалтыг дутуу тусгасан гэж үзэж байна. ... АМНАТ-н 2009 онд 2,354,956,200 төгрөг, 2010 онд 5,607,811,900 төгрөг, 2011 онд 11,938,219,200 төгрөг нийт 19,900,987,300 төгрөгийн ашигт малтмалын нөөцийн төлбөрийг худалдан авагч хариуцахаар гэрээнд тусгаж авлага дансандаа бүртгэсэн боловч аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварын ногдуулах орлогод тооцоогүй, албан татвар ногдуулан төсөвт төлөөгүй гэсэн зөрчлийн хувьд шинжээчдийн бүрэлдэхүүн шалгаж үзээд өмнөх шинжээчдийн дүгнэлтийг үндэслэлтэй гэж үзсэн. ...2007-2010

оны санхүүгийн тайлан балансдаа биет бус хөрөнгө гэж бүртгээгүй байгаа боловч биет бус хөрөнгийн элэгдлийг 2010 оны аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварын тайланд 7,359,346,400 төгрөгөөр тусгаж татвар ногдох орлогоос хасч тооцсон байсан. Энэ нь хавтаст хэргийн 19-д харагдаж байгаа. Энэ нь аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварын хуулийн 13 зүйлийн 13.1, 13.2.5-д дахь заалтыг зөрчсөн байна. ...100,683,980,600 төгрөгний хуурамч өглөгийн хувьд "Саусгоби сэнд" ХХК нь Толгой компанитайгаа тооцоо нийлсэн акт үйлдээгүй байсан юм. Тиймээс татвар ногдуулах орлого бууруулсан гэж үзсэн..." гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 69-70-р хуудас/,

16.Шинжээч О.Батцэрэнгийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...Аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварын хуулийн 13 дугаар зүйлийг зөрчиж татвар ногдуулах орлогыг бууруулсан гэж үзсэн. Элэгдэл тооцох хөрөнгийг бүртгэж аваагүй хэрнээ элэгдэл тооцсон байгаа. Үүнийг бид үзэхдээ үндэслэлгүйгээр элэгдэл байгуулан татвар ногдох орлогоо бууруулсан гэж үзсэн...Хуурамч өглөгийн хувьд толгой ХХК-тай хийсэн тооцоо нийлсэн акт байхгүй ямар зориулалтаар мөнгө орж ирсэн нь тодорхойгүй байдаг. Тийм учраас бид үүнийг хуурамч өглөг гэж үзсэн юм. Нөгөө талдаа одоо нүүрсний үнэ унасан байгаа тухайн үед ашигтай ажиллаж байгаа газар 2007-2011 онд нүүрсний үнэ өндөр байх үед ашиггүй ажиллаж мөн их хэмжээний өр үүсгэж байгаа үндэслэлгүй байсан..." гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 73-74-р хуудас/,

17.Шинжээч Д.Отгонцэцэгийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: Тус компани Монгол Улсын нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн заалтуудыг зөрчсөн байсан. Тодруулбал нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.11 дэх заалтыг зөрчсөн байсан....." гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 75-76 хуудас-р хуудас/,

18.Шинжээч Ц.Оюунтуулын мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...нийт 100,683,980,600 төгрөгний хуурамч өглөг үүсгэж татвар ногдуулах орлогоо бууруулсан нь шинжээчийн дүгнэлтээр тодорхой тусгасан байгаа. Толгой компанитай хийсэн тооцоо нийлсэн акт байхгүй байсан. Мөн нягтлан бодох бүртгэлийн дагуу анхан шатны баримт бүрдүүлээгүй байсан.... эрх борлуулсны орлогод 1,277,288,500 төгрөгний зөрчил илэрч 255,457,700 төгрөгний татвар ногдуулсан, энэ заалт дээр татвар ногдуулах үндэслэлтэй байсан..." гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 77-78-р хуудас/

19.Шинжээч Ж.Батболдын мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...2007 онд 20,864,3 мянган төгрөг, 2010 онд 290,786,8 мянган төгрөг, 2009 онд 371,586,400 төгрөг, нийт

683,217,500 төгрөгийн үндсэн үйл ажиллагаанаас бусад борлуулалтын орлогоо аж ахуй нэгжийн орлогын албан татварын тайландаа тусгаагүй буюу борлуулалтын орлого тайлагнаагүй байсан нь тогтоогдсон...Хавтаст хэрэгт авагдсан шинжээчийн дүгнэлтүүд болон гэрч нарын мэдүүлэгт АМНАТ-ийг "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн өмнөөс төлнө гэсэн гэрээ байсан талаар мэдүүлэг өгч байсан боловч компаниас ирүүлсэн гэрээнд ийм заалт бүхий гэрээ байгаагүй тул бид хавтаст хэрэгт авагдсан мэдүүлэг болон журналыг үндэслэн дүгнэлт гаргасан....Авллага дансанд бүртгэсэн боловч борлуулалтын орлого дансанд бичихгүй бол тухайн дүнгээрээ татвар ногдох орлого буурах тул орлого нуусан гэх үндэслэлтэй.... Тус компани нь 2008 онд 265,426,602 төгрөгийн 2009 онд 31,113,100 төгрөгийн, 2010 онд 506,130,800 төгрөгийн 2011 онд 33,756,387,000 төгрөгийн барааг үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулж төсөвт төлөөгүй гэсэн нь үндэслэлтэй., ... 2011 оны тайлан, балансад 33,736,387,000 төгрөгийн бараа ажил үйлчилгээ бусдад үнэ төлбөргүйгээр шилжүүлснээр тусгасан байдаг. Энэ нь хавтаст хэрэгт нотлох баримтаар авагдсан байгаа. Харин түүний дотор шатсан гэх 16,974,439,596 төгрөгийн үнэ бүхий экскаваторын хувьд тайлан балансад бусдад үнэ төлбөргүйгээр шилжүүлснээр бүртгэсэн, мөн уг экскаваторыг цаашид ашиглах боломжгүй эсэх талаар дүгнэлт гаргуулаагүй, хууль хяналтын байгууллагаар ослын дүгнэлт гаргуулаагүй байсан. ..." гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 79-80 хуудас/.

20.Гэрч Ц.Сарантуяагийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...тухайн үед бидэнд ирсэн санхүүгийн баримтын хүрээнд л шалгалтыг хийж байсан, шалгалтын хувьд 2009 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс 2009 оны 8 дугаар сарын 15-ны өдрийн хоорондох хугацааг хамруулан хийсэн бөгөөд тус оны 8 дугаар сарын 15-наас 12 дугаар сарын 31-ний хоорондох НӨАТ ногдуулалтыг шалгаагүй. Шүүхийн шинжээчийн дүгнэлтээр тогтоогдсон 2,064,694,600 төгрөгийн оршин суугч бус этгээдэд ажил, үйлчилгээний төлбөр шилжүүлснээс суутган авах НӨАТ асуудал нь 2009 оны 10 дугаар сараас хойшхи ажил үйлчилгээ учраас бидний актанд тусгагдсан. Монгол Улсад байрладаггүй гадаадын хуулийн этгээд, оршин суугч хувь хүний Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гүйцэтгэсэн ажил үзүүлсэн үйлчилгээнд төлбөр тавигдсан 933,592,607 төгрөгний зөрчил нь тусдаа зүйл юм..." гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 13-р хуудас/.

21.Гэрч М.Алтангэрэлийн мөрдөн байцаалтад өгсөн:"..."Саусгоби сэндс" ХХК нь өөрийн компанийн нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төлөлтийн байдалд баталгаажуулалт хийлгэхээр хүсэлт гаргасны дагуу Сүхбаатар дүүргийн татварын

хэлтсээс нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулалт, төлөлтийн байдалд хэсэгчилсэн шалгалтыг хийж актаар баталгаажуулсан байдаг...."Саусгоби сэндс" ХХК-ний 2007 оны 09 дүгээр сарын 06-ны өдрөөс 2008 оны 12 дугаар сарын 31-ний хоорондох НӨАТ-ын хэсэгчилсэн шалгалтаар Сүхбаатар дүүргийн татварын улсын байцаагчийн актаар тогтоосон 8,374,649,904 төгрөгийг төсвөөс буцаан авахаар тогтоосон байсанд НӨАТ хуулийн 15-р зүйл, Сангийн сайдын журмын дагуу дахин баталгаажуулан хянах шалгалтыг явуулсан. ...Тухайн үед НӨАТ-ын шалгалтыг маш богино хугацаанд хийж байсан. ...Тухайн үед бидэнд ирсэн санхүүгийн баримтын хүрээнд шалгалтыг хийж байсан. Бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил, үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулан төсөвт төлөөгүй зөрчилтэй байсан эсэхийг мэдэхгүй..." гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 14-р хуудас/,

22.Гэрч Д.Ганбатын мөрдөн байцаалтад өгсөн:..."Саусгоби сэндс" ХХК-ний НӨАТ ногдуулалтын байдал болон НӨАТ-ын илүү төлөлтийг баталгаажуулах шалгалтыг 2009 оны 8 дугаар сарын 15-ны өдрөөс 2010 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн хоорондох хугацааг хамруулан явуулсан....Бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил, үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулан төсөвт төлөөгүй зөрчилтэй байсан эсэхийг мэдэхгүй, ямар ч байсан ирүүлсэн баримтын хүрээнд шалгалтыг явуулан баталгаажуулах актыг гаргасан..." гэх мэдүүлэг /31-р хавтаст хэргийн 15-р хуудас/,

23.Гэрч Ж.Энхжаргалын мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...2011 оны 07 дугаар сарын 18-ны өдрөөс эхлэн уг компанид санхүүгийн менежерээр ажиллаж эхэлсэн. "...Компаний нягтлангууд нэхэмжлэх хүлээн аваад холбогдох журналын бичилтүүдийг компьютерийн санхүүгийн системд оруулна, ингэхдээ нягтлангууд нь хэлтэс тус бүрээр холбогдох зөвшөөрлүүд авагдсан эсэхийг хянаж надаар баталгаажуулна, би холбогдох бүх зөвшөөрлүүд авагдсан эсэх болон дансны харьцаа зөв хийгдсэн эсэхийг шалгаад зөв бол систем дээр батална, батлагдсаны дараа нягтлангууд журналыг буцаан авч төлбөрийн нягтланд өгнө, төлбөрийн нягтлан нягтлан бодох бүртгэлийн систем дээр банкны холбогдох журналын бичилтийг хэвлэж санхүүгийн ерөнхий менежерт өгнө. Санхүүгийн ерөнхий менежер хянаад нэгдүгээр гарын үсэг зурсны дараагаар компанийн Ерөнхийлөгчид өгнө. Ерөнхийлөгч хянаж хоёрдугаар гарын үсэг зурсны дараагаар төлбөргүйцэтгэгдэнэ...нүүрсний худалдах, худалдан авах гэрээг Хонконг, Бээжинд хийдэг. 2009 оны тус компани санхүүгийн тайлангаа тухайн үед санхүүгийн хэлтсийн даргаар ажиллаж байсан Кристобал Дэвид гаргаж, харин гүйцэтгэх захирал Дэвид

Бартел нар баталгаажуулсан гарын үсэг зурсан..." гэх мэдүүлэг /14-р хавтаст хэргийн 147, 155-р хуудас, 24-р хавтаст хэргийн 139-р хуудас/,

24.Гэрч З.Батхишигийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: "... 2009 оны хувьд толгой компаниас орж ирсэн зээл болон түүний өглөгийг хасаад 91,433,835,433 төгрөг манай зээл болж үлдэж урьдах үлдэгдэл болох 135,478,465,467 төгрөгний зээл дээр нэмээд оны эцсээр 226,915,278,807 төгрөгний толгой компанид зээлийн үлдэгдэлтэй харагдаж байгаа....Миний хувьд энэ ханш тэгшитгэлийн талаар ойлгохгүй байгаа. Үүнийг зөвхөн тухайн жилд ажиллаж байсан санхүүгийн албаны дарга болон ахлах нягтлан нар бодож тооцооллын программд уншуулан гаргадаг байсан..." гэх мэдүүлэг /24-р хавтаст хэргийн 149-р хуудас/,

25.Гэрч Б.Анударийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: "... татвар хариуцсан нягтлан бодогч хариуцан улирал бүрийн татварын тайланг гаргаж, ахлах нягтлан бодогч болон санхүүгийн хэлтсийн ерөнхий менежер хянаж, татварын тайланд Санхүүгийн хэлтсийн ерөнхий менежер болон компанийн ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирал гарын үсэг зурж, татварын албанд хүргүүлдэг..." гэх мэдүүлэг /14-р хавтаст хэргийн 203-р хуудас/,

26.Гэрч Х.Баясмаагийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...Өглөгийн нягтлан бодогчоор ажилладаг. Монгол Улсын Татварын Ерөнхий хууль болон багц хуулиуд мөн Нягтлан бодох бүртгэлийн хууль, журам, зааврын дагуу санхүүгийн гүйлгээгээр бүртгэж, тэмдэглэж, тайлагнадаг. ..." гэх мэдүүлэг /14-р хавтаст хэргийн 213-р хуудас/,

27.Гэрч Д.Алтанцэцэг мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...Нүүрсний төлбөрийн хувьд гэрээний дагуу худалдан авагч тал нүүрсний төлбөрийг бүрэн гүйцэд төлдөг бөгөөд хэрвээ худалдан авагч тал гэрээнд заасан хугацаанд нүүрсээ бүгдийг аваагүй бол манай компани гэрээний дагуу гэрээнд заасан нүүрсийг бүгдийг нийлүүлсэн тооцож, нүүрсний төлбөрийг бүрэн авдаг...Ажил үүргийн хувьд компаниас гэрээний дагуу хийгдсэн нүүрсний борлуулалтыг бүртгэж, гэрээний дагуу хийгдсэн аж ахуйн нэгжүүдийн авлагатай холбоотой бүртгэлүүдийг хөтлөх, бүртгэх нүүрсний борлуулалттай холбоотой ашигт малтмалын төлбөр ашигласны төлбөртэй холбоотой тайлан бүртгэл экспортын гаалийн хураамж, үндсэн борлуулалтаас гадна бусад борлуулалттай холбоотой орлого авлагыг хариуцан ажилладаг. ...2011 оны хувьд манай компани 11 гадаад компани болон Монгол улсад бүртгэлтэй 2 компанитай гэрээ байгуулсан байдаг. ...7,000,000 орчим тонн нүүрсний гэрээ хийж түүнээс 4,020,000 тонн нүүрсийг борлуулан 3,638,000 тонн

нүүрсний гэрээ хэрэгжээгүй..." гэх мэдүүлэг /14-р хавтаст хэргийн 218, 24-р хавтаст хэргийн 146-р хуудас/,

28.Гэрч Б.Болормаагийн мөрдөн байцаалтад өгсөн: "...Саусгоби сэндс" ХХК нь "Саусгоби ресорс" компанийн охин компани бөгөөд Хонконгод байрладаг толгой компаниас "Саусгоби Сэндс" ХХК-ний санхүүгийн бүртгэлийн программд зарим нэг гүйлгээнүүдийг хийх тохиолдол байдаг. Гэхдээ би энэ асуултанд хариулж мэдэхгүй юм байна...Энэ талаар санхүүгийн менежерүүд, компанийн удирдлагын түвшинд мэдэх байх.." гэх мэдүүлэг /14-р хавтаст хэргийн 222-р хуудас/,

29.Шүүгдэгч Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/ мөрдөн байцаалтад яллагдагчаар өгсөн: "...2007 оны 09 дүгээр сард Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг "Саусгоби Сэндс" ХХК-ний нягтлан бодох бүртгэлийн менежерийн албан тушаалд ажиллаж эхэлсэн. 2010 онд компаний бүтэц зохион байгуулалтын өөрчлөлт орж Санхүүгийн нягтлан бодох бүртгэлийн ерөнхий менежерийн албан тушаалд очсон юм. Энэ нь тухайн үед албан тушаал дэвшсэн зүйл биш харин хуучин ажиллаж байсан ажлын нэр өөрчлөгдсөн юм. Монголын талаас харахад албан тушаал адил боловч нөгөө талаас толгой компанид үйл ажиллагаагаа тайлагнах эрхтэй болсон. 2007 онд анх ажиллаж эхлэхэд 2 нягтлан бодогч байсан бөгөөд миний хувьд Канад улсын толгой компанитай харьцах санхүүгийн асуудлыг хариуцаж байсан. Нягтлан бодох бүртгэлийн менежерийн ажил үүргийн хувьд Монгол Улс дахь нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагааг хянаж ажиллах тухайн үйл ажиллагаатай холбоотой гол шийдвэрүүдийг би гаргадаг байсан. Энэ нь нягтлан бодох бүртгэлтэй холбоотой асуудлууд дээр мэргэжилтний хувьд зөвлөгөө өгдөг байсан, харин эцсийн шийдвэрийг Денис Лехү гаргадаг байсан. Тухайн үед олборлолт хийдэггүй байсан компанийг олборлолт хийдэг компани болоход нягтлан бодох бүртгэлийн системийг бий болгосон. Тухайн үед хоёр монгол нягтлан бодогч тайланг гаргадаг байсан, тухайн үед гүйцэтгэх захирлаар ажиллаж байсан Денис Лехү нэгдүгээр гарын үсгийг зурж, харин би хоёрдугаар гарын үсгийг зурдаг байсан. Тухайн үед аудитын компаниар тайлангаа хянуулдаг байсан аудитын тухай хуулиар гадаадын хөрөнгө оруулалттай компани бүхэн тайлангаа аудитын байгууллагаар хянуулдаг, түүний дагуу хянуулдаг байсан. Түүнээс гадна Канад улсад байгаа толгой компани нийтэд нээлттэй компани учраас охин компаниа заавал аудитын байгууллагаар хянуулдаг байсан. Үүний дагуу улирал бүр аудитын байгууллагаар шалгуулдаг байсан..." гэж мэдүүлсэн мэдүүлэг /25-р хавтаст хэргийн 8-р хуудас/,

30.Шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/-гийн мөрдөн байцаалтад сэжигтнээр өгсөн: "... Би "Саусгоби Сэндс" ХХК-нд 2010 оны 11 дүгээр сараас эхлэн Овоот толгойн уурхайн ерөнхий менежерээр ажилд орж, 2011 оны 06 дугаар сараас эхлэн "Саусгоби Сэндс" ХХК-ний Ерөнхийлөгчийн албан тушаалд дэвшин томилогдож одоог хүртэл ажиллаж байна. Би "Саусгоби Сэндс" ХХК-ний ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлын хувьд 2011, 2012 онуудад хүний нөөц, мэдээлэл технологи, захиргаа, төсөл хөгжүүлэх, гадаад харилцааны хэлтсүүдийг удирдан ажиллаж байсан. Миний хувьд "Саусгоби Сэндс" ХХК-ний санхүүгийн үйл ажиллагаанд оролцдог оролцоо бол санхүүгийн менежерийн бэлтгэн гаргадаг санхүүгийн тайлан дээр зөвхөн гарын үсэг зурж баталгаажуулдаг. Жишээлбэл улсад тайлагнадаг татварын тайланд гарын үсэг зурдаг... Миний мэдэж байгаагаар манай компани 2 өөр санхүүгийн системийг мөрддөг. Нэг дэх нь Монгол Улсад мөрдөгддөг санхүүгийн систем, хоёр дахь нь олон улсад мөрдөгддөг IFIRS нэртэй санхүүгийн бүртгэлийн систем байдаг. "Саусгоби Сэндс" ХХК нь татвар төлөгчийн хувьд экспорт, импортыг мэдээлж Монгол Улсын хуулийн дагуу орлого, ашгаа мэдүүлж, бүх төрлийн татварыг төлөх ёстой гэдгийг мэдэж байна...санхүүгийн асуудлыг санхүү хариуцсан гүйцэтгэх захирал болон санхүүгийн ерөнхий менежер хариуцдаг...би орлого зарлагын гүйлгээнд гарын үсэг зурдаггүй. Би төлбөрүүд болон татварын тайланд гарын үсэг зурдаг, гэхдээ би ганцаараа гарын үсэг зурдаггүй, санхүүгийн менежерийн хамт гарын үсэг зурдаг. ...гадаадаас орж ирж буй мөнгөн гүйлгээг надад мэдээлдэггүй. Гадаадаас орж ирж буй мөнгөн гүйлгээг санхүүгийн хэлтэс хариуцдаг..." гэх мэдүүлэг /23-р хавтаст хэргийн 115-117-р хуудас/,

31.Шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком /Hilarion V.Cajusom JR/-ын мөрдөн байцаалтад өгсөн: "... 2011 оны 06 дугаар сарын 19-ний өдөр намайг Филиппинд байхад Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг "Саусгоби Сэндс" ХХК-ний санхүүгийн менежерийн албан тушаалд ажиллах гэрээ Монгол Улсад хийгдэж и-мэйлээр ирсэн. Тэгээд 2011 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдөр байх, Монгол Улсад ирж өмнөх санхүүгийн менежерээр ажиллаж байсан Кристобал Ж.Дэвид гэдэг хүнээс "Саусгоби Сэндс" ХХК-ний санхүүгийн ерөнхий менежер гэдэг албан тушаалын ажлыг хүлээн авсан. Санхүүгийн менежерийн хувьд санхүүгийн тайлангуудыг сараар, улирлаар, жилээр гаргадаг, сарын бодит мэдээллийг санхүүгийн төсөвтэй харьцуулалт хийдэг, санхүүгийн бодлого, журам, дотоод хяналттай уялдуулан ажил үүргээ явуулах, санхүүгийн албаны ажилтнуудад заавар зөвлөгөө өгөх зэрэг үүрэгтэйгээр оролцдог байсан. Би 2012 оны 06 дугаар

сарын 20-ны өдөр ажлаасаа халагдсан...” гэх мэдүүлэг /25-р хавтаст хэргийн 15-16-р хуудас/,

32.Шүүгдэгч Кристобал Дэвид /Cristobal G.Devid/-ийн ажил албан тушаалтай холбоотой баримтууд болох:

32.1 2007 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн компанийн данс тооцооны албаны менежерийн албан тушаалд ажиллах тухай хөдөлмөрийн гэрээ /29-р хавтаст хэргийн 29-36-р хуудас/,

32.2 2009 оны 12 дугаар сарын 01-ний өдрөөс компанийн санхүү, нягтлан бодох албаны ерөнхий менежерийн албан тушаалд томилсон тухай албан захиа /29 дүгээр хавтаст хэргийн 28, 37-р хуудас/,

32.3 Ажлын байрны тодорхойлолт /29 дүгээр хавтаст хэргийн 26, 35-р хуудас/,

33.Шүүгдэгч АНУ-ын иргэн Жастин Капла /Justin kapla/-гийн ажил албан тушаалтай холбоотой баримтууд болох:

33.1“Саусгоби Сэндс” ХХК-тай 2010 оны 09 дүгээр сарын 04-ний өдөр байгуулсан ерөнхий менежерийн хөдөлмөрийн гэрээ, 2011 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс компанийн ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлаар ажиллах тухай гэрээний нэмэлт өөрчлөлтүүд /29-р хавтаст хэргийн 38-45,48-57-р хуудас/,

33.2 Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлын ажлын байрны тодорхойлолт /29-р хавтаст хэргийн 79-80-р хуудас/,

33.3 “Саусгоби сэндс” ХХК-ийн дангаар хувьцаа эзэмшигч /SGQ Coal investment Pte LTD-ийн захирал Беверли А.Бартлетт/-ийн 2011 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрийн тогтоол, Жастин Каплаг компаний ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлын албан тушаалд томилсон тухай /29-р хавтаст хэргийн 46, 58-р хуудас/,

33.4 Жастин Каплаг компаний Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлын албан тушаалаас 2013 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс чөлөөлсөн тухай тушаал /29-р хавтаст хэргийн 47, 59-р хуудас хуудас/,

33.5 Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлын ажлын байрны тодорхойлолт /29 дүгээр хавтаст хэргийн 93-94-р хуудас/,

34.Шүүгдэгч Филиппин Улсын иргэн, Хиларион В.Кажуком /Hilarion V.Cajucum JR/-ийн ажил албан тушаалтай холбоотой баримтууд:

34.1.2011 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдрөөс эхлэн санхүүгийн албаны ерөнхий менежерээр ажиллах тухай хөдөлмөрийн гэрээ, түүнд орсон нэмэлт өөрчлөлтүүд /29-р хавтаст хэргийн 60-65, 68-75-р хуудас/,

34.2.Хөдөлмөрийн гэрээ нь 2012 оны 06 дугаар сарын 20-ны өдөр дуусгавар болсон, цаашид гэрээг сунгах боломжгүй гэсэн компаний ерөнхийлөгчийн 2012 оны 07 дугаар сарын 17-ны өдрийн 12/833 дугаар албан захиа /29-р хавтаст хэргийн 66, 76-р хуудас/,

34.3.Ажлын байрны тодорхойлолт /29-р хавтаст хэргийн 64, 74-р хуудас/,

35. Денис Леху /Denis Lehoux /, Дэвид Линн Бартел / David Lynn Bartel /нарын ажлын байрны тодорхойлолт, албан тушаалд томилсон тухай албан захиа болон хөдөлмөрийн гэрээний хуулбар хувь / 25 дугаар хавтаст хэргийн 62, 93-104 дүгээр хуудас/,

36."Саусгоби сэндс" ХХК-ийн Татварын ерөнхий газрын Улсын төсвийн орлого хяналтын газарт гаргаж өгч байсан санхүүгийн тайлангууд 2007-2011 оны /19-20-р хавтас/,

37. "Саусгоби сэндс" ХХК-ний дүрэм /11-р хавтаст хэргийн 193-204-р хуудас/,

38. "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирал С.Энх-Амгаланг иргэний хариуцагчаар татсан мөрдөн байцаагчийн тогтоол /27-р хавтаст хэргийн 160-р хуудас/,

39."Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн 9019019096 дугаарын Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ-2006.09.20/11-р хавтаст хэргийн 209, 13-р хавтаст хэргийн 164-р хуудас/,

40."Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн 06-923 дугаарын гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн гэрчилгээ-2006.09.19 /11-р хавтаст хэргийн 224, 13-р хавтаст хэргийн 165-р хуудас/,

41. "Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн 1272А дугаарын Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл-2007.09.20 /11-р хавтаст хэргийн 239-р хуудас/,

42."Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн дүрэм-2006.08.24 /12-р хавтаст хэргийн 52-54 хуудас/,

43.Шүүгдэгч Жастин Капла, Хиларион В.Кажуком ЖР нарын гарын үсэг бүхий "Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн 2011 оны 04 дүгээр улирлын санхүүгийн болон татварын тайлангууд /19-р хавтас 137-170-р хуудас/,

44.Шүүгдэгч Кристобал Ж. Дэвидийн гарын үсэг бүхий "Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн 2007-2010 онуудын санхүүгийн болон татварын тайлангууд /19-р хавтас 171-238-р хуудас/,

45."Саусгоби сэндс" ХХК-ийн татвар төлөгчийн карт /34-р хавтаст хэрэг/,

46."Саусгоби сэндс" ХХК-ийн 2007 оны 3, 4-р улирлын Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тайлан /34-р хавтаст хэрэг/,

47."Саусгоби сэндс" ХХК-ний 2011 оны 1, 2, 3, 4-р улирлын санхүүгийн тайлан /34-р хавтаст хэрэг/,

48."Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн эд хөрөнгө захиран зарцуулах эрхийг хязгаарласан мөрдөн байцаагчийн тогтоолууд, тэмдэглэл /3-р хавтас 221, 226, 232, 237, 238-р хуудас/,

49.Улсын бүртгэлийн 2013 оны 02 дугаар сарын 04-ний өдрийн 110 тоот албан бичиг /3-р хавтаст хэргийн 220-р хуудас/,

50.Хаан банкны дансны хуулга /3-р хавтаст хэргийн 224-225-р хуудас/,

51.Голомт банкны дансны хуулга /3-р хавтаст хэргийн 228-231-р хуудас/,

52.Худалдаа хөгжлийн банкны дансны хуулга /3-р хавтаст хэргийн 234-р хуудас/,

53.Улсын Бүртгэлийн Ерөнхий газрын Эд хөрөнгө өмчлөх эрх, түүнтэй холбоотой эд хөрөнгийн бусад эрхийн улсын бүртгэлийн лавлагаанууд /13-р хавтаст хэргийн 155, 195-р хуудас/,

54.Нүүрс нийлүүлэх тухай гэрээнүүд /17-р хавтаст хэрэг/,

55.Журналын бичилт /16-р хавтаст хэргийн 206-250-р хуудас/,

56.Иргэний хариуцагчийн "Саусгоби сэндс" ХХК-иас хэрэгт ирүүлсэн баримтууд 1-30-р хавтас/,

57.Иргэний хариуцагч "Саусгоби сэндс" ХХК-иас шинээр гаргасан СГС-31-33-р хавтас дах баримтууд болон хэрэгт цугларсан бусад бичгийн нотлох баримтуудыг талуудын хүсэлтээр шүүх хуралдаанд шинжлэн судалсан болно.

Шүүхээс шүүх хуралдаанаар хэлэлцэгдсэн дээрх нотлох баримтуудыг судлан дүгнэвэл :

-Шүүгдэгч Америкийн Нэгдсэн Улсын иргэн **Жастин Капла /Justin Kapla/** нь Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 15 дугаар хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах, Монгол Улс дахь гадаадын хөрөнгө оруулалттай "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлаар ажиллаж байхдаа тус компанийн Санхүүгийн Ерөнхий менежерээр ажиллаж байсан Филиппин Улсын иргэн Хиларион В.Кажуком /Hilarion V.Cajusom JR/-тай бүлэглэн компанийн 2011 оны санхүүгийн тайлан тэнцлийг гаргахдаа :

-Татварын Ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.1, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.1.11, 8.1.2 дахь хэсэг, 17 дугаар зүйлийн 17.2.7, 17.2.9 дэх хэсэг, мөн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 дахь

хэсгийг тус тус зөрчиж, зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар ногдох орлогыг зориуд бууруулан, 90,021,466,300 төгрөгийн орлогод ногдох, 17,441,383,600 /арван долоон тэр бум, дөрвөн зуун дөчин нэгэн сая, гурван зуун наян гурван мянга, зургаан зуу/ төгрөгийн буюу онц их хэмжээний татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт зохион байгуулагчаар оролцсон гэмт хэргийг;

Шүүгдэгч Филиппин Улсын иргэн **Хиларион В.Кажуком ЖР** /Hilarion V. Cajocom JR/ нь Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 15 дугаар хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах, Монгол Улс дахь гадаадын хөрөнгө оруулалттай "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Санхүүгийн Ерөнхий менежерээр ажиллаж байхдаа тус компанийн Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлаар ажиллаж байсан Америкийн Нэгдсэн Улсын иргэн Жастин Капла /Justin Kapla/-тай бүлэглэн компанийн 2011 оны санхүүгийн тайлан тэнцлийг гаргахдаа :

-Татварын Ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.1 дэх хэсэг, -Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.1.11, 8.1.2 дахь хэсэг, 17 дугаар зүйлийн 17.2.7, 17.2.9 дэх хэсэг, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 дахь хэсгийг тус тус зөрчиж, зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар ногдох орлогыг зориуд бууруулан 90,021,466,300 төгрөгийн орлогод ногдох 17,441,383,600 /арван долоон тэр бум, дөрвөн зуун дөчин нэгэн сая, гурван зуун наян гурван мянга, зургаан зуу/ төгрөгийн буюу онц их хэмжээний татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт гүйцэтгэгчээр оролцсон гэмт хэргийг;

Шүүгдэгч Филиппин Улсын иргэн Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G. David/ нь Нийслэлийн Хан-Уул дүүргийн 15 дугаар хорооны нутаг дэвсгэрт байрлах Монгол Улс дахь гадаадын хөрөнгө оруулалттай "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Санхүүгийн Ерөнхий менежерээр ажиллаж байхдаа тус компанийн Ерөнхийлөгч бөгөөд гүйцэтгэх захирлаар 2007 онд ажиллаж байсан Денис Леху /Denis Lehoux/, 2008-2011 он хүртэлх хугацаанд ажиллаж байсан Дэвид Линн Бартел /David Lynn Bartel/ нартай бүлэглэн компанийн 2007-2010 оны санхүүгийн тайлан тэнцлийг гаргахдаа:

-Татварын Ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.1 дэх хэсэг, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.1.11, 8.1.2 дахь хэсэг, 17 дугаар зүйлийн 17.2.7, 17.2.9 дэх хэсэг, мөн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1, 7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2 дахь хэсгийг тус тус зөрчиж, зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар ногдох орлогыг зориуд бууруулан, төлөх ёстой татварыг зориудаар тайлагнаагүй зэргээр нийт 76,768,582,400 төгрөгийн зөрчилд ногдох 17,811, 011,070 /арван долоон

тэрбум, найман зуун арван нэгэн сая арван нэгэн мянга дал/ төгрөгийн татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт гүйцэтгэгчээр оролцсон гэмт хэргийг тус тус үйлдсэн болох нь :

-хохирогчийн төлөөлөгч Ч.Отгонбаярын мөрдөн байцаалт, шүүхийн хэлэлцүүлэгт өгсөн...хөндлөнгийн шинжээч нарын дүгнэлтээр гарсан 35,252,394,670 төгрөгийг нэхэмжилж байгаа тухай мэдүүлэг,

-....“Саусгоби сэндс” ХХК нь 2007-2011 онд нийт 166,990,348.9 мянган төгрөгийн татвар ногдуулах орлогод 35,252,394.7 мянган төгрөгийн татвар нөхөн төлөхөөр байна, энэ нь Монгол Улсын Татварын Ерөнхий хуулийн 18.1.1, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7.1,7.2, 7.4.9, 7.5, 13.11, 16.1.2, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хуулийн 8.1.11, 8.1.2, 17.2.7, 17.2.9 заалтуудыг тус тус зөрчсөн тухай Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн шинжээчийн 2014 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 185 тоот дүгнэлт, түүний хавсралтууд бүхий баримт, түүнчлэн тус 185 тоот дүгнэлт, түүний хавсралт, тухайн дүгнэлтийг гаргасан шинжээч нарын мэдүүлгээр батлагдсан Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн 2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 015 дугаартай дүгнэлтийн :

- Асуулт 2-ийн хариулт: “Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн 2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 015 тоот шинжээчийн дүгнэлтийн 12, 13, 09, 10-р хэсэгт заасан хариултууд нь санхүүгийн анхан шатны баримтаар нотлогдож байх тул хууль зүйн хувьд үндэслэлтэй”,

- Асуулт 3-ийн хариулт “ Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн 2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 015 тоот шинжээчийн дүгнэлтийн 14 дэх хэсэгт заасан хариултанд “Саусгоби сэндс” ХХК нь 2009 онд 2,064,694.6 мянган төгрөгийн нэмэгдсэн өртгийн албан татварт тайлагнаагүй байна гэж дүгнэсэн нь санхүүгийн анхан шатны баримтаар нотлогдож байх тул үндэслэлтэй”,

- Асуулт 6-ийн хариулт 6а: “Саусгоби сэндс” ХХК нь 2009 онд 2,354,956.2 мянган төгрөг, 2010 онд 5,607,811.9 мянган төгрөг, 2011 онд 11,938,219.2 мянган төгрөг нийт 19,900,987.3 мянган төгрөгийн ашигт малтмалын нөөцийн төлбөрийг худалдан авагч хариуцахаар гэрээнд тусгаж, авлага дансанд бүртгэсэн боловч аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар ногдуулах орлогод тооцоогүй, албан татвар ногдуулан төсөвт төлөөгүй гэх зөрчил нь үндэслэлтэй ” /31-р хавтаст хэргийн 21-29-р хуудас/ гэх хэсгүүд, түүнчлэн

- 2012 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн 01 дугаартай дүгнэлтийн :

3.1.1-д "...2009 онд 2.354.956,2 мянган төгрөг, 2010 онд 5.607.811,9 мянган төгрөг, 2011 онд 11.938.219,2 мянган төгрөг, нийт 19.900.987,3 мянган төгрөгийн ашигт малтмалын нөөцийн төлбөрийг худалдан авагч хариуцахаар гэрээнд тусгаж, авлага дансанд бүртгэсэн боловч аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар ногдуулах орлогод тооцоогүй, албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй,

3.1.2-д "...хуурамч өглөг" үүсгэх замаар 2007 онд 14.143.688,5 мянган төгрөг, 2008 онд 552.178,6 мянган төгрөг, 2009 онд 40.572.235,5 мянган төгрөг, 2011 онд 44.327.160,3 мянган төгрөг, нийт 99.595.262,9 мянган төгрөгийн татвар ногдуулах орлого бууруулсан зөрчилтэй,

3.1.4-т "2009 онд эрх борлуулсны орлогыг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын ногдуулалт, төлөлтийн тайланд 30 хувиар бус 10 хувиар тооцон 1.277.288,5 мянган төгрөгөөр дутуу тусгасан зөрчилтэй,

3.1.5-д 2008 онд АНУ-ын "The amerikass group" компанид шилжүүлсэн 150.108,4 мянган төгрөгийн ажлын хөлснөөс татвар суутган авч төсөвт төлөөгүй зөрчилтэй,

3.2.1-д 2007 онд 20.864,3 мянган төгрөгийн, 2010 онд 290.786,8 мянган төгрөгийн, нийт 311.651,1 мянган төгрөгийн бусад орлогод, 2008 онд 265.423,6 мянган төгрөгийн, 2009 онд 31.113,1 мянган төгрөгийн, 2010 онд 506.130,8 мянган төгрөгийн, 2011 онд 812,641,0 мянган төгрөгийн хандив, 32.943.746,0 мянган төгрөгийн үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн үндсэн хөрөнгөд буюу бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн орлогод нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй,

3.2.2-т 2009 онд Монгол Улсад оршин суугч бус этгээд болох БНХАУ-ын "Beijing Fanhua steel structure engineering" компаниар гүйцэтгүүлсэн гэрээт ажлын хөлсний, SGS-CSTS standart mechnikol services компаниар гүйцэтгүүлсэн үйлчилгээний нийт 2.064.694,6 мянган төгрөгийн орлогод нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй..." гэх хэсгүүд,

-мөн дээрх 185 тоот шинжээчийн дүгнэлтийн хавсралт 1 буюу он тус бүрт холбогдох зөрчлийг тогтоосон болон өмнөх шинжээчийн дүгнэлтүүдийн зарим хэсгийг баталсан баримт /31-р хавтаст хэргийн 30-35-р хуудас/,

-2014 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 185 тоот шинжээчийн дүгнэлтийг гаргасан шинжээч О.Батцэрэн, Ж.Жанилгаан, Г.Ганбат, Ж.Батболд, Д.Отгонцэцэг нарын мөрдөн байцаалтад болон шүүхийн хэлэлцүүлэгт өгсөн мэдүүлэг, шинжээч Б.Эрдэнэтуяа, Ц.Оюунтуул нарын мөрдөн байцаалтад өгсөн мэдүүлэг,

-2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 015 дугаартай шинжээчийн дүгнэлтийг гаргасан шинжээч Д.Мөнхцэцэг, Б.Бат-Эрдэнэ, Л.Алтанцэцэг нарын мөрдөн байцаалтад өгсөн мэдүүлэг,

-Саусгоби сэндс" ХХК-ийн Татварын Ерөнхий газрын Улсын төсвийн орлого хяналтын газарт гаргаж өгч байсан 2007-2011 оны санхүүгийн тайлангууд /19-20-р хавтас, 34-р хавтас/,

-Шүүгдэгч Жастин Капла, Хиларион В.Кажуком ЖР нарын гарын үсэг бүхий "Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн 2011 оны 04 дүгээр улирлын санхүүгийн болон татварын тайлангууд /19-р хавтас 137-170-р хуудас/,

-Шүүгдэгч Кристобал Ж. Дэвидийн гарын үсэг бүхий "Саусгоби Сэндс" ХХК-ийн 2007-2010 онуудын санхүүгийн болон татварын тайлангууд /19-р хавтас 171-238-р хуудас/,

-“Саусгоби сэндс” ХХК-ийн 2007 оны 3, 4-р улирлын Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тайлан /34-р хавтаст хэрэг/ зэрэг бичгийн нотлох баримтуудаар нотлогдон тогтоогдож байна.

Шүүгдэгч Жастин Капла /Justin Kapla/, Хиларион В.Кажуком ЖР/Hilarion V.Cajusom JR/, Кристобал Ж.Дэвид нар татвараас зайлсхийсэн гэмт хэргийг зөвшөөрөхгүй талаар мэдүүлсэн, шүүгдэгч, өмгөөлөгч, иргэний хариуцагч нараас тус хэргийг болон нэхэмжлэлийн шаардлагыг хэрэгсэхгүй болгох талаар тус тус санал гаргаж мэтгэлцжээ.

Хэрэгт авагдсан нотлох баримтуудыг үнэлэхэд :

Нэг.Шинжээч нарын дүгнэлт болон шинжээч нарын мэдүүлгийг хуульд заасан үндэслэл, журмыг зөрчиж гаргасан гэх үндэслэл, нотолгоо тогтоогдоогүй гэж үзнэ. Үүнд:

-“Саусгоби сэндс” ХХК-ийн санхүү, татварын холбогдох зарим баримтууд нь хууль тогтоомжид нийцээгүй байсан талаар тус хэрэгт гаргасан удаа дараагийн шинжээчийн дүгнэлт, мэдүүлэгт тодорхой бичигдсэн байх ба удаа дараа дүгнэлт гаргасан шинжээч нар тухай бүр санхүү, татварын холбогдох баримтыг шаардсаар байхад цаг тухайд нь гаргаж өгөөгүй, харин хугацаа хэтрүүлэн нөхөн гүйцэтгэж болон шинээр гаргасан баримтаас хууль ёсны шаардлага хангасан, зөрчилгүйг нь үнэлсэн болохоо шинжээч нар мэдүүлсэн.

- Нэгэнт гаргасан татварын болон санхүүгийн тайланг байгаа байдлаар нь хянах буюу хянуулах, харин тухайн татвар, санхүүгийн тайлан нь хууль ёсны дагуух нотлох баримт, стандарт шаардлагад үндэслэгдсэн эсэхийг хянах буюу хянуулах нь ялгаатай байх ба татвар, санхүүгийн тайлан нь хууль ёсны нотлох

баримт, стандарт шаардлагад үндэслэгдсэн эсэхийг нотлох баримтынхаа эх сурвалжийг “шинжээч” нарт бүрэн гаргаж тэдний өмнө нотлох чиг үүргийг иргэний хариуцагч “Саусгоби сэндс” ХХК хүлээх ёстой ба тухайн чиг үүргээ хангалтгүй биелүүлсэн нь шинжээчийн дүгнэлтийг шууд үгүйсгэх үндэслэл болохгүй байна.

- “Саусгоби сэндс” ХХК-иас шалгалтад хамрагдах жилүүдийн бэлтгэж ирүүлсэн цахим хэлбэрийн ерөнхий журналын гүйлгээг цаасан хэлбэрээр ирүүлсэн материалд тулган баталгаажуулсан болох нь шинжээч нарын удаа дараагийн дүгнэлт, мэдүүлэг зэрэг хууль ёсны эх сурвалжтай байх тул хэргийн 16-р хавтаст авагдсан журнал /баримт/ нь “Саусгоби сэндс” ХХК-ний санхүүгийн баримт биш гэж өмгөөлөгч нар маргаж буй нь үндэслэлтэй биш байна.

-Иргэний хариуцагч “Саусгоби сэндс” ХХК нь шинжээч нараас урьд нь удаа дараа шаардахад гаргаагүй боловч дараа нь нөхөн гүйцэтгэж, шинээр нэмж гаргасан 1-30 хавтас /57 ширхэг/ бүхий баримтуудын зарим нь хууль ёсны шаардлага хангаагүй, англи хэл дээр бичигдсэн, өмнө гаргасан баримттай давхцсан тул тухайн зөрчил бүхий баримтыг нь үнэлээгүй орхисон болохыг шинжээч нар мэдүүлсэн,

- Иргэний хариуцагч “Саусгоби сэндс” ХХК-ийн 2015 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдрийн шүүх хуралдаанд гаргасан баримтуудын дийлэнх нь англи хэл дээр, давхцсан, шинээр гаргасан зарим баримт нь эх сурвалжгүй зэрэг зөрчил агуулсан байх тул тухайн зөрчил бүхий баримт нь үнэлэгдэхгүй.

- Шинжээч нарын удаа дараагийн гаргасан дүгнэлтийн дүн өөрчлөгдсөн шалтгаан нь иргэний хариуцагч “Саусгоби сэндс” ХХК-ийн цаг тухайд нь гаргаагүй боловч шинээр болон нөхөн гүйцэтгэж гаргасан нотлох баримтуудыг шинжээч нар дахин үнэлсэнтэй холбоотой байх тул энэ нь шинжээч нар дүгнэлт, мэдүүлэг гаргахдаа анхнаасаа хууль зөрчсөн гэж үзэх үндэслэл болохгүй, өөрөөр хэлбэл “Саусгоби сэндс” ХХК нь нотлох баримтаа гаргаагүй буюу хууль ёсны баримт байхгүй байсан учраас тухайн байгаа баримтаар анхлан дүгнэлт гаргасан шинжээч нарыг буруутгах боломжгүй.

- Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн 2014 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 185 тоот дүгнэлт, түүний хавсралт, дүгнэлтийг гаргасан шинжээч нарын мэдүүлгээс үзэхэд Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн 2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 015 дугаартай дүгнэлтийн :

Асуулт 3-ийн хариулт : “Саусгоби сэндс” ХХК нь 2007 онд 20,864.3 мянган төгрөгийн, 2009 онд 371,586.4 мянган төгрөг, 2010 онд 290,786.8 мянган төгрөгийн орлогыг дутуу тусгасан,

Асуулт 6-гийн хариулт : “Саусгоби сэндс” ХХК нь худалдан авагчаас авахаар 12105 тоот авлага дансанд 2009 онд 2,354,956,200 төгрөг, 2010 онд 5,607,811,900 төгрөг, 2011 онд 11,938,219,200 төгрөгийг орлогоор тусгаагүй,

Асуулт 10-ийн хариулт : “Саусгоби сэндс” ХХК-ийн 2007-2010 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан балансад биет хөрөнгө бүртгэгдээгүй байна. Иймд 2010 онд тайлан балансад бүртгэлгүй үндсэн хөрөнгөд 7,359,346,400 төгрөгний элэгдэл байгуулж зардалд оруулан татвар ногдох орлого бууруулсан,

Асуулт 11-ийн хариулт: 2007 онд 20,864,300, 2010 онд 290,786,800 төгрөгний бусад борлуулалтын орлогыг НӨАТ-ын тайланд тусгаагүй нь хөндлөнгийн мэдээллээр тогтоогдсон,

Асуулт 12-ийн хариулт : 2008 онд 265.423.600 төгрөг, 2009 онд 31.113.100 төгрөг, 2010 онд 506.130.800 төгрөг, 2011 онд 33.736.387.000 төгрөгний барааг бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн бараа, ажил, үйлчилгээнд НӨАТ ногдуулж төсөвт төлөөгүй нь үндэслэлтэй,

Асуулт-13-ийн хариулт: 2007 онд 14,143,688,500 төгрөгийн, 2008 онд 552,178,600 төгрөгийн, 2009 онд 40,572,235,500 төгрөгийн, 2011 онд 44,327,160,000 төгрөгийн хуурамч өглөг үүсгэн татвар ногдуулах орлого бууруулсан,

Асуулт 14-ийн хариулт: Оршин суугч бус суутгагчийн ААН-д олгосон орлогоос 2008 онд 150,108,400 төгрөг, НӨАТ-т 2009 онд 2,064,694,600 төгрөг тайлагнаагүй,

Асуулт 15-ийн хариулт: 2009 онд 1,277,288,500 төгрөгний эрх борлуулсны орлогод татвар дутуу ногдуулсан нь үндэслэлтэй. Учир нь 2009 онд НӨАТ-ийн тайланд тусгасан лиценз шилжүүлсэн төлбөрүүдэд ААНОАТ-ын тухай хуулийн 17.2.7-д зааснаар 30 хувиар ААНОАТ ногдуулаагүй байна...Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 5, 7, 8, 10, 12, 16, 17, 18, 20, 21 дүгээр зүйл, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 7, 13 дугаар зүйл, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4, 47, 48, 58 дугаар зүйл, Татварын Ерөнхий хуулийн 4, 6, 7, 12, 18 дугаар зүйл, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4, 7 дугаар зүйлүүдийн холбогдох заалтуудыг тус тус зөрчсөн ...” гэх хэсгүүд,

Түүнчлэн 2012 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн 01 дугаартай дүгнэлтийн :

3.1.1-д “...2009 онд 2.354.956,2 мянган төгрөг, 2010 онд 5.607.811,9 мянган төгрөг, 2011 онд 11.938.219,2 мянган төгрөг, нийт 19.900.987,3 мянган төгрөгийн ашигт малтмалын нөөцийн төлбөрийг худалдан авагч хариуцахаар гэрээнд тусгаж, авлага дансанд бүртгэсэн боловч аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар ногдуулах орлогод тооцоогүй, албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй,

3.1.2-д "...хуурамч өглөг" үүсгэх замаар 2007 онд 14.143.688,5 мянган төгрөг, 2008 онд 552.178,6 мянган төгрөг, 2009 онд 40.572.235,5 мянган төгрөг, 2011 онд 44.327.160,3 мянган төгрөг, нийт 99.595.262,9 мянган төгрөгийн татвар ногдуулах орлого бууруулсан зөрчилтэй,

3.1.4-т "2009 онд эрх борлуулсны орлогыг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын ногдуулалт, төлөлтийн тайланд 30 хувиар бус 10 хувиар тооцон 1.277.288,5 мянган төгрөгөөр дутуу тусгасан зөрчилтэй,

3.1.5-д 2008 онд АНУ-ын "The amerikass group" компанид шилжүүлсэн 150.108,4 мянган төгрөгийн ажлын хөлснөөс татвар суутган авч төсөвт төлөөгүй зөрчилтэй,

3.2.1-д 2007 онд 20.864,3 мянган төгрөгийн, 2010 онд 290.786,8 мянган төгрөгийн, нийт 311.651,1 мянган төгрөгийн бусад орлогод, 2008 онд 265.423,6 мянган төгрөгийн, 2009 онд 31.113,1 мянган төгрөгийн, 2010 онд 506.130,8 мянган төгрөгийн, 2011 онд 812,641,0 мянган төгрөгийн хандив, 32.943.746,0 мянган төгрөгийн үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн үндсэн хөрөнгөд буюу бусдад үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн орлогод нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй,

3.2.2-т 2009 онд Монгол Улсад оршин суугч бус этгээд болох БНХАУ-ын "Beijing Fanhua steel structure engineering" компаниар гүйцэтгүүлсэн гэрээт ажлын хөлсний, SGS-CSTS standart mechnikol services компаниар гүйцэтгүүлсэн үйлчилгээний нийт 2.064.694,6 мянган төгрөгийн орлогод нэмэгдсэн өртгийн албан татвар ногдуулан төлөөгүй зөрчилтэй..." гэх хэсгүүд нь тус тус Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн шинжээчийн 2014 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 185 тоот дүгнэлтээр тогтоосон зөрчлийн хэсгүүдтэй давхцсан буюу хууль зүйн үндэслэлтэй гэж дүгнэгдсэн байхаас гадна,

- "Саусгоби сэндс" ХХК нь татвар, нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомжийг зөрчсөн зөрчлүүд, тэдгээрийн арга хэлбэрийн талаар шинжээчийн дүгнэлтүүдэд тодорхой тусгагдсан. Тухайлбал :

- тус компани анхан шатны баримтаас бэлтгэсэн гүйлгээг программд оруулж бүртгэхдээ мөнгө, авлага, бараа материал, орлого гэх мэт үндсэн дансуудад дамжуулагч буюу тохируулагч гэсэн дансуудаар дамжуулан гүйлгээг хийхдээ дүнг үндэслэл, баримтгүйгээр буцаах, хаалт хийх зэргээр зарим дүнг балансад харуулахгүйгээр хийж их хэмжээний материаллаг хэмжээний зөрүү гаргасан,

- урт хугацаат зээлийн дүнг ямар нэгэн үндэслэл, нотолгоогүйгээр өсгөсөн,

-авлагын дүнг балансад тусгахдаа ямар ч нотолгоо, анхан шатны баримтгүйгээр бусад данснуудын үлдэгдлийг шингээх замаар үндсэн хөрөнгийн дүнг хий хоосон өсгөж бүртгэх, ингэж бүртгэл буруу хөтөлсний дараа баримт шийдвэргүйгээр данснаас хасах, актлах, үнэгүй шилжүүлэх зэргээр нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомжийг зөрчсөн,

-хий өсгөсөн хөрөнгөд элэгдэл тооцож татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд шингээх, ингэснээр төлөх ёстой албан татвараас зайлсхийх зэрэг зөрчил гаргасан,

-харилцагч, бэлтгэн нийлүүлэгчтэй тооцоо нийлсэн акт үйлдээгүй, ямар нэгэн баримт нотолгоогүйгээр авлага, өглөгийг бууруулсан бичилт он тус бүр дээр хийгдсэн,

- урт хугацаат өглөгийг хий өсгөж өөрчлөн бичиж толгой компани руу өглөг үүсгэн өглөг төлөх нэрээр мөнгө гадаад руу шилжүүлсэн,

- тусгай зөвшөөрлийн нэрээр хуримтлуулан бүртгэсэн зардал нь анхан шатны баримтаар нотлогдохгүй зөрсөн, ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлтэй холбоогүй гарсан гүйлгээг Ашигт малтмалтын газарт лицензийн төлбөрт шилжүүлсэн мэтээр сольж бүртгэсэн,

- холбогдох зарим онд валютын ханшны зөрүүний бодит бус ашиг алдагдал дансанд тус тус бичилт хийж хаасан гүйлгээг хийх болсон шалтгаан, үндэслэлийг нотолсон баримтгүй,

- долларын харилцах болон өглөг, авлага, урьдчилж гарсан зардал зэрэг данснаас касс руу бичиж, нөгөө талаараа үндэслэл, баримтгүйгээр зардал хий өсгөдөг, их хэмжээний мөнгийг харилцагч, бэлтгэн нийлүүлэгчид рүү шилжүүлж, хүлээн авагчийн нэргүйгээр өглөг, авлага, урьдчилж гарсан зардал үүсгэж, дараа нь ямар нэгэн нотлох баримтгүйгээр валютын ханшийн бодит ба бодит бус ашиг алдагдал болон бусад дансанд бичих, бодитоор гарсан гаалийн, нийгмийн даатгалын, бусад зардлыг шилжүүлээд бүртгэлд тусгахдаа дээр үүсгэсэн өглөг авлагатай холбож бичин бууруулах, бүх дүнгээр хааж бичих зэрэг зөрчилтэй,

- компанийн нягтлан бодох бүртгэлийн программ нь Олон улсын нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт болон түүнд нийцүүлэн гаргасан Монгол улсын нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулинд нийцээгүй, өөрчилснөөс харилцагч бэлтгэн нийлүүлэгчийн нэргүйгээр тооцоо үүсгэх, зардлын дансанд орлого авах, дамжуулагч дансдаар олон дамжуулж мөнгөн дүнг хувиргах, хяналт шалгалт хийхэд төвөгтэй болгох, сөрөг тэмдэгтэй тоо оруулж үлдэгдлийг бууруулах, өмнөх оны эцсийн үлдэгдлийг дараа онд эхний үлдэгдэл болгон авахдаа бүх үлдэгдлийг

кассын дансанд авах зэргээр дээрх хууль бус олон бичилт хийх нөхцөл бүрдүүлсэн байх ба хэрэв нягтлан бодох бүртгэлийн стандарт, Монгол Улсын хууль тогтоомжид нийцсэн бүртгэлийн программ ашигласан нөхцөлд дээрх олон стандарт бус бичилтүүдийг хийх боломжгүйгээр зохиогдсон байдаг.../15 хавтаст хэргийн 13-180-р хуудас/,

-...гүйлгээг хийхдээ дүнг үндэслэл, баримтгүйгээр буцаах, хаалт хийх зэргээр зарим дүнг балансад харуулахгүйгээр их хэмжээний материаллаг хэмжээний зөрүү гаргасан,

- 2007-2009 оны санхүүгийн тайлангийн эцсийн үлдэгдлийг дараа оны эхний үлдэгдэл болгож авахдаа их хэмжээний зөрүүтэй хийсэн, 2009-2011 оны өмнөх оны балансын үлдэгдлүүдийг ямар ч баримтгүйгээр "дамжуулах касс", "УБ дахь касс" данснаас хааж бичсэн, бичилттэй холбоотой баримтгүй,

- англи хэл дээр бичигдсэн бүртгэл нь ойлгомжгүй, ихэнхдээ товчилсон, нууц код, шифрээр тэмдэглэгдсэн, жил, улирлын эцсийн дүн нь холбогдох байгууллагаар баталгаажуулсан албан ёсны тайлан балансын үлдэгдэлтэй таарахгүй, татвар төлөгчийн өгсөн нэг төрлийн мэдээлэл, баримтаа 2, 3 жил болоод загварыг нь өөрчилж, Нягтлан бодох бүртгэлийн хуулийг зөрчсөн,

- нэмж баримт авахад шинээр нөхөж хийсэн, өмнө нь өгсөн баримтаа үгүйсгэсэн, ажлын байранд очиж танилцахад нягтлан бодох бүртгэл хөтлөлтийг бүхэлд нь толгой компаниас удирдаж явуулдаг гэх ба Олон Улсын нягтлан бодох бүртгэлийн стандартыг дагаж мөрдөхөөр тусгасан боловч хэрэгжүүлээгүй,

- холбогдох оны эцсийн үлдэгдлийг дараа оны эхний үлдэгдэл болгож авахдаа их хэмжээний үнийн дүнгээр зөрүүлдэг, нягтлан бодох бүртгэлийн программыг өнгөц харахад нэг дүн олон удаа давтагдсан мэт хийсэн, дансны үлдэгдлийг хаах нэрээр бэлэн мөнгөний данстай харьцуулсан,

- санхүүгийн тайлангийн "Үлдэгдэл баланс"-д тусгасан толгой компанид өгөх өглөгийн дүн нь он тус бүрд их хэмжээний зөрүүтэй, толгой компаниас авсан мөнгийг татвар төлөгч 2009, 2010 оны "Санхүүгийн тайлангийн тодруулга"-д тусгасан боловч нягтлан бодох бүртгэлдээ тусгаагүй орхигдуулсан,

- тус компанийн Санхүүгийн тайлан баланс гаргах процесс бүхэлдээ стандарт бус хийгдэж, эргэлдэж байгаа нийт бэлэн мөнгөний урсгалыг нуух, хувиргах зорилгоор хийсэн, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөг татварын албанд бүртгүүлээгүй, өөрөөр хэлбэл толгой компаниас авсан нэртэй мөнгө нь эргэж төлөгдөхгүй, зээл биш, хөрөнгө оруулалт ч биш болсон.../16хх138-140/ гэх баримт, энэ талаар шинжээч нарын мэдүүлсэн мэдүүлэг зэрэг баримт хэрэгт авагджээ.

Шүүгдэгч нар нь санхүү, татварын тайлан гаргахдаа аудитын зөвлөгөө, заавар авдаг, компанийн дотоод журмаа мөрдөн, хянадаг гэх талаар мэдүүлж байх боловч энэ нь удаа дараа гарсан шинжээчийн дүгнэлтүүд, мэдүүлгийг үгүйсгэх үндэслэл, баримт болохгүй байна.

Иймд хууль ёсны ба үндэслэл бүхий шинжээч нарын дүгнэлтүүд, мэдүүлгийг нотлох баримтаар үнэлэхгүй байх, нотлох баримтаас хасуулах тухай өмгөөлөгч нарын гаргасан саналыг үндэслэл, нотолгоотой гэж үзэх боломжгүй байна.

Мөн шинжээчийн дүгнэлт, мэдүүлэгт зөрчлийн төрөл, тэдгээрийн үндэслэлийн талаар тодорхой тайлбарласан нь нотлох баримтын эх сурвалжтай байх тул шүүх тухайн баримтуудыг үнэн зөв, ач холбогдолтой гэж үнэлсэн болно.

Шүүх тус хэргийг өмнө нь мөрдөн байцаалтад буцаахдаа шинжээчийн дүгнэлтүүдийг харьцуулан шалгасан ба ингэхдээ шинжээчийн дүгнэлтүүдийг бүхэлд нь үгүйсгээгүй, харин шинжээчийн дүгнэлтүүдээр тогтоосон зөрчлийн дүнгийн зарим зөрүү болон нотолгооны хувьд эргэлзээтэй зарим асуудлыг дурьдаж, дахин шинжээчийн дүгнэлт гаргуулахаар шийдвэрлэсэн байтал өмгөөлөгч нарын зүгээс шүүх нь шинжээчийн дүгнэлтүүдийг хууль бус гэж тогтоосон гэх мэтээр мөрдөн байцаалтад буцаасан тухайн шийдвэрийг буруу тайлбарласан нь үндэслэлгүй болохыг тэмдэглэв.

Хоёр. Шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/ нь Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajucum JR/, Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/ нар нь тус гэмт хэргийн субъект болох нь дараах үндэслэлтэй байна. Үүнд:

“Саусгоби сэндс “ХХК-ийн гүйцэтгэх захирлаар 2007 онд Дэнис Лэху /Denis Lehoux/, 2008-2011 он хүртэл Дэвид Линн Бартель /David Lynn Bartel/ /25xx/ нар ажилласан, харин Жастин Капла /Justin Kapla/ нь 2010 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс Саусгоби сэндс “ХХК-ний Овоот Толгойн уурхайн ерөнхий менежерээр, “2011 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс тус компанийн Ерөнхийлөгчөөр /29xx56/, 2011 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрөөс гүйцэтгэх захирлын албан тушаалд 2013 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдөр хүртэл /29xx48-51, 58/,

Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajucum JR/ нь 2011 оны 06 дугаар сарын 10-ны өдөр “Саусгоби сэндс” ХХК-ний Санхүүгийн албаны Ерөнхий менежерийн албан тушаалд томилогдож 2012 оны 07 дугаар сарын 17-ны өдөр хүртэл,

Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.David/ нь 2007 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдрөөс Саусгоби сэндс” ХХК-тай хөдөлмөрийн гэрээ байгуулж, 2007 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдрөөс Нягтлан бодох бүртгэлийн менежер/ данс тооцооны албаны

менежер/-р, 2009 оны 12 дугаар сарын 01-ний өдрөөс Санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн Ерөнхий менежерээр 2011 он хүртэл тус тус ажилласан баримттай.

Мөрдөн байцаалтад шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/-гийн "...Саусгоби Сэндс" ХХК-ний санхүүгийн үйл ажиллагаанд оролцдог оролцоо бол санхүүгийн менежерийн бэлтгэн гаргадаг санхүүгийн тайлан дээр гарын үсэг зурж баталгаажуулдаг. Жишээлбэл улсад тайлагнадаг татварын тайланд гарын үсэг зурдаг... санхүүгийн менежерийн хамт гарын үсэг зурдаг..." гэх мэдүүлэг,

-шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajucum JR/-ийн "...Санхүүгийн менежерийн хувьд санхүүгийн тайлангуудыг сараар, улирлаар, жилээр гаргадаг байсан..." гэх мэдүүлэг,

-шүүгдэгч Кристобэл Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/-ийн: "...Нягтлан бодох бүртгэлийн менежерийн ажил үүргийн хувьд гол шийдвэрүүдийг би гаргадаг байсан...тухайн үед гүйцэтгэх захирлаар ажиллаж байсан Денис Лехү нэгдүгээр гарын үсгийг зурж, харин би хоёрдугаар гарын үсгийг зурдаг байсан..." гэх мэдүүлэг,

- Жастин Капла /Justin kapla/, Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajucum JR, Кристобэл Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/ нарын гарын үсэг зурсан "Саусгоби сэндс" ХХК-ний 2007-2011 оны санхүү, татварын улирал, жилийн тайлан зэрэг баримт хэрэгт тус тус авагдсан.

Түүнчлэн Компанийн тухай 1999 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдрийн хуулийн 81 дүгээр зүйлийн 81.1-д "Төлөөлөн удирдах зөвлөл, хамтын гүйцэтгэх удирдлагын гишүүн, гүйцэтгэх захирал, санхүүгийн албаны дарга, ерөнхий нягтлан бодогч ерөнхий мэргэжилтнүүд зэрэг албан тушаал эрхэлдэг этгээдийг компанийн эрх бүхий албан тушаалтанд тооцно" гэж,

Компанийн тухай 2011 оны 10 дугаар сарын 06-ны өдрийн хуулийн 84 дүгээр зүйлийн 84.1-д Компанийн төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлагын багийн гишүүн, гүйцэтгэх захирал, санхүүгийн албаны дарга, ерөнхий нягтлан бодогч, ерөнхий мэргэжилтэн, төлөөлөн удирдах зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга зэрэг компанийн албан ёсны шийдвэрийг гаргахад болон гэрээ, хэлцэл хийхэд шууд болон шууд бусаар оролцдог этгээдийг компанийн эрх бүхий албан тушаалтанд тооцно", 95 дугаар зүйлийн 95.4-т "Компанийн гүйцэтгэх удирдлага тухайн компанийн нягтлан бодох бүртгэл санхүүгийн тайлангийн үнэн зөвийг хариуцна..." гэж,

-Татварын Ерөнхий хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.3-т Татварын тайланд хуулийн этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтан болон татвар төлөгч хувь хүн, эсхүл

түүний хууль ёсны төлөөлөгч гарын үсэг зурна, 45 дугаар зүйлийн 45.4-д "Татварын тайланг гаргасан буюу ийнхүү гаргахад оролцсон этгээд уг тайланд гарын үсэг зурах бөгөөд хэд хэдэн этгээд хариуцсан үүргийнхээ дагуу тайлан гаргахад оролцсон бол ерөнхий нягтлан бодогч тайланд гарын үсэг зурна." гэж,

-Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д Албан татвар төлөгч нь нягтлан бодох бүртгэлийн аккрузал сууриар гаргасан улирал, жилийн татварын тайланг үндэслэн жилийн эхнээс өссөн дүнгээр орлого болон төлөх албан татвараа өөрөө үнэн зөв тодорхойлж төсөвт төлнө." гэж,

-Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.6-д "Анхан шатны баримтын бүрдэлт, үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна", 17 дугаар зүйлийн 17.1-д "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүрэг, хариуцлагыг аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага хүлээнэ.", 19 дүгээр зүйлийн 19.3-д Аж ахуйн нэгж, байгууллагын хөрөнгийн орлого, зарлагын баримт болон санхүүгийн тайланд ерөнхий (ахлах) нягтлан бодогч 2 дугаар гарын үсэг зурна." гэж тус тус заасан байна.

Дээрх хууль зүйн үндэслэл, баримтаар тухайн шүүгдэгч нарыг "Саусгоби сэндс" ХХК-ний эрх бүхий албан тушаалтнууд байсан гэж үзнэ.

Харин шүүгдэгч нар нь Монгол хэл мэдэхгүй, мөн Жастин Капла /Justin kapla/ нь уул уурхайн мэргэжилтэй зэргээс шалтгаалан санхүү, татварын тайлангийн алдаа, зөрчлийг харах боломжгүй тухай мэдүүлж байгаа зэрэг нь тэднийг тухайн хэргийн субъект биш гэж үзэх үндэслэлд хамаарахгүй байна.

Гурав. Шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/, шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/ нар 2011 оны 06 дугаар сараас ажилласан тул 2011 оны зөрчлийг бүхэлд нь хариуцахгүй тухай тэдний өмгөөлөгч нар санал гаргасан нь дараах үндэслэлээр үгүйсгэгдсэн байна. Үүнд:

-Жастин Капла /Justin kapla/ нь 2011 оны 1, 2, 3, 4-р улирлын санхүү, татварын тайланд, Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/ нь 2011 оны 2, 3, 4-р улирлын санхүү, татварын тайланд, мөн Жастин Капла /Justin kapla/, Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/ нар нь 2011 оны санхүү, татварын жилийн тайланд тус тус гарын үсэг зурж, санхүү, татварын тайлангийн баримт үйлдсэн болох нь шүүгдэгч нарын өөрсдөө хянан гарын үсэг зурж баталгаажуулсан "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн 2011 оны санхүү, татварын улирлын болон жилийн тайлан, "...2011 оны 2-р улирлын татварын тайлан гаргахад Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/ гарын үсэг зурсан байсан" талаарх шинжээч нарын

мэдүүлэг, Жастин Капла /Justin Kapla/-г "Саусгоби сэндс" ХХК-ний Ерөнхийлөгч, гүйцэтгэх захирлын албан тушаалд, Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/-г Санхүүгийн Ерөнхий менежерийн албан тушаалд тус тус томилсон шийдвэрүүд зэрэг нотлох баримттай.

-Мөн Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.4-т заасны дагуу гаргасан "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн 2011 оны улирал бүрийн өссөн дүн бүхий санхүү, татварын тайлангийн үнэн зөвийг хянаж, баталгаажуулан гарын үсэг зурсан эрх бүхий албан тушаалтны хувьд шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/, шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/ нар нь 2011 онд татвараас зайлсхийсэн нийт хохирлын хувьд хариуцлага хүлээх нь дээр дурдсан хууль зүйн үндэслэл, баримттай байх ба энэ талаар улсын яллагч тайлбарласан.

-Түүнчлэн шинжээч нар 2011 оны татвараас зайлсхийснээс учирсан хохирлыг бүтэн жилээр гаргасан, гэхдээ тухайн жилийг улирал тус бүрээр задлан тайлбарлаж болох талаар шинжээч нар мэдүүлсэн боловч шүүгдэгч нарын өмгөөлөгч шаардлагагүй гэж үзсэн болно.

Дөрөв. Мөрдөн байцаагч нь татварын байцаагчийн дүгнэлт гарсан эсэхийг үл харгалзан хуульд заасан үндэслэлээр татвараас зайлсхийсэн гэмт хэрэг үүсгэх эрхтэй.

Өмгөөлөгч нар нь татварын улсын байцаагчийн акт гараагүй байхад нөхөн татвар ногдуулах үндэслэлгүй, мөн захиргааны болон иргэний хариуцлагыг эрүүгийн хариуцлага мэтээр оруулж болохгүй, Татварын Ерөнхий хуулийн 74 дүгээр зүйлийг зөрчсөн, мөн хуулийн 33 дугаар зүйлийн 33.2.6-д зааснаар татварын байгууллага эрүүгийн хэрэг бүртгэлт хийлгэхээр дүгнэлт бичээгүй байхад хууль зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан гэж маргаж байх боловч Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 166 дугаар зүйлийн 166.1.4-т зааснаар хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, прокурор гэмт хэргийн шинж тэмдгийг өөрсдөө шууд илрүүлсэн бол эрүүгийн хэрэг үүсгэх үндэслэл болно гэж заасны дагуу бусад этгээдэд холбогдох эрүүгийн хэргийг шалгах ажиллагааны явцад уг гэмт хэргийг илрүүлэн эрүүгийн хэрэг үүсгэж, мөрдөн байцаалтын ажиллагааг явуулсан байх тул өмгөөлөгч нарын тухайн хүсэлтийг хууль зүйн үндэслэлгүй гэж үзнэ.

Эрүүгийн хуулийг буруу тайлбарлан хэрэглэж, тухайн хуулийг зөрчих, гэм буруутай хэнийг ч тус хуульд заасан хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэлгүй.

Иймд шүүгдэгч Жастин Капла, /Justin kapla/-г Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/-тэй бүлэглэн зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар

ногдох орлогыг зориуд бууруулан онц их хэмжээний татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт зохион байгуулагчаар оролцсон гэм буруутайд;

-Шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/-г шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/-тай бүлэглэн зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар ногдох орлогыг зориуд бууруулж, онц их хэмжээний татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт гүйцэтгэгчээр оролцсон гэм буруутайд,

-Шүүгдэгч Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/-г бусадтай бүлэглэн зардлын тоо хэмжээг зориуд нэмж, татвар ногдох орлогыг зориуд бууруулан онц их хэмжээний татвар төлөхөөс санаатай зайлсхийсэн гэмт хэрэгт гүйцэтгэгчээр оролцсон гэм буруутайд тус тус тооцож, тэдэнд Эрүүгийн хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх үндэслэлтэй гэж шүүх дүгнэв.

Шүүх шүүгдэгч нарт ял оногдуулахдаа тэдний үйлдсэн гэмт хэргийн нийгмийн аюулын шинж чанар, учруулсан хохирлын хэр хэмжээ, тэдний хувийн байдал зэргийг харгалзсан болно.

Энэ гэмт хэргийн улмаас учирсан хохиролд Шүүхийн шинжилгээний үндэсний хүрээлэнгийн шинжээчдийн 2014 оны 12 дугаар сарын 16-ны өдрийн 185 тоот дүгнэлтээр тогтоогдсон 35,252,394,670 төгрөгийг иргэний хариуцагч "Саусгоби сэндс" ХХК-иас гаргуулж, улсын орлого болгох үндэстэй байна. Иргэний хариуцагч "Саусгоби сэндс " ХХК нь гэм буруутай этгээдүүдээс хохирлоо нэхэмжлэх эрхтэй болно.

Энэ хэрэгт мөрдөн байцаагчийн 2013 оны 2 дугаар сарын 04-ний өдрийн тогтоолоор "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн эд хөрөнгийг захиран зарцуулах эрхийг хязгаарласан Хаан банкин дахь 5038004507 тоот дансан дахь 152,436,342.84 төгрөг /Зхх224/, Голомт банкин дахь 2001006641 тоот данснаас дээрх данс руу шилжүүлсэн 463,835,634.41 төгрөгийг Зхх237/,

-Худалдаа хөгжлийн банкин дахь 499108450 тоот харилцах дансан дахь 15,013,296.98 төгрөгийг /Зхх234/,

-Хаан банкин дахь 5038004518 тоот харилцах дансны үлдэгдэл 2,626.45 ам долларыг /Зхх225/,

-Голомт банкин дахь 2001006651 тоот валютын харилцах дансны үлдэгдэл 1,109,436.55 ам долларыг /Зхх231/,

-мөн мөрдөн байцаагчийн 2013 оны 1 дүгээр сарын 11-ний өдрийн тогтоолоор битүүмжлэгдсэн "Саусгоби сэндс" ХХК-ний өмчлөлийн улсын бүртгэлийн Ү-1104000067 дугаарт бүртгэлтэй Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт

багт байрлалтай 292.35 мкв талбайтай онгоцны буудлын барилга, онгоц буух зурвас,

-Y-1104000069 дугаарт бүртгэлтэй Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 184.47 мкв талбайтай автомашины граж,

-Y-1104000066 дугаарт бүртгэлтэй, Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 1907.74 м.кв талбайтай оффисын зориулалттай барилга,

-Y-1104000071 дугаарт бүртгэлтэй Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 6474 мкв талбайтай ус цэвэршүүлэх халаалтын зуухны байр,

-Y-1104000070 дугаарт бүртгэлтэй, Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай засвар үйлчилгээний байр зэрэг үл хөдлөх хөрөнгүүдийг,

-9515 УБ улсын дугаартай LIEBHERR маркийн Экскаватор,

- 2749 УБ улсын дугаартай LIEBHERR R-996/173 маркийн Экскаватор зэрэг хөдлөх хөрөнгийг /3хх202-204/ тус тус хохиролд тооцуулахаар Нийслэлийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд шилжүүлэх нь зүйтэй байна.

Харин мөрдөн байцаагчийн 2013 оны 1 дүгээр сарын 11-ний өдрийн тогтоолоос:

Y-1104000065 дугаарт бүртгэлтэй Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 2403.12 мкв талбайтай ажилчдын байр буюу хувийн орон сууц нь иргэн Сосор овогтой Амарсанаагийн өмчлөлийнх болох нь, мөн Y-1104000078 дугаарт бүртгэлтэй, Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 1380 мкв багтаамжтай шатахуун түгээх станц, шатахууны агуулах нь “Гурван зам” ХХК-ний өмчлөлийнх болох нь улсын бүртгэлийн лавлагаагаар тогтоогдож байх тул эдгээр хөрөнгийг битүүмжилсэн хэсгийг тус бүр хүчингүй болгов. /13хх195/

Энэ хэрэгт эд мөрийн баримтаар хураагдсан “Саусгоби сэндс” ХХК-ний 2012.01-р улирлын журналыг агуулсан 1 ширхэг, ажлын хүснэгт 2007-2011, 2011 оны мөнгөн гүйлгээний тайлан, 2008-2011 оны нүүрсний борлуулалтын нэхэмжлэхийн жагсаалтыг тус тус агуулсан 1 ширхэг, 1809 хуудас бичиг баримтуудыг агуулсан 1 ширхэг, Үндсэн хөрөнгөтэй холбогдох 1 ширхэг, нийт 4 ширхэг ДВД-г, мөн хэрэгт хавсаргаж ирүүлсэн Санхүүгийн баримт 1-30 гэж дугаарласан буюу нийт 57 хавтас болон шинээр шүүхэд гаргасан 3 хавтас бүхий баримт бичгийг тус хэрэгт нь уг хэргийг хадгалах хүртэл хугацаагаар үлдээв.

Жастин Капла нарт холбогдох эрүүгийн 201301000120 дугаартай хэргээс Америкийн нэгдсэн улсын иргэн Дэнис Лэху /Denis Lehoux/, Дэвид Линн Бартель /Bartel David lynn/ нарт холбогдох хэргийг тусгаарласан байгааг дурдах нь зүйтэй.

Монгол Улсын Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 283, 286, 290, 291, 294, 297, 298, 299 дүгээр зүйлүүдийг тус тус удирдлага болгон

ТОГТООХ нь :

1.Шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/-г Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/-тэй бүлэглэн татвар төлөхөөс зайлсхийсэн гэмт хэрэгт зохион байгуулагчаар оролцож онц их хэмжээний хохирол учруулсан гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд,

-Шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/-г шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/-тай бүлэглэн татвар төлөхөөс зайлсхийсэн гэмт хэрэгт гүйцэтгэгчээр оролцож, онц их хэмжээний хохирол учруулсан гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд,

-Шүүгдэгч Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/-г бусадтай бүлэглэн татвар төлөхөөс зайлсхийсэн гэмт хэрэгт гүйцэтгэгчээр оролцож онц их хэмжээний хохирол учруулсан гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд тус тус тооцсугай.

2.Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн Ерөнхий ангийн 35 дугаар зүйлийн 35.3 дахь хэсэгт заасныг журамлан, мөн хуулийн тусгай ангийн 166 дугаар зүйлийн 166.2 дахь хэсэгт зааснаар шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/-г 1.000.000 төгрөгийн эд хөрөнгө хурааж, 5 жил 10 сарын хугацаагаар хорих ял,

-Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн Ерөнхий ангийн 35 дугаар зүйлийн 35.5 дахь хэсэгт заасныг журамлан, мөн хуулийн тусгай ангийн 166 дугаар зүйлийн 166.2 дахь хэсэгт зааснаар:

-шүүгдэгч Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/-ийг 1.000.000 төгрөгийн эд хөрөнгө хурааж, 5 жил 6 сарын хугацаагаар хорих ял,

-шүүгдэгч Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/-ийг 1.000.000 төгрөгийн эд хөрөнгө хурааж, 5 жил 10 сарын хугацаагаар хорих ял тус тус шийтгэсүгэй.

3.Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн Ерөнхий ангийн 52 дугаар зүйлийн 52.6 дахь хэсэгт заасныг журамлан шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/, Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/, Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/ нарт

тус бүр оногдуулсан хорих ялыг чанга дэглэмтэй эрэгтэйчүүдийн хорих ангид тус тус эдлүүлсүгэй.

4.Энэ хэрэгт шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/, Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajusom JR/, Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/ нар урьдчилан цагдан хоригдсон хоноггүй болохыг дурдсугай.

5.Монгол Улсын Иргэний хуулийн 497 дугаар зүйлийн 497.1, 510 дугаар зүйлийн 510.1 дэх хэсэгт заасныг баримтлан иргэний хариуцагч "Саусгоби сэндс" ХХК-иас 35,252,394,670 /гучин таван тэрбум хоёр зуун тавин хоёр сая гурван зуун ерэн дөрвөн мянга зургаан зуун дал/ төгрөгийг гаргуулж улсын орлогод /Сангийн яам/-нд оруулсугай.

6.Мөрдөн байцаагчийн 2013 оны 2 дугаар сарын 04-ний өдрийн тогтоолоор "Саусгоби сэндс" ХХК-ийн эд хөрөнгийг захиран зарцуулах эрхийг хязгаарласан Хаан банкин дахь 5038004507 тоот дансан дахь 152,436,342.84 төгрөг, Голомт банкин дахь 2001006641 тоот данснаас дээрх данс руу шилжүүлсэн 463,835,634.41 төгрөгийг,

-Худалдаа хөгжлийн банкин дахь 499108450 тоот харилцах дансан дахь 15,013,296.98 төгрөгийг,

-Хаан банкин дахь 5038004518 тоот харилцах дансны үлдэгдэл 2,626.45 ам долларыг,

-Голомт банкин дахь 2001006651 тоот валютын харилцах дансны үлдэгдэл 1,109,436.55 ам долларыг,

-мөн мөрдөн байцаагчийн 2013 оны 1 дүгээр сарын 11-ний өдрийн тогтоолоор битүүмжлэгдсэн "Саусгоби сэндс" ХХК-ний өмчлөлийн улсын бүртгэлийн Ү-1104000067 дугаарт бүртгэлтэй Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 292.35 мкв талбайтай онгоцны буудлын барилга, онгоц буух зурвас,

-Ү-1104000069 дугаарт бүртгэлтэй Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 184.47 мкв талбайтай автомашины граж,

-Ү-1104000066 дугаарт бүртгэлтэй, Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 1907.74 м.кв талбайтай оффисын зориулалттай барилга,

-Y-1104000071 дугаарт бүртгэлтэй Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 6474 мкв талбайтай ус цэвэршүүлэх халаалтын зуухны байр,

-Y-1104000070 дугаарт бүртгэлтэй, Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай засвар үйлчилгээний байр зэрэг үл хөдлөх хөрөнгүүдийг,

-9515 УБ улсын дугаартай LIEBHERR маркийн Экскаватор,

-2749 УБ улсын дугаартай LIEBHERR R-996/173 маркийн Экскаватор зэрэг хөдлөх хөрөнгийг тус тус хохиролд тооцуулахаар Нийслэлийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд шилжүүлсүгэй.

7.Мөрдөн байцаагчийн 2013 оны 1 дүгээр сарын 11-ний өдрийн тогтоолоос:

-Y-1104000065 дугаарт бүртгэлтэй, иргэн Сосор овогтой Амарсанаагийн өмчлөлийн Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 2403.12 мкв талбайтай ажилчдын байр буюу хувийн орон сууцыг,

-Y-1104000078 дугаарт бүртгэлтэй, "Гурван зам" ХХК-ний өмчлөлийн Өмнөговь аймгийн Гурван тэс сумын нутаг, урт багт байрлалтай 1380 мкв багтаамжтай шатахуун түгээх станц, шатахууны агуулахыг тус бүр битүүмжилсэн хэсгийг тус тус хүчингүй болгосугай.

8.Монгол Улсын Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн 88 дугаар зүйлийн 88.1.7-дахь хэсэгт зааснаар энэ хэрэгт эд мөрийн баримтаар хураагдсан "Саусгоби сэндс" ХХК-ний 2012 оны 01-р улирлын журналыг агуулсан 1 ширхэг, ажлын хүснэгт 2007-2011, 2011 оны мөнгөн гүйлгээний тайлан, 2008-2011 оны нүүрсний борлуулалтын нэхэмжлэхийн жагсаалтыг тус тус агуулсан 1 ширхэг, 1809 хуудас бичиг баримтуудыг агуулсан 1 ширхэг, Үндсэн хөрөнгөтэй холбогдох 1 ширхэг, нийт 4 ширхэг ДВД-г, мөн хэрэгт хавсаргаж ирүүлсэн 57 хавтас болон шинээр шүүхэд гаргасан 3 хавтас бүхий баримт бичгийг хэрэгт нь уг хэргийг хадгалах хугацаа дуустал үлдээсүгэй.

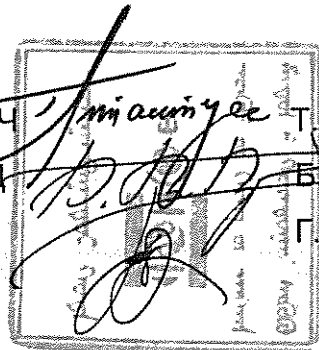
9.Шийтгэх тогтоол танилцуулан сонсгосноор хүчинтэй болох бөгөөд шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/, Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajucum JR/, Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/ нарт авсан бусдын батлан даалтад өгсөн таслан сэргийлэх арга хэмжээг тус тус өөрчлөн, энэ өдрөөс цагдан хорьж, тэдний эдлэх ялыг 2015 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрөөс эхлэн тоолсугай.

10.Шийтгэх тогтоолд давж заалдах гомдол гаргах, эсэргүүцэл бичих эрх бүхий этгээд тогтоолыг гардуулснаас хойш 14 хоногийн дотор Эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны 10 дугаар шүүхэд давж заалдах гомдол гаргах, эсэргүүцэл бичих эрхтэйг дурдсугай.

11.Шийтгэх тогтоолд эрх бүхий этгээд давж заалдах гомдол, эсэргүүцэл бичвэл тогтоолын биелэлтийг түдгэлзүүлж, шүүгдэгч Жастин Капла /Justin kapla/ Хиларион В.Кажуком ЖР /Hilarion V.Cajucom JR/, Кристобал Ж.Дэвид /Cristobal G.Devid/ нарт авсан цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээг тус тус хэвээр үргэлжлүүлсүгэй.

ДАРГАЛАГЧ, ШҮҮГЧ

ШҮҮГЧИД



ТАЛАНТУЯА

БАТБОЛОР

ГАНБААТАР